

T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı

**SOSYAL BİLGİLER DERSİ 6. SINIF "ÜLKEMİZİN
KAYNAKLARI " ÜNİTESİNİN İSTASYON TEKNİĞİ İLE
ÖĞRETİMİNİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARISI
VE DERSE KARŞI TUTUMUNA ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
HAZIRLAYAN: Dilek TAŞDEMİR
DANIŞMAN: Yrd. Doç. Esen DURMUŞ

ELAZIĞ - 2015

T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı

SOSYAL BİLGİLER DERSİ 6. SINIF "ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI "
ÜNİTESİNİN İSTASYON TEKNİĞİ İLE ÖĞRETİMİNİN ÖĞRENCİLERİN
AKADEMİK BAŞARISI VE DERSE KARŞI TUTUMUNA ETKİSİ

Dilek TAŞDEMİR'in hazırlamış olduğu "Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf "Ülkemizin Kaynakları" Ünitesinin İstasyon Tekniği İle Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarısı ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi" başlıklı tez, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun ..... tarih ve ..... Sayılı kararı ile oluşturulan jüri tarafından ..... Tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda yüksek lisans tezini oy birliği /oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

- 1: Yrd. Doç. Dr. Esen DURMUŞ (Danışman)
- 2: Yrd. Doç. Dr. İskender DÖLEK
- 3: Yrd. Doç. Dr. Feyzullah EZER

İmza

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun..... tarih ve .....sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Doç. Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Yrd. Doç. Esen DURMUŞ danışmalığında hazırlamış olduğum “Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf “Ülkemizin Kaynakları ” Ünitesinin İstasyon Tekniği ile Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarısı ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi” adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi hâlinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

Dilek TAŞDEMİR

29/ 09/ 2015

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf "Ülkemizin Kaynakları " Ünitesinin İstasyon Tekniği ile Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarısı ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi

Dilek TAŞDEMİR

Fırat Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

İlköğretim Ana Bilim Dalı

Elazığ, 2015, Sayfa: XI + 158

Bu araştırmada, İstasyon Tekniğinin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersindeki başarılarına ve tutumlarına olan etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı I. ve II. döneminde, Elazığ merkez Kaya Karakaya Ortaokulu'nda bulunan 6. sınıflarında öğrenim gören toplam 45 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, deneysel desenin ön-test son-test kontrol gruplu modeli kullanılmıştır. Deney grubu (22 kişi), kontrol grubu (23 kişi) ders öğretmeni tarafından tesadüfi olarak seçilmiştir.

Uygulama sürecinde, kontrol grubu öğrencileriyle dersler öğretim programında yer alan etkinlikler yapılarak işlenirken, deney grubundaki öğrencilerle bu konular "İstasyon Tekniği" kullanılarak işlendi. Deney grubundaki öğrenciler, 5-6 kişiden oluşan 4 özdeş gruba ayrıldı. Gruplar hazırlanan 24 öğrenme istasyonunda, araştırmacı rehberliğinde, haftada 1 ders saati ile 6 hafta boyunca, 40 dakikalık sürelerde dönüşümlü olarak çalışmışlardır.

Bu çalışmada öğrenci başarılarını ölçmek için "Ülkemizin Kaynakları" ünitesinin konuları ile ilgili çoktan seçmeli 25 sorudan oluşan başarı testi ve 29 sorudan oluşan 5'li Likert tipi tutum ölçeği tüm gruplara ön-test ve son-test olarak uygulandı.

Çalışma sonunda, istasyon tekniğinin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin başarılarını arttırdığı gözlenmiştir. Bu sonuç "İstasyon Tekniği"nin öğrenci

başarısına katkı yaptığı şeklinde yorumlanmıştır. İstasyon tekniğinin uygulandığı deney grubu ve mevcut öğretim programında yer alan etkinliklerin uygulandığı kontrol grubu karşılaştırıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Grupların toplam tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Ancak tutum ölçeğinin fayda, istek ve güven boyutunda deney grubunun puanları yükselmiştir.

Anahtar Kelimeler: İstasyon tekniği, İstasyonlarda Öğrenme Tekniği, Sosyal Bilgiler, Ülkemizin Kaynakları.

ABSTRACT

The Effect Of Teaching 6th Grades Social Studies “The Resources Of Country Unit” With Station Technique On Students’ Academic Success And Their Attitude Towards The Lesson

Dilek TAŞDEMİR

Postgraduate Thesis, Department of Primary Education

Thesis Counsellor: Ass. Prof. Dr. Esen DURMUŞ

Elazığ-2015; Page : XI + 158

In this study, the effect of Station Technique on students’ success and attitude towards Social Studies is explored. The target population of the study consists of totally 45 6th grade students at Elazığ Central Kaya Karakaya Secondary School in 2014 – 2015 academic year. In the study, Preliminary and final test control group model of experimental design is used. Experimental group (22 people), control group (23 people) were selected randomly by the teacher of the lesson.

During application process, while control group students have the lecture with the techniques in the curriculum, the experimental group students have the lecture with the “Station Technique.” The students in the experimental group were divided into four identical groups of 5-6 people. Groups have worked in 24 learning stations prepared alternately for 40 minutes each week for 6 weeks with the researchers’ guidance.

In this study, to measure the students’ success, an achievement test consisting of 25 multiple choice questions and a Likert Type attitude scale about “The Recourses of Our Country” unit were applied to the all groups as preliminary tests and final tests.

At the end of the study, the students in the experimental group where the station technique was used have increased their success. This result has been interpreted as it helped increasing their achievement. When the experimental group where the station technique is used are compared with the control group where the techniques in the existing curriculum were used, there hasn’t appeared a significant difference. Among the total attitude points of the groups, there isn’t determined a significant difference

statically. However, the experimental group's points have increased in terms of the attitude scale's benefits, want and confidence.

Key Words: Station technique, The technique of learning in the stations, Social Studies, the Resources of our Country.

İÇİNDEKİLER

BEYANNAME	II
ÖZET	III
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER	VII
TABLolar LİSTESİ	X
ÖN SÖZ	XI
I. BÖLÜM	1
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.2.1. Nicel boyuta ilişkin amaçlar	5
1.2.1.1. Araştırmanın amaçları.....	6
1.2.1.1.1. Başarı testine ilişkin amaçlar	6
1.2.1.1.2. Tutum ölçeğine ilişkin amaçlar.....	6
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Sayıtlılar.....	8
1.5. Sınırlılıklar	8
1.6. Tanımlar.....	9
1.7. Kısaltmalar.....	9
II. BÖLÜM	10
II.. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	10
2.1. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarına Genel Bakış	10
2.2. İstasyon Tekniği.....	14
2.2.1. İstasyon Tekniği Nedir?.....	15
2.2.2. İstasyon Tekniğinin Özellikleri	18
2.2.3. İstasyon Çeşitleri.....	19
2.2.4. İstasyon Tekniğinin Aşamaları	20
2.2.4.1. İstasyonların Hedeflerinin Belirlenmesi	22
2.2.4.2. İstasyon Planları ve Etkinlikler.....	23
2.2.4.3. Grupların Oluşturulması	24
2.2.4.4. İstasyon Tekniğinde Zaman.....	26

2.2.4.5. İstasyonlarda Kullanılan Araç ve Gereçler	27
2.2.4.6. İstasyonların Değerlendirilmesi	28
2.2.5. Öğretmen ve Öğrencilerin Görevleri	29
2.2.5.1. Öğretmenin Görevleri	29
2.2.5.2. Öğrencilerin Görevleri	30
2.2.6. İstasyon Tekniğinin olumlu ve olumsuz özellikleri	31
2.2.6.1. İstasyon tekniğinin olumlu özellikleri;	31
2.2.6.2. İstasyon tekniğinin olumsuz özellikleri;	32
2.3. Öğrenme kuram ve yaklaşımları perspektifinden istasyon tekniği.....	34
2.3.1. İstasyon Tekniği ve yapılandırmacılık.....	34
2.3.2. İstasyon Tekniği ve Çoklu Zekâ	35
2.3.3. İstasyon Tekniği ve İşbirlikli Öğrenme	37
2.4. İstasyon Tekniğine Uygun Sınıf Ortamı	38
2.5. İstasyon Tekniği Uygulamalarında Karşılaşılan Güçlükler.....	39
2.6. İlgili Araştırmalar	41
2.6.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	41
2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	46
III. BÖLÜM.....	52
3. YÖNTEM	52
3.1. Araştırmanın Modeli	52
3.2. Araştırmaya Katılan Öğrenciler	54
3.3. Deney ve kontrol grupları arasında Yansızlığın sağlanması	55
3.4. Araştırma Sürecinde Uygulanan İşlemler	56
3.4.1. Uygulama öncesi yürütülen çalışmalar	56
3.4.2. Uygulama sırasında yürütülen çalışmalar	57
3.4.3. Uygulama sonrasında yürütülen çalışmalar	59
3.5. Veri Toplama Araçları	59
3.5.1. Tutum Ölçeği	59
3.5.2. Başarı Testi	60
3.6. Verilerin Analizi	61

IV. BÖLÜM.....	63
4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	63
4.1. Başarı Testine Ait Bulgular ve Tartışma	63
4.2. Tutum Ölçeğine Ait Bulgular ve Yorumlar	67
V. BÖLÜM	75
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	75
KAYNAKÇA.....	79
EKLER	90
ÖZGEÇMİŞ	158

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 4. 5. 6. 7. Sınıf Öğrenme Alanları, Üniteleri	13
Tablo 2. Çoklu Zeka Kuramına Gore Zeka Alanları.....	36
Tablo 3. Araştırmanın Modeli.....	54
Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğrenciler.....	54
Tablo 5. Deney ve Kontrol Grubu Deneklerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	55
Tablo 6. Deney ve Kontrol Grubunun Öntest Puanlarının t-testi sonuçları.....	55
Tablo 7. Deney ve Kontrol Grubunun Son Test Puanlarının t-testi sonuçları	63
Tablo 8. Deney Grubunun Ön test-Son test Puanlarının t-testi sonuçları	63
Tablo 9. Kontrol Grubunun Ön test-Son test Puanlarının t-testi sonuçları	64
Tablo 10. Deney ve Kontrol gruplarının ön tutumlarının t- testi sonuçları	67
Tablo 12. Sevme, boyutuna ilişkin Deney Grubunun ön test-son test, t-testi sonuçları	68
Tablo 13. Sevme, Boyutuna İlişkin Kontrol Grubunun ön test-son test, t-testi sonuçları	69
Tablo 14. Fayda boyutuna ilişkin Deney Grubunun ön test-son test, t testi sonuçları...	69
Tablo 15. Fayda boyutuna ilişkin Kontrol Grubunun ön test-son test, t- testi sonuçları	70
Tablo 16. İlgi boyutuna ilişkin Deney Grubunun ön test-son test, t-testi sonuçları.....	71
Tablo 17. İlgi boyutuna ilişkin Kontrol Grubunun ön test-son test, t- testi sonuçları....	71
Tablo 18. İstek boyutuna ilişkin Deney Grubunun ön test- son test, t-testi sonuçları ...	72
Tablo 19. İstek boyutuna ilişkin kontrol grubunun ön test-son test, t- testi sonuçları ...	72
Tablo 20. Güven boyutuna ilişkin deney grubunun ön test-son test, t-testi sonuçları ...	73
Tablo 21. Güven boyutuna ilişkin kontrol grubunun ön test-son test, t-testi sonuçları .	73

ÖN SÖZ

Her zaman yanımda olan ve bu zor süreçte benden hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen anneme, babama ve kardeşime teşekkür ederim.

Attığım her adımda destek olan varlığından güç aldığım ağabeyim Veysel TAŞDEMİR' e sonsuz teşekkürler.

Bana inanan ve her konuda destek olan danışman hocam Yard. Doç. Dr. Esen DURMUŞ' a,

İstatistiksel analizlerimde yardımcı olan Doç. Dr. Erkan Turan Demirel'e, Kenan BAŞ'a ve Araş. Gör. Cengiz TAŞKIRAN'a

Görüştüğümüz çok kısa zaman dilimlerinde kendisinden çok şey öğrendiğim Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ' e,

Ve tezimin uygulama safhasında kolaylık sağlayan Kaya Karakaya İlköğretim Okulu idaresine, Sosyal Bilgiler Ders Öğretmeni Ömer ASLAN' a, 6/E ve 6/D öğrencilerine teşekkürü borç bilirim.

I. BÖLÜM

1.GİRİŞ

Öğrenme sonucunda meydana gelen davranışlar; yaşa, zamana, mekâna göre farklılaşabilir. Bireyin kazanmış olduğu; beslenme, giyinme, konuşma, korunma, okuma-yazma, birlikte yaşama, sorun çözme, bir konuda temel bilgi ve becerilerine sahip olma gibi temel davranışlar öğrenme ürünüdür. Bu davranışlar, yaşam boyunca karşılaşılan farklı durumlarla etkileşim içinde öğrenilir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1997). Kişi, çevresiyle etkileşimde bulunurken kimi zaman bu etkileşimlerin bir kısmı bireyde hiç iz bırakmazken, bazıları ise kalıcı izler bırakır (Fidan, 1996). Buna bağlı olarak öğrenme, tekrar ve yaşantı yolu ile organizmanın davranışlarında meydana gelen kalıcı ve sürekli değişimlerdir (Bacanlı, 1999). Bu bağlamda düşünüldüğünde öğrenme, bireyde davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1993). İnsanlar yaşamları boyunca, başka insanlarla ilişki kurarlar ve deneyimler edinirler, bu durum öğrenmeler sonucu oluşur.

Ülkemizde eğitim hizmetlerinin kusursuz olduğunu söylemek mümkün değildir. Ancak eğitime yönelik bazı düzenlemelere gidildiği söylenilebilir. Son yıllarda özellikle eğitim programlarının değiştirilmesi ve yenilenmesine yönelik çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Özellikle ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim programlarında yapılan yeniliklerle programın uygulanma süresince eksik ve aksayan yönleri ortaya çıkar ve edinilen dönütlerle programda düzeltmelere gidilir. Önemli olan değişen dünyaya uyum sağlayabilme ve eğitimi modernleştirebilme gayretleridir.

Program değişiklikleriyle birlikte pek çok yeni kavram, yaklaşım ve kuramlar eğitim sistemimize dâhil olmuştur. Dünya’da özellikle bazı ülkelerde yeni sayılabilecek gelişmeler değildir, ülkemizde de mevcut sistemde eğitim hizmetlerine uyarlanarak uygulanmaya başlanmıştır. Öğretmenlerin eğitimdeki gelişmelere ayak uydurabilmeleri ve bu konuda kendilerini geliştirmeleri için hizmet içi eğitimler verilmeye başlanmıştır.

Öğrenmeyi öğrenmenin önemli olduğu günümüzde farklı öğrenme yöntem ve teknikleri kullanmak önem kazanmıştır. Öğretmenlerin; klasik öğretmen merkezli yaklaşımdan uzaklaşarak, öğrenenin etkin olduğu ve öğrendiklerinin sorumluluğunu alabildiği öğrenciler yetiştirmeleri amaçlanmıştır. Bu sebeple öğrencilerden beklenen de

yaratıcı, işbirliğine açık, sorumluluklarının farkında olan ve etkinliklere katılmaya gönüllü olmalarıdır. İstasyon tekniği, bu bağlamda bireylerden kendi öğrenmelerinden sorumlu olmalarını, bilgi edinmelerini ve bu bilgiyi kullanabilmelerini sağlayan tekniklerden biridir.

1.1. Problem

Öğretim faaliyetlerinde karşılaşılan en önemli sorunlardan biri, öğrenciyi bilgiyi ezberlemeye zorlayan geleneksel eğitim anlayışında çok yoğun bir bilgi aktarımının olmasıdır (Yıldırım, 1997). Geleneksel eğitim anlayışının merkezinde ise öğretmen bulunmaktadır ve öğrenme öğrencinin çevresindeki uyarıcılara tepki vermesi sonucu oluşur (Saban, 2002).

Öğrenme konusunda bugün ulaşılan nokta, öğrencinin pasif bir dinleyici şeklinde kendisine aktarılan bilgileri aynen almadığı, tam tersine kendine ulaşan her bilgiyi süzgeçten geçirerek, bu bilgilerin yorumlamasını yaparak kendi dünyasında bir anlam yüklemeye çalıştığı yönündedir (Brooks ve Brooks, 1993). Öğrenciye bu özelliklerin kazandırılmasının temel yolu, geleneksel öğrenme metodunda öğretmen-öğrencinin “aktif verici pasif alıcı” pozisyonunun aksine, çağdaş öğrenme yöntem ve tekniklerinin “rehber-aktif alıcı” şekliyle olanaklıdır. Çünkü çağdaş öğretim modelleri; öğrenciyi merkeze alarak onu etkin kılar. Öğrenciyi, araç-gereçlerle zenginleştirilmiş, görsel ve işitsel öğelerle donatılmış öğrenme ortamlarına tabi tutarak, onları kendi çabalarıyla öğrenmeye yönlendirir. Bu öğretim modellerinde öğretmen; etkinlikleri planlayan ve öğrenciye rehberlik eden kişi olarak karşımıza çıkar(Bilen, 1999).

Değişen koşullar eğitim alanında bir takım yeniliklere gitme ihtiyacı doğurmuştur. Her çocuğun birey olduğunun kabul edildiği günümüzde eğitim sistemimizde uygulanan geleneksel sisteminin tıkanıdığı bu sebeple öğrencileri aktif kılacak, onlara farklı öğrenme yaşantıları sunacak, onları bilgiyi depolayan kişiler olarak görmekten ziyade kendi bilgilerini kendilerinin edindiği yaparak yaşayarak öğrenmelerinin sağlandığı eğitim ortamları oluşturmak gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Bu bağlamda, yaşam boyu öğrenen, edindiği bilgiyi ve beceriyi kullanan bireylerin yetiştirilmesinde öğretim yöntem ve teknikleri büyük önem taşımaktadır. Bilginin önemli bir unsur görüldüğü çağımızda eğitim-öğretim ortamları da değişme

göstermektedir. Bireysel farklılıkların dikkate alındığı öğrenci merkezli etkinlikler benimsendiğinden, öğretim ve ölçme değerlendirme faaliyetlerinde öğrencilerin sergiledikleri bilgi ve tutumlarını gözlemlememizi sağlayan farklı öğrenme yöntem ve teknikleri kullanılmaktadır.

Öğrenciler birbirlerinden farklıdır ve öğrenme sürecine etkin olarak katıldığı sürece farklılıklarını ortaya koyabilirler. Öğrenme-öğretme etkinliklerinin büyük çoğunluğu sınıf ortamında gerçekleşmektedir. Sınıf ortamının niteliği, kullanılan yöntem ve teknikler öğrenme-öğretme süreçlerini büyük ölçüde etkilemektedir (Gömleksiz, 1993). Çağdaş öğrenme yaklaşımlarından biri olan İstasyonlarda Öğrenme Tekniği; öğrencilerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olduğu, materyallerin kullanıldığı, deneylerin yapıldığı, ürünlerin oluşturulduğu, etkinliklerin yapıldığı, öğrencilerin öğretmen rehberliğinde araştırarak ve sorgulayarak bilgiye ulaştığı bir tekniktir. İstasyonlarda öğrenme tekniğinde öğrenciler, önceden belirlenmiş hedeflere ulaşma sürecinde, bireysel ya da grupla çalışarak, bu süreçte aktif rol oynarlar. Bir başka ifadeyle istasyonlarda öğrenme tekniği; “işbirlikli, çoklu zekâ ve yapılandırmacı öğrenme kuramlarından faydalanarak; öğrencilerin, kendi öğrenmelerini gerçekleştirmelerine, öğrenme süreci boyunca aktif olmalarına, öğrenme merkezlerinde işbirlikli gruplar halinde çalışmalarına ve bu merkezlerde onların tüm zekâ alanlarına hitap edecek etkinlikleri yapmalarına olanak sağlayan bir çağdaş öğrenme yaklaşımı” olarak tanımlanır (Benek, 2012).

Eğitim ile bireyler, teknolojik ve bilimsel gelişmeleri takip ederek toplumunu daha ileri bir düzeye taşıma gayreti içine girerler. Bu da eğitime duyulan ihtiyacın her geçen gün arttığını göstermektedir (Bilen, 1999).Dünyada ve ülkemizde sürekli gelişen ve değişen eğitim sistemleri, diğer derslerde olduğu gibi Sosyal Bilgiler dersleri ile ilgili de her geçen gün yeni anlayışlar ve görüşler ortaya atmaktadır(Taşlı, 2000). Çünkü Sosyal Bilgiler öğretim programları bireylerde siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda olumlu davranışlar geliştirmeyi ve değişen toplumsal şartlara ayak uydurabilmeyi amaçlamaktadır. Yeni dünya düzeni, bu alanlardaki egemen paradigmaları değiştirmeye başlamıştır. Bu değişim Sosyal Bilgiler öğretim programlarında da ciddi değişim ve gelişmeleri zorunlu hale getirmektedir(Öztürk ve Otluoğlu, 2002).

Sosyal Bilgiler dersi aracılığıyla da öğrenciler bilgi, beceri, değer ve tutum temelinde birçok kazanım edinebilmektedir. Bu kazanımların bir kısmı öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaşılabilecekleri durumlarla ilgili iken; diğer bir kısmı temel ve daha üst düzeyde akademik, bireysel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayabilecekleri türdendir. Bu durumla ilgili olarak geleceğin büyükleri olan ilköğretim çağındaki çocuklara sosyal bilim disiplinlerine ait bilgi, beceri ve davranışları kazandırarak Sosyal Bilgiler dersinin son derece stratejik bir sorumluluğu yerine getirdiğine dikkat çekmek gerekmiştir (Safran, 2008). Sosyal Bilgiler Öğretim Programının vizyonunda ise, bu dersle sağlanabilecek kazanımlardaki çeşitlilik şu şekilde ifade edilmektedir: 21. yüzyılın çağdaş, Atatürk ilkeleri ve inkılâplarını benimsemiş, Türk tarihini ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış ve insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen (eleştirel düşünen, yaratıcı, doğru karar veren), sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları yöntemleri kazanmış, sosyal yaşamda etkin, üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmektir (MEB, 2009).

İstasyonlarda öğrenme, bütün sınıfın her aşamaya (her istasyona) katkı sağlaması yoluyla bir önceki grubun yaptıklarını ileri götürmeyi öğreten öğrenci merkezli bir yöntemdir (Gözütok 2007). İstasyon tekniğinde yapısal ve kavramsal düşüncenin, zor konuların ve üst düzey becerilerin kazandırılmasında istasyon modeli hazırlanmakta ve bu çerçevede zorunlu ya da seçimli istasyonlar oluşturulmaktadır. Öğrenciler eş zamanlı olarak belirtilen sürede bu istasyonlara uğramakta ve karşılıklı etkileşim ve iletişim yoluyla tüm duyu organlarını da işe koşarak etkinliklere katılabilmektedir. Yapılan çalışmalarda bu modelin hem içerik hem de yöntem olarak öğrencilerin beğenisini kazanan bir uygulama olduğu vurgulanmıştır (Morgil 2002).

İstasyon tekniği öğrenci merkezli bir tekniktir. İstasyon tekniğinin işbirliği, yaratıcılık, katılımdan keyif alma, kurallara uyma, özel yetenekleri ve iletişim becerisi geliştirme gibi önemli olumlu özellikleri vardır. İşbirliği ve yeni etkileşimlerle birlikte öğrenciler birbirine yeni özellikler katar ve birikimlerini paylaşır (Üstündağ, 2005). Öğrenciler, istasyonlarda işbirliği içerisinde çalışma fırsatı bulurlar ve bu da onların sosyalleşmelerini sağlar. Öğrenme istasyonu, öğrencilerin bir hedef ile ilgili etkinliği gerçekleştirmek için yönergeleri takip ettiği ve çeşitli araç-gereçleri kullandığı

merkezlerdir (Güneş, 2009).Öğrenciler, bu merkezlerde daha önceden seviyelerine uygun olarak belirlenmiş etkinlikleri yaparak hedeflere ulaşmaya çalışırlar (Ocak, 2007).

Ülkemizde geçmişte ve şu anda uygulanan eğitim faaliyetlerinde istenen sonuçlar alınamamaktadır. Bunu ulusal ve uluslararası sınavlarda öğrencilerin aldığı sonuçlardan anlamaktayız. Sosyal bilgiler dersi ve diğer derslerde başarının düşük olduğunu görmekteyiz. Eğitimde farklı öğretim metotları kullanılarak öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alındığı, onların farklı özelliklerini ortaya çıkaracak adımlar atmak bu konuda yapılacak ilk işlemdir. Yeni öğretim yöntem ve teknikleri arasında ön plana çıkanlardan biri olan istasyon tekniği, öğrencilerin eğlenerek ve öğrenerek daha kalıcı bilgiler edinmelerini sağlar.

Bu çalışmanın amacı, dersleri öğrenciler için bilgi yığını olmaktan çıkararak ve daha anlamlı hale getiren istasyon tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarında ve derse yönelik tutumlarında ne derece etkili olduğunun saptanmasıdır. Bunun için istasyon tekniğine uygun olarak işlenen ve mevcut programdaki yöntemlerle işlenen dersler sonucundaki öğrenci kazanımları karşılaştırılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Çağdaş öğrenme tekniklerinden biri olan ve öğrencilerin öğrenme süreci boyunca etkin oldukları, onların kendi öğrenmelerini oluşturmalarını sağlayan, öğrencilerin gruplar halinde tüm zeka alanlarına hitap edecek etkinlikleri yapmalarına fırsatlar sunan, İstasyonlarda Öğrenme Tekniği için örnek bir uygulama yapılmıştır. Araştırmanın amacı, 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde "Ülkemizin Kaynakları" ünitesinin istasyon tekniği ile yapılan öğretiminin akademik başarı ve derse yönelik tutumları üzerindeki etkilerini incelemektir.

1.2.1. Nicel boyuta ilişkin amaçlar

Araştırmanın nicel boyutu deneysel desene göre yürütülmüştür. Deneysel çalışma yürütülürken hem öğrenci başarısını hem de öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumlarında oluşabilecek değişimleri ölçmek hedeflenmiştir.

1.2.1.1. Araştırmanın amaçları

Araştırmanın denenceleri, başarı testi, tutum ölçeği için ayrı ayrı sıralanmıştır.

1.2.1.1.1. Başarı testine ilişkin amaçlar

1. İstasyon tekniğinin kullanıldığı deney ve mevcut öğretim programında uygulanan öğrenme yöntemlerinin kullanıldığı kontrol gruplarının başarı testinden aldıkları son test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
2. İstasyon tekniğinin kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin, başarı testinden aldıkları öntest ve sontest puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık vardır.
3. Mevcut öğretim programında uygulanan öğrenme yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubunun başarı testinden aldıkları öntest ve sontest puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık vardır.

1.2.1.1.2. Tutum ölçeğine ilişkin amaçlar

4. İstasyon tekniğinin kullanıldığı deney ve mevcut öğretim programında uygulanan öğrenme yöntemlerinin kullanıldığı kontrol gruplarının SBDTÖ'den aldıkları öntutum puanları kontrol altına alındığında, gruplar arasında anlamlı farklılık vardır.
5. İstasyon tekniğinin kullanıldığı deney ve mevcut öğretim programında uygulanan öğrenme yöntemlerinin kullanıldığı kontrol gruplarının SBDTÖ'den aldıkları sontutum puanları kontrol altına alındığında, gruplar arasında anlamlı farklılık vardır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Sosyal bilgiler dersi programı çağdaş yöntem ve teknikleri kullanmayı zorunlu hale getirmektedir. Sosyal bilgiler dersinin kendisinden beklenen işlevi daha etkili bir şekilde yerine getirebilmesi için, programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin eğitsel

yöntem ve teknikleri kullanmaları önem kazanmaktadır. Öğretmenlerin amacı; öğrencileri düşünmeye aynı zamanda yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisi geliştirmeye sevk etmektir. Öğrencilere sunulanı olduğu gibi kabul etmeyi değil, sağlam bir düşünce süzgecinden geçirerek yargılama ve sağlıklı bir senteze ulaşma becerisi kazandırma ve öğrencileri sorumluluklarını bilen birer vatandaş olarak yetiştirmek amaçlanmalıdır. Teorik olarak her konu öğretici tarafından mükemmel anlatılabilir. Ancak esas olan uygulamada da mükemmelliği yakalayabilmektir.

Sınıf ortamında farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması birbirinden farklı öğrenen öğrencilere öğrenmeleri için fırsatlar sağlar. Eğitimciler yıllardır, öğrencilerin bu farklılıklarını göz önünde bulundurarak, öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak için yeni yöntem ve yaklaşımları denemektedirler (Kryza, Stephens and Duncan, 2007).

Öğrenme istasyonları, öğretmenlere, bu farklılıkları yok etmeden, etkinlikler tasarlama ve araç-gereçler hazırlama fırsatı sunar. Böylece öğrencinin öğrenirken kendinde var olan farklı öğrenme yeteneklerini kullanmasını sağlar. İstasyon tekniği, öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını karşılaması için kullanılan etkili bir tekniktir. Bu teknik ile yapılan öğretimde öğrenciler değişik ortamlarda çalışma fırsatı bulurlar ve tüm sürece etkin katılarak kendi yaşantılarını gerçekleştirirler. İstasyonlarda çalışan öğrenciler konuyla ilgili yoğun eleştiriler yapabilirler ve bilgi alışverişinde bulunabilirler (Güneş, 2009).

Ülkemizde son yıllarda ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim programları kapsamında pek çok yeniliğin bulunduğu bilinmektedir. Bu anlamda gerek eğitim- öğretim süreçleri gerekse ölçme-değerlendirme boyutlarında yapılan değişiklikler zamanla benimsenmekte ve daha iyi uygulanmaya başlanmaktadır. İstasyon tekniğinin yeni programlar kapsamında kullanıldığı bilinmektedir. Bu nedenle istasyon tekniğine ilişkin bir çalışma yapmak uygundur. İstasyon tekniğine ilişkin tüm çalışmalar incelenmiş ve yapılan çalışmanın sosyal bilgiler dersi ve ünitenin doğasına uygun olduğu dikkat çekmektedir. Yapılan çalışma ile istasyon tekniği ve hali hazırda uygulanan tekniklerin karşılaştırılmasında deneysel desen kullanılarak araştırma yapılmıştır.

İstasyon tekniğine uygun olarak hazırlanmış ortamlarda öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz ardı etmeden ve onların etkin katılımını sağlayarak yapılan öğretimin öğrencilerin başarı ve tutumlarını olan etkisi araştırılmıştır. Araştırmada istasyon tekniği ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalar vardır ancak Türkiye’de

istasyon tekniğine yönelik özellikle sosyal bilgiler dersine yönelik yapılan çalışmaların olmadığı gözlenmektedir. Bu noktada alana katkı sağlayacak sonuçlara ulaşılabileceği için yapılan çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Elde edilen sonuçların ilgili alana katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma sonucunda elde edilecek bulguların;

1. Sosyal bilgiler alanında program geliştirme çalışması yapan araştırmacılara yarar sağlayacağı,

2. Öğretmenlere, sosyal bilgiler dersi öğretiminde yöntem ve teknik bulma konusunda yardımcı olacağı,

3. Sosyal bilgiler dersi öğretiminde, istasyon tekniğinin etkililiği ile yapılacak deneysel çalışmalara yardımcı olacağı,

4. Sosyal bilgiler dersi ve benzer diğer derslerde istasyon tekniğine dayalı ders etkinliklerinin planlanmasında araştırma yapan kişilere yarar sağlayacağı,

5. İstasyon tekniğinin sosyal bilgiler eğitimi alanına uygulanması gelecekte sorumluluklarının bilincinde olan, çok boyutlu, hızlı ve yaratıcı düşünebilen sağlıklı düşünen bireylerin yetişmesine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

1. İstenmedik değişkenler grupları aynı biçimde etkileyecektir.

2. Deney ve Kontrol gruplarında uygulamayı yürüten öğretmenler, kendisinden beklenen işlemleri aynen uygulayacaktır.

1.5. Sınırlılıklar

1. 2014–2015 eğitim-öğretim yılında, Elazığ merkez Kaya Karakaya Ortaokulu 6. sınıf öğrencileriyle sınırlıdır.

2. Ortaokul 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi ile sınırlıdır.

3. Araştırma Sosyal Bilgiler Dersinin “Ülkemizin Kaynakları” ünitesi, Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı ile sınırlıdır.

4. Kullanılan İstasyonlarda Öğrenme Tekniği ile sınırlıdır.

5. M.E. B.’in Sosyal Bilgiler programı kazanımlarıyla sınırlıdır.

6. Uygulanan testler ve ölçeklerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

İstasyon tekniği: öğrencilerin küçük gruplar halinde farklı etkinliklerin yer aldığı masalarda grupların belli sürelerde etkinliklere katıldığı ve her grubun tüm masalardaki etkinliklere katkı sağladığı öğrenme tekniğidir.

Geleneksel yöntem: İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına uygun olarak, 6. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı ve öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikler kapsamında yürütülen işleniş.

Sosyal Bilgiler: Sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerili demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanıdır (Doğanay, 2004). Safran ve Ata'ya göre (2003) sosyal bilgiler dersi; öğrencilerin, güncel olan sosyal problemlerle yüz yüze geldiği ve bu problemleri incelediği bir ders konumundadır.

Çalışma Yaprağı: Çalışma yaprakları, bir konunun uygulanması aşamasında öğrencilerin yapacağı etkinliklere yol gösterici açıklamaları içeren kâğıtlardır (Yanpar, 2005).

1.7. Kısaltmalar

SBDTÖ	: Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği
vd.	: Ve diğerleri
Akt.	: Aktaran
Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
O.K.S	: Ortaöğretim kurumlar seçme ve yerleştirme sınavı
Ö.S.K.D	: Ön test- son test kontrol gruplu desen
S.B.S	: Seviye belirleme sınavı

II. BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, çalışmanın içerik kısmına kaynaklık edeceği düşünülen literatür taraması sunulmuştur. Öncelikle Sosyal Bilgiler dersi öğretim programıyla ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Cumhuriyet döneminden günümüze kadar yapılmış program çalışmaları ve değişiklikleri özetlenmiştir. Bununla birlikte, tezde etkililiği araştırılan istasyon tekniğinin kullanımına ilişkin açıklamalar yapılmıştır. İstasyon tekniğinin kullanımının nasıl olduğu anlatılmıştır. Alanda istasyon tekniğine ve istasyon tekniği uygulamalarının benzer olduğu düşünüldüğü öğrenme merkezli yöntemin kullanımına ilişkin olarak yapılmış yerli ve yabancı araştırmalar özetlenerek, genel değerlendirme yapılmış ve bu bölüm sonlandırılmıştır.

2.1. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarına Genel Bakış

Sosyal Bilgiler dersi aracılığıyla da öğrenciler bilgi, beceri, değer ve tutum temelinde birçok kazanım edinebilmektedir. Bu kazanımların bir kısmı öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaşılabilecekleri durumlarla ilgili iken; diğer bir kısmı temel ve daha üst düzeyde akademik, bireysel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayabilecekleri türdendir. Bu durumla ilgili olarak geleceğin büyükleri olan ilköğretim çağındaki çocuklara sosyal bilim disiplinlerine ait bilgi, beceri ve davranışları kazandırarak Sosyal Bilgiler dersinin son derece stratejik bir sorumluluğu yerine getirdiğine dikkat çekmek gerekmiştir (Safran, 2008). Sosyal Bilgiler Öğretim Programının vizyonunda ise, bu dersle sağlanabilecek kazanımlardaki çeşitlilik şu şekilde ifade edilmektedir: 21. yüzyılın çağdaş, Atatürk ilkeleri ve inkılâplarını benimsemiş, Türk tarihini ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış ve insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen (eleştirel düşünen, yaratıcı, doğru karar veren), sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları yöntemleri kazanmış, sosyal yaşamda etkin, üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmektir (MEB, 2009).

Sosyal Bilgiler, ilk kez 19. yüzyılın sonlarında Amerika’da yaşanan sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlara ilişkin sosyal bilimcilerce önerilen çözümleri, bireylere aktarma vasıtası olarak ortaya çıkmıştır (Bilgili, 2006).

Sosyal Bilgiler dersi Türkiye’de 1960’lı yıllarda benimsenmiş; bu tarihten önce Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde bu dersin kapsamına giren konular ayrı derslerle verilmiştir (Öztürk ve Otluoğlu, 2005). Cumhuriyet döneminde üzerinde durulan ilk program “1924 İlkokul Programı”dır. Bu programda yer alan “Musahabat-ı Ahlakiye ve Malumat-ı Vataniye” dersi tarih ve coğrafya konularını içermesiyle bugünkü anlamda Sosyal Bilgiler dersini karşılamaktadır (Tazebay, Çelenk, Tertemiz ve Kalaycı, 2000). Bir sonraki program, “1926 İlkokul Programı”dır. Bu programın 1924 programına göre, daha fazla öğretim programı olma özelliği taşıdığı kabul edilmektedir. Temelini, John Dewey’in hayat bilgisi, toplu öğretim ve iş okulu ilkelerinden alan 1926 programında dikkate alınmıştır (Akyüz, 1993; Başgöz, 1995; Varış, 1997). 1926 programında, dersler arasında ilişki kurulmaya çalışılmıştır. Dördüncü ve beşinci sınıflarda Yurt Bilgisi, Tarih ve Coğrafya derslerinin ayrı ayrı dersler olarak verilmesine devam edilmiştir (Tazebay vd., 2000; Taşdemir, 2002).

1927 yılında, 1926 programı esas alınarak, üç yıllık köy ilkokulları için program hazırlama çalışmaları başlamıştır. Bu program içerisinde tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisini içeren “Yurt Bilgisi” ismiyle bir ders yer almıştır. Daha sonra 1936 programıyla birlikte bu ders “Yurt ve Yaşam Bilgisi” ismiyle yine üç yıllık köy ilkokullarında okutulmaya başlanmıştır (Tazebay vd., 2000). Bir diğer program değişikliği 1948 yılında gerçekleştirilmiştir. 1948 programı, Sosyal Bilgiler dersi açısından incelendiğinde, “Yurt Bilgisi” dersinin isminin “Yurttaşlık Bilgisi” olarak değiştirildiği; Yurttaşlık Bilgisi, Tarih ve Coğrafya derslerinin gerek işlenişinde gerekse ders saatlerinde önemli bir değişiklik yapılmadığı görülmüştür (Cicioğlu, 1985; Taşpolatoğlu, 1993, Varış, 1997; Tazebay vd., 2000; Demirel, 2003).

1962 programında, 1948 programında dördüncü ve beşinci sınıfta okutulan Yurttaşlık Bilgisi, Coğrafya ve Tarih dersleri “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adı altında toplanmıştır (Erden, tarihsiz; Varış, 1997; Sönmez, 1999; Tazebay vd., 2000; Güngördü, 2001). Bu programda yapılan bazı değişikliklerle “Toplum ve Ülke İncelemeleri” dersi Hayat Bilgisi, Fen ve Tabiat Bilgisi dersleriyle birlikte mihver ders olarak kabul edilmiş ve üniteler biçiminde düzenlenmiştir (Tazebay vd., 2000). 1962

ilkokul program taslağında “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adıyla ifade edilen ders, 1968 programında “Sosyal Bilgiler” adını almıştır (Erden, tarihsiz; Sözer, 1998; Sönmez, 1999; Tazebay vd., 2000; Güngördü, 2001; Safran, 2008).

1990 yılında geliştirilen program, üzerinde çalışılarak 1997-1998 yılında son haline kavuşmuş ve yeni program uygulamasına kadar bu program geçerli olmuştur. 1975 yılında, ilköğretimin 6., 7. ve 8. sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi işlenmiştir. Ancak 1985-1986 eğitim-öğretim yılında Talim Terbiye Kurulu kararıyla kaldırılmıştır. Kaldırılan Sosyal Bilgiler dersi, içerik olarak ikiye ayrılmış; “Milli Tarih” ve “Milli Coğrafya” derslerine yer verilmiştir (Güngördü, 2001). 1997 yılında sekiz yıllık zorunlu eğitim uygulamasının gelmesiyle de bu iki ders kaldırılarak tekrar Sosyal Bilgiler dersine geçiş yapılmıştır. Sosyal Bilgiler dersi, ilköğretim 4., 5., 6. ve 7. sınıflarda haftada üçer saat olarak işlenmiştir. (Sözer, 1998; Tazebay vd., 2000).

İlköğretim programlarında son kapsamlı değişiklik, 2004 yılında gerçekleştirilmiştir. PISA 2003’te ve TIMSS 1999’da alınan olumsuz sonuçlar, ilköğretim düzeyinde değişime gidilmesini gerekli hâle getirmiştir (Evrekli ve Balım, 2010). 2004 yılında pilot uygulamayla başlayan ve daha sonra ülke geneline yayılan ilköğretim programları, daha sonra kademeli olarak ilköğretim birinci ve ikinci kademedeki uygulanmıştır. 2004-2005 eğitim öğretim yılında denenen program, 2005-2006 eğitim öğretim yılında ise ülke genelinde uygulanmıştır (Akdağ, 2009a; Çetin, 2009; Özdemir, 2009). 2004 yılında taslak olarak hazırlanan Sosyal Bilgiler programında, sosyal bilimlerin doğasına uygun olarak, “*vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler*”, “*sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler*” ve “*yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler*” (Barr, Barth ve Shermis, 1978) temel ilkeleri dikkate alınmıştır (MEB, 2011).

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 4. 5. 6. 7. Sınıf Öğrenme Alanları, Üniteleri

Öğrenme Alanı	4. Sınıf Üniteler	5. Sınıf Üniteler	6. Sınıf Üniteler	7. Sınıf Üniteler
Birey ve Toplum	Kendimi Tanıyorum	Haklarımı Öğreniyorum	Sosyal Bilgiler Öğreniyorum	İletişim ve İnsan İlişkileri
Kültür ve Miras	Geçmişimi Öğreniyorum	Adım Adım Türkiye	İpek Yolunda Türkler	Türk Tarihine Yolculuk
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Yaşadığımız Yer	Bölgemizi Tanıyalım	Yeryüzünde Yaşam	Ülkemizde Nüfus
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Üretimden Tüketime	Ürettiklerimiz	Ülkemizin Kaynakları	Ekonomik ve Sosyal Hayat
Bilim, Teknoloji ve Toplum	İyi ki Var	Gerçekleşen Düşler	Elektronik Yüzyıl	Zaman İçinde Bilim
Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler	Hep Birlikte	Toplum İçin Çalışanlar		
Güç, Yönetim ve Toplum	İnsanlar ve Yönetim	Bir Ülke Bir Bayrak	Demokrasinin Serüveni	Yaşayan Demokrasi
Küresel Bağlantılar	Uzaktaki Arkadaşım	Hepimizin Dünyası	Ülkemiz ve Dünya	Ülkelerarası Köprüler
Zaman, Süreklilik ve Değişim				

Kaynak: MEB (2005:10)

Yeni programın yapısı dikkate alındığında 4., 5., 6. ve 7. sınıfı kapsayacak sarmal ve senkronik bir yapı sergilediği, yapılandırmacı anlayışa uygun olduğu; kazanım, değer, beceri gibi bilgiyi destekleyecek kavramlar dikkate alınarak hazırlandığı görülmüştür (Kaymakçı, 2009; MEB, 2011).

Dünyada ve ülkemizde sürekli gelişen ve değişen eğitim sistemleri, diğer derslerde olduğu gibi Sosyal Bilgiler dersleri ile ilgili de her geçen gün yeni anlayışlar ve görüşler ortaya atmaktadır (Taşlı, 2000). Çünkü Sosyal Bilgiler öğretim programları

bireylerde siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda olumlu davranışlar geliştirmeyi ve değişen toplumsal şartlara ayak uydurabilmeyi amaçlamaktadır. Yeni dünya düzeni, bu alanlardaki egemen paradigmaları değiştirmeye başlamıştır. Bu değişim Sosyal Bilgiler öğretim programlarında da ciddi değişim ve gelişmeleri zorunlu hale getirmektedir (Öztürk ve Otluoğlu, 2002).

2005 Sosyal Bilgiler programı, Sosyal Bilgiler dersinin ezber gerektiren bir ders olmasından çok eğlenirken öğrenilen bir ders imajı oluşturacak biçimde hazırlanmıştır. Sosyal Bilgiler dersi öğretim programlarında meydana çıkan dönüşüm ve değişim, kullanılan yöntem tekniklerin de değişmesine neden olmuştur. Davranışçı yaklaşımın izlerini taşıyan eski programa göre, yeni programda öğrencilerin aktifliğini ön plana alan yöntem ve tekniklerin kullanılması önerilmiştir Ata (2009b). Yeni programların temel anlayışı aktiflik, tematiklik, öğrenci merkezlilik, yapılandırmacılık çoklu zeka gibi öğrenme kuram yaklaşım ve teorilerine dayanmaktadır (Gömleksiz, 2005; Bulut, 2006; Gömleksiz ve Kan, 2007).

Ülkemizde gerçekleştirilen program değişiklikleri kapsamında farklı anlayışlar ve yaklaşımlar sınıf ortamlarına taşınmaya çalışılmıştır. Buna göre, zaten var olan ancak çok fazla kullanılmayan bazı yöntem ve teknikler de eğitimin niteliğini artırmak adına kullanılmaya başlanmıştır. İstasyon tekniği yeni programlarla bütünleştirilerek etkili öğrenmeler gerçekleştirebilmek adına yeni öğretim yöntem ve tekniklerine alternatif kullanılabilir. Etkili öğrenmenin sağlanması kadar öğrenenlerin öğrenme ortamlarında istekli olmaları, öğrenme sürecinin bir parçası olmaları ve bu durumdan keyif almaları da sağlanmalıdır.

2.2. İstasyon Tekniği

Bu bölümde, istasyon tekniğinin ne olduğu, kullanımının nasıl olduğu ve özelliklerinin neler olduğuna dair konular üzerinde durulmuştur.

2.2.1. İstasyon Tekniği Nedir?

Helen Parkhurst (1920), öğrencilerin yönergeleri takip ederek ve araç gereçleri kullanarak öğrenmeler gerçekleştirdikleri ve çalışmalarının sonuçlarını kendi kendilerine kontrol ettikleri branş odaları ile donatılmış ortamlar düzenlemiş ve çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalarda öğrencilerin bir dizi aşamayı gerçekleştirerek istenen hedefe ulaşması sağlanmıştır. Her bir aşama öğrencinin doğrudan öğretmen yardımı almadan gerçekleştirebileceği şekilde hazırlanmıştır. Bugünkü öğrenme istasyonları temelinde bu çalışma biçimine dayanmaktadır (Akt.: Demirörs, 2007).

Demir (2008)'e göre istasyonlarda öğrenme 1900'li yılların başında Montessori ile başlamış zamanla Dewey'in eğitim felsefesiyle şekillenerek, Piaget ve Vygotsky'nin yapılandırmacılık görüşlerinden etkilenecek 60 ve 70'lerde tanınmış bir model olmuştur. Günümüzde ise yapılandırmacı eğitim kuramının ışığında, Gardner'in Çoklu Zekâ Kuramıyla, öğrenme stilleri ile desteklenerek sınıflarda farklılaştırılmış öğretim aracı olarak kullanılabilir.

Alternatif öğretim tekniklerinden biri olan İstasyon Tekniği; öğrencilerin bireysel ya da gruplar halinde öğretmen rehberliğinde belirlenen hedefleri gerçekleştirmek üzere çalışarak kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu aldığı, çeşitli materyaller kullanarak ürünlerin oluşturulduğu ya da çeşitli etkinliklerden yararlanarak öğrencilerin bilgilerini, öğrendiklerini birbiriyle paylaşarak organize ederek yansıtmasını sağlayan bir öğretim tekniğidir.

Benek (2012), istasyonlarda öğrenme tekniğini şu şekilde tanımlamaktadır; “işbirlikli, çoklu zekâ ve yapılandırmacı öğrenme kuramlarından faydalanarak; öğrencilerin, kendi öğrenmelerini gerçekleştirmelerine, öğrenme süreci boyunca aktif olmalarına, öğrenme merkezlerinde işbirlikli gruplar halinde çalışmalarına ve bu merkezlerde onların tüm zekâ alanlarına hitap edecek etkinlikleri yapmalarına olanak sağlayan bir çağdaş öğrenme yaklaşımı”dır. Öğrencilerin, sınıf içinde veya sınıf dışında (laboratuvar, atölye, salon vb.) belirlenmiş alanlarda (masa, sıra vb.) bireysel veya grupla çalışarak öğrenmelerini gerçekleştirdikleri bir ders işleme biçimidir. İstasyon tekniğinde, öğretim çalışmalarının meydana getirildiği belli alanlar oluşturulur. Oluşturulan bu alanlara, ders araç-gereçleri bırakılır ve böylece öğrencilerin kendi

çabalarıyla konuları öğrenmelerine olanak sağlar. Bu alanlara, “istasyon merkezi” ya da “öğrenme istasyonu” denilebilir (Benek, 2012).

İstasyonlarda öğrenme, bütün sınıfın her aşamaya (her istasyona) katkı sağlaması yoluyla bir önceki grubun yaptıklarını ileri götürmeyi öğreten öğrenci merkezli bir yöntemdir (Gözütok 2007). İstasyon tekniğinde yapısal ve kavramsal düşüncenin, zor konuların ve üst düzey becerilerin kazandırılmasında istasyon modeli hazırlanmakta ve bu çerçevede zorunlu ya da seçimli istasyonlar oluşturulmaktadır. Öğrenciler eş zamanlı olarak belirtilen sürede bu istasyonlara uğramakta ve karşılıklı etkileşim ve iletişim yoluyla tüm duyu organlarını da işe koşarak etkinliklere katılabilmektedir. Yapılan çalışmalarda bu modelin hem içerik hem de yöntem olarak öğrencilerin beğenisini kazanan bir uygulama olduğu vurgulanmıştır (Morgil 2002).

İstasyon tekniği öğrencilerde birlikte çalışma birbirlerini tanıma, özel yeteneklerini ortaya koyma, yaratıcılık, başlanmış bir işe katkı getirme, katılımdan keyif alma, kurallara uyma, iletişim gibi becerileri oluşturur. Seçilen bir konuyla ilgili olarak toplumsal bir sorun üzerinde düşünen öğrenciler, kendilerinin de bir şeyler yapabileceklerini fark ederler. Bu onlara güven verir. Çekingen öğrencilerin öğretim sürecine aktif katılımını sağlar (Gözütok, 2006).

Öğrenciler, istasyonlarda işbirliği içerisinde çalışma fırsatı bulurlar ve bu da onların sosyalleşmelerini sağlar. Öğrenme istasyonu, öğrencilerin bir hedef ile ilgili etkinliği gerçekleştirmek için yönergeleri takip ettiği ve çeşitli araç-gereçleri kullandığı merkezlerdir (Güneş, 2009). Öğrenciler, bu merkezlerde daha önceden seviyelerine uygun olarak belirlenmiş etkinlikleri yaparak hedeflere ulaşmaya çalışırlar (Ocak, 2007). Bu tekniğin yapısı incelendiğinde, sınıf ortamında oluşturulan grupların her istasyona katkı sağlaması yoluyla bir önceki grubun yaptıklarını ileri götürmeyi öğreten katılımcı merkezli bir anlayışın hâkim olduğu görülmektedir. Bu teknikte farklı sayıda masadan oluşan ayrı istasyonlar bulunmakta ve masalar üçgen şeklinde yerleştirilmektedir. Her istasyonda grupların bir görevi bulunmaktadır. Kendi görevlerini bilincinde olan gruplar belli bir süre sonunda yer değiştirerek bütün istasyonları gezmektedir. Bu yöntem katılımcıların hem yaratıcılığını hem de demokratik bir ortamda işbirliği yapma becerilerini geliştirmektedir (İlhan ve ark., 2012).

İstasyonlarda öğrenme tekniği, seçilen bir konu çerçevesinde öğrencilerin kendi kendilerine çalışmasına olanak sağladığı ve konunun parçalara ayrıldığı daha sonra

oluşturulan çalışmaların bir araya getirildiği bir ders işleme biçimidir. Bu yöntem, öğrencilerin oluşturulan öğrenme merkezlerinde aktif olarak çalışmalarını sağlayarak, onları geleneksel ders oturma monotonluğundan kurtarır (Demirörs, 2007). Öğrenciler, öğrenme istasyonlarında tek veya gruplar halinde, bir kavramı yapılandırmak, bir konuyu keşfetmek veya bir beceri kazanmak için çalışabilirler (McClay, 1996). Öğrencilerin etkin olarak katıldıkları öğrenme ortamlarında, kendilerinin yapılandığı ve anlamlandırarak öğrendikleri bilgiler daha kalıcı hale gelir. Böylece bilgilerin, bellekteki izinin daha derin olmasını sağlar ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirilir (Senemoğlu, 2007).

Kaplan (1999)'a göre “bir öğretim aracı olan öğrenme istasyonları, öğrencilerin deneyim yaşayacağı bir dizi etkinliğin yazılı olduğu görev kartlarının, görevleri tamamlamak için referans kaynaklarının ve materyallerin bulunduğu sınıfta düzenlenmiş alanlar” şeklinde tanımlamıştır. Bu bağlamda; istasyon merkezlerinde yer alan etkinlikler öğrencilerin dikkatini çekerek onların derse katılımını artırır. Öğrencilerin; resimler, şekiller, fotoğraflar, etkinlik materyalleri, kavram haritaları, zihin haritaları oluşturma, sloganlar, afişler, bulmaca ve bilmece, çalışma kâğıtları vb. kullanılarak öğrenmelerinin gerçekleşmesi sağlanır. Öğrenciler oluşturdukları ürünler sayesinde yaratıcı düşünme özelliği geliştirir, aynı zamanda grupta birlikte koordineli çalışma, farklı alanlarda yeteneklerini ortaya çıkarma ve geliştirme ile yarım bırakılan bir işi tamamlama ve bu işe katkı sağlama gibi özellikler kazanırlar. Öğrencilere işbirliği içinde çalışma alışkanlığı kazandırmaya, üst düzey düşünmeye, hep birlikte çalışmaya ve çalışılan işi devam ettirmeye, öğrencilerin özel yeteneklerini ortaya çıkarmaya ve iletişim becerilerini geliştirmeye katkı sağlar. Süreç boyunca çekingen öğrencilerinde tüm etkinliklere aktif olarak katılmaları tekniğin olumlu özelliğidir.

Öğrenciler merkezlerde grupta ya da bireysel çalışabilirler. Her öğrencinin bireysel çalışabilecekleri etkinlikler merkezlerde yer alabileceği gibi grupta birlikte hareket ederek de çalışabilecekleri etkinlikler yer alır. Asıl amaç tüm öğrencilerin ortaklaşa bir işe katkı sağlamaları ya da her grubun bir önceki grubun çalışmasını sürdürmesi veya tamamlamasıdır. Gruplardaki tüm öğrencileri merkezlerde etkin kılmak gereklidir. Öğrencilerin grupta ya da bireysel her merkezde etkin olmaları, görev dağılımında yer alan bireysel çalışmalarını tamamlayabilmeleri önemlidir. Her

öğrencinin en az bir merkezde ilgisini çeken, yeteneğini gösterebileceği ya da keşfedebileceği bir etkinlikle karşılaşması tekniğin olumlu özelliğidir. Çünkü istasyon merkezlerinde farklı teknikler kullanılabilir, farklı etkinlik ve çalışmalar yaptırılabilir.

Bu teknik uygulanmadan önce ayrıntılı bir yönerge oluşturulmalı, öğrenciler etkinlik hakkında bilgilendirilmeli, kapsamlı bir hazırlık yapıp teknik uygulanmalı ve değerlendirilmelidir. Her istasyon, o istasyonda kazandırılması hedeflenen kazanımlara göre planlanmalıdır.

2.2.2. İstasyon Tekniğinin Özellikleri

İstasyonlar, öğrencilerin eş zamanlı olarak çeşitli öğrenme aktivitelerini gerçekleştirebilecekleri merkezlerdir. Bir konunun farklı alt bölümleri farklı istasyonlarda hazırlanır. İstasyonlar, aynı ortamdadır. Öğrenciler farklı hazırbulunuşluk düzeylerine göre farklı öğrenme görevi ve aktivitesine yönlendirilir. Böylece, her bir öğrenci hazırbulunuşluk düzeyine göre kendisine uygun olan istasyonda başlar. Bu sayede, hem zamandan kazanır hem de bildiği konuyu tekrar etmenin yaratacağı sıkıntıdan kurtulmuş olur. Öğrenci farklı istasyonlardaki aktivitelerle üzerinde çalışılan konu ile ilgili pratik yapabilir, bazen arkadaşlarına öğretebilir bazen de konuyla ilgili proje hazırlayabilir. Öğrencinin hangi istasyona gideceği ve istasyonda hangi görevleri yapacağı öğretmen tarafından belirlenebileceği gibi, uygun yönlendirmelerle öğrenci kendisi de belirleyebilir. İstasyonlar farklı isimler verilerek veya farklı renklerde hazırlanarak birbirinden ayrılmalıdır. İstasyonlar sınıf içerisinde güçlük derecesine göre belirli bir düzende oluşturulur. Hangi istasyondan başlanacağı ve istasyonda harcanan süre açısından öğrencilere serbestlik tanınmaktadır (Tomlinson, 1999, 2007).

İstasyon tekniğinin özellikleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- * Her öğrenci kendine uygun öğrenme yolunu bulur.
- * Her öğrenci kendine uygun öğrenme hızında çalışır.
- * Her öğrenci (en azından kısmen) çalışmanın ağırlık noktasını kendisi belirler, (hem de) ilgisine yönelik çalışır.

* Bu çalışma ile her öğrenci aynı zamanda kendi öğrenme stratejilerini öğrenir /deneyim kazanır, uygular ve farklı öğrenme tekniklerini dener.

* Öğrenme istasyonları kendini yönlendirme için alıştırma alanıdır ve özgüvenin artmasını destekler.

* Öğretmenlerin ders sırasında gözlem için daha çok zamanları olur.

* Öğretmenin öncelikli görevi danışmanlıktır.

* İstasyonlardaki malzeme ve ödevler, onların etkin uygulama alanı bulmasını sağlar. Malzemeler, sadece bir adet (ya da çok az sayıda) gereklidir, sınıf sayısı kadar olması gerekmez.

* Malzeme, yapılan ödevin aynı zaman dilimi içerisinde kontrol olanağı ile öğrencinin kendisinin de kontrol etmesine olanak verir.

* Öğrenme istasyonları, sosyal çalışma biçimlerinin ve öğrenme malzemesinin değişiklikler içermesi nedeniyle idealdir.

* Öğrenme istasyonları, sürekli olarak içeriksel-tematik bağlantıya sahiptir.

* Öğrenme istasyonları, ders planlanmasında, organizasyonunda, öğrencilerin çeşitli şekillerde katılımını sağlar (uygun alıştırma çeşitleri, istasyonlarda ödevler vb.) (Rauer-Salzenberg 2000; akt. Demirörs 2007).

İstasyon merkezlerinde öğrenciler kendi hızında ve kendi ilgisine uygun çalışma fırsatı bulur. Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre hazırlanmış merkezlerde öğrenciler çalışmalara katılımdan keyif alırlar, böylece merkezlerdeki etkinlikler daha verimli olur. Merkezlerde çalışma konusunda öğrenciler daha özgüvenli daha istekli davranırlar. Yapılan çalışmaları kendilerinin değerlendirmeleri mümkün olduğu kadar öğretmenin de anında değerlendirmede bulunması mümkündür. Her merkezde farklı konuların öğretilmesi olanağı vardır. Aynı zamanda disiplinlerarası da merkezler oluşturulabilir. İstasyon merkezlerinin oluşturulmasının her aşaması ayrıntılı planlanmalıdır.

2.2.3. İstasyon Çeşitleri

İstasyon tekniğı ile ilgili kaynaklar farklı öğrenme istasyonu çeşitlerinden bahsederler. Öğrenme istasyonları, konunun yapısına, öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre değişik şekillerde düzenlenebilir (Demirörs, 2007). İstasyon tekniğı uygulanırken, her bir istasyonda yer alan etkinlik bir sonraki grup tarafından tamamlanabilir nitelikte olabileceğı gibi istasyonlardaki etkinlikler grupların birbirinden

bağımsız olarak çalışması ile de gerçekleştirilebilir. Birbirini tamamlayıcı nitelikte hazırlanan etkinliklerde ortaya çıkan ürün tüm sınıfın ortak ürünü olurken, bağımsız etkinliklerde ortaya çıkan ürün grupların kendi ürünleri olur (Ocak,2007; Kryza, Stephens and Duncan, 2007; Sönmez; 2008).

İstasyon tekniğinin başarılı olmasında, öğrencilerin konuyu grup arkadaşları ile birlikte araştırmalarının, tartışmalarının, konu hakkında resim, şiir, yazı, slogan gibi farklı ürünler oluşturmalarına katkı sağladığı; öğrencilerin kendi ilgi, ihtiyaç ve beklentilerine uygun bir ortamın sağlanması, bilmece-bulmaca ve farklı duyu organlarına hitap eden eğlenceli araç-gereçlerin tercih edilmesi grubun üst düzey becerilerin öğrenilmesinde yardımcı olur (Demir, 2008).

Gregory ve Hammerman (2008)'a göre istasyon çeşitleri;

- Bir başlık ya da konuya uygun olarak tasarlanmış farklı güçlük seviyelerine uygun etkinlikler ile oluşturulmuş istasyonlar.
- Öğrencilerin ilgilerini göz önünde bulundurarak bir konuyla ilgili daha fazla araştırma yaparak konu ile ilgili bilgilerini zenginleştirmelerini sağlayan istasyonlar.
- Öğrencilerin keşfederek ve buluşlar yaparak öğrenmelerini sağlayan etkinlikler ile donatılmış istasyonlar.
- Bilgisayar ve teknolojik araç-gereçler yardımıyla oluşturulmuş istasyonlar.
- Çeşitli yazılı materyaller ile donatılmış öğrencilerin bir konuyu öğrenmelerini veya öğrendiklerini zenginleştirmelerini amaçlayan istasyonlar.
- Öğrencilerin posterler yapabilecekleri, makaleler oluşturabilecekleri, şiirler yazabilecekleri proje istasyonları.
- Problem çözme istasyonları.

2.2.4. İstasyon Tekniğinin Aşamaları

İstasyon tekniği her konuda ve her büyüklükte sınıfta rahatlıkla uygulanabilen bir tekniktir ancak, öğrencilerin çalışabilmesi için alanların oluşturulması ve bu alanlarda öğrencilerin hedeflere ulaşmalarını sağlayıcı etkinliklerin bulunması, tekniğin uygulanması açısından yeterli değildir. İstasyon tekniğinde hazırlık yapmak uzun süren ve yaratıcılık gerektiren bir süreçtir (Güneş, 2009).

Aşağıda örnek bir istasyon merkezinde sırasıyla izlenmesi gereken genel adımlar yer almaktadır:

1. Öğrencilerin görüşleri alınarak üzerinde çalışılacak konu belirlenerek tahtaya yazılır.
2. Sınıf istasyonlara bölünerek birinci istasyon örnek olay, ikinci istasyon slogan, üçüncü istasyon afiş, dördüncü istasyon şiir, beşinci istasyon bilmece-bulmaca şeklinde yazılmasını sağlar.
3. Sınıfta hiçbir öğrenci dışarıda kalmayacak şekilde her istasyona gidecek kişileri (1. grup, 2. grup, 3. grup, 4. grup vb.) random yoluyla belirlenir.
4. Etkinliği yönetecek kişi belirlenir. Bu kişi öğretmende olabilir.
5. Her istasyonda görev yapacak birer kişi istasyon şefi olarak belirlenir. Bu kişilerin gruplara kılavuzluk edecekleri ve oluşturulan ürünleri toplayacakları söylenir.
6. Gruplar istasyonlara gönderilir. Her grubun çalışacağı istasyonda on dakika çalışacağı hatırlatılır. Her grubun bulunduğu istasyondaki işi yapması sağlanır. Onlar denetlenir.
7. Sürenin sonunda grupların yerleri değiştirilir. 1.grubu 2.gruba (slogan yazmaya); 2.grubu 3.gruba (afiş yazmaya); 3.grubu 4.gruba (şiir yazmaya); 4.grubu 1.gruba (örnek olayı yazmaya) vb. gönderilir. Her grubun bir önceki grubun bıraktığı yerden devam etmesi sağlanır. Bir önceki grubun yaptıklarını yok saymasına izin verilmez. Buna dikkat edilmeli ve vurgulanmalıdır. Söz gelişi örnek olayı devam ettireceklerini, yeni sloganlar ekleyeceklerini, yeni afişler düzenleyeceklerini, şiiri yazmaya devam edeceklerini vurgulanmalıdır.
8. On dakika sonra tekrar grupların yerler değiştirilir. Her grubun her istasyonda bir kez çalışmasını sağlar.
9. Her istasyon şefinin yapılanları başkana (öğretmene) getirmesi, yapılanların sınıf içinde okunması, panoya asılması denetlenir. Sınıfa pekiştireç verilir (Cooper ve Mueck, 1990; Millis, 1991; Gömleksiz, 1993; Bolling, 1994; Gardener ve Korth, 1996; Lejik ve Wyvill 1996; Faust ve Paulson 1998; Mallinger, 1998; Cooney ve ark. 1998; Lejik ve ark. 1999; She, 1999; Bourner ve ark. 2001; Salend ve ark. 2002; Acar, 2001; Balcı, 2002; Sears, 2007).

İstasyon tekniğinin aşamaları şu başlıklar altında incelenebilir.

2.2.4.1. İstasyonların Hedeflerinin Belirlenmesi

Manuel (1974), istasyon tekniğini, öğrencilere belli bir hedefe ulaşmak için mantıksal bir sıra ile düzenlenmiş komutların verildiği ve değerlendirmenin açıkça belirtildiği bir sistem olarak tanımlamıştır. İstasyon tekniğinin en önemli özelliği öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamasıdır. Etkinlikler sırasında öğrenciler, öğrenmelerini kendileri kontrol ederler ve denetlerler. Öğrencilerin kendi kendilerine öğrenebilmeleri için, öncelikle istasyonun hedefinden haberdar olmaları gereklidir. Daha sonra bu hedefe ulaşmak için neler yapması gerektiğini yani bu hedefe ulaşmasını sağlayacak etkinlikleri nasıl gerçekleştireceğini bilmelidir (Kryza, Stephens and Duncan, 2007) . İstasyon tekniği hazırlıkları, istasyonun hedefini belirlemekle başlar. İstasyonlarda yapılan her çalışmanın bir hedefi olmalıdır. Bu hedef bir kavramın ya da değer öğrenilmesi veya bir becerinin geliştirilmesi olabilir. Hedefler, istasyon tekniğinin uygulandığı dersin kazanımlarına göre farklılık gösterir.

Öğrencilerin etkili bir öğrenme gerçekleştirebilmeleri için, öncelikle istasyonun hedefinden haberdar olmaları gereklidir. Öğrencinin istasyon merkezinde neler öğreneceğini bilmesi, onun öğrenim sürecinde daha aktif olmasını sağlar. Öğrenciyi hedeften haberdar etmek; yönetim mekanizmalarını harekete geçirir, beklentilerin oluşmasına yardımcı olur, öğrenciyi konu dışına çıkmaktan kurtarır, öğrencinin konu üzerinde odaklanmasını sağlar, daha etkili ve kalıcı öğrenmeler oluşmasına katkı sağlar (Gagne, 1985; Fidan, 1986; Büyükkaragöz ve Sünbül, 1999).

İstasyon tekniğinde öğrenciler, kendi yeteneğine ve hızına göre verilen görevleri yerine getirirler. Verilen görevi zamanında yerine getiren grup, bir sonraki aşamaya geçer. İstasyon merkezlerindeki çalışmalar, öğrencilerin hazırbulunuşluklarına ve dersin kazanımlarına göre düzenlenir. Bazı temel bilgiler elde edilmeden, kazanımlara ulaşmak zordur. Bundan dolayı, istasyon merkezlerindeki çalışmalarda hedeflenen kazanımların aşamalık ilkesine göre düzenlenmesi gerekir. Söz konusu yaptığımız çalışmada da, oluşturulan istasyon merkezleri bu noktalar dikkate alınarak hazırlandı.

2.2.4.2. İstasyon Planları ve Etkinlikler

İstasyonların hedefi belirlendikten sonra ikinci olarak yapılması gereken, öğrencilerin bu hedefe ulaşabilmeleri ve hedef davranışı kazanabilmeleri için etkinlikler tasarlamaktır. Etkinlikler hedeflere yönelik olarak hazırlanırken öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına da hitap etmeli ve kullanılacağı dersin öğretim programında yer alan konu alanı ile ilişkilendirilmelidir. İstasyon tekniğinin uygulamasından önce, bir ön-test yapılması, öğrencilerin ihtiyaçlarını belirleyerek etkinliklerin planlanmasında yardımcı olabilir (Breyfogle, Nelson, Pitts ve Santrich, 1976). Etkinlikler hazırlanırken öğrencilerin hazır bulunuşlukları ve öğrenme seviyeleri dikkate alınmalıdır. Bu nedenle etkinlikler, gruplardaki öğrencilerin hepsinin yapabileceği güçlükte tasarlanmalıdır (Dosch, 1988; Kryza, Stephens and Duncan, 2007; Sears, 2007).

İstasyonlarda düzenlenen etkinlikler öğrenci merkezli olmalıdır. Bu nedenle öğrencilerin öğrenebilmeleri için etkinliklerin nasıl yapılacağını anlatan yönergeler anlaşılır olmalıdır. İstasyonlar, özellikle öğrencilerin keşfetmelerine yardımcı olmalıdır. Bununla birlikte öğrencilerin ön öğrenmelerini kullanmalarına ve yeni öğrenmeler gerçekleştirmelerine fırsatlar sunmalıdır (Schmidt ve Harriman, 1998; Breyfogle, Nelson, Pitts ve Santrich, 1976). Etkinlikleri anlatan yönergelerin takip edilmesi ve gerçekleştirilmesi için gerekli araç-gereçler ve kaynaklar önceden hazırlanmalı ve istasyonlarda bulundurulmalıdır (Schmidt ve Harriman, 1998).

Etkinlikler sonucunda öğrencilerden ürün oluşturmaları ya da çalışma kâğıdındaki sorulara cevaplar vermeleri istenebilir. Daha önceden oluşturulmuş ürün örnekleri ya da sorulara verilmiş cevaplar öğrencilere yardımcı olması açısından istasyonlarda bulundurulabilir (Schmidt ve Harriman, 1998).

- Gregory ve Hammerman (2008), tasarlanan bir istasyon merkezinin öğrencilerin;
- işbirliği içerisinde çalışabilecekleri,
  - istasyon merkezindeki araç ve gereçleri birlikte kullanabilecekleri,
  - bu merkezlerde teknolojiden yararlanabilecekleri,
  - keşfederek öğrenebilecekleri,
  - öğrendiklerini kaydedebilecekleri ve veri toplayabilecekleri,
  - resimler ve modeller çizebilecekleri,
  - öğrendiklerini uygulayabilecekleri,

-yaptıklarını özetleyebilecekleri özelliklere sahip olabileceği bildirmiştir (Gregory ve Hammerman, 2008; akt. Güneş, 2009).

Her öğrenci için etkinlik tasarlamak zordur ancak iyi tasarlanmış etkinlikler farklı öğrenen öğrencilere aynı grup içinde öğrenebilmeleri için fırsatlar sunar. İstasyonlardaki etkinliklerde öğrenciler ortak çalışmalar bu nedenle de istasyonlardaki etkinliklerin öğrenci farklılıklarına yönelik hazırlanması gerekir. Etkinlikler, öğrencilerin etkili katılımını sağlamalı, yeni beceriler kazanmalarına yardımcı olmalı, önceki öğrenmelerini pekiştirmeli ve öğrendiklerini yeni durumlara uygulamaları için fırsatlar sunmalıdır (Sears, 2007). İyi tasarlanmış bir öğrenme istasyonu, öğretmenin tekniği doğru ve etkili uygulamasını sağlar ve öğrencilerin farklılıklarına hitap ederek bütün öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olur. Böylece etkili bir öğrenme ortamı oluşturulur (Sears, 2007).

İstasyon tekniğinde hazırlanacak olan plan ve etkinlikler istasyon tekniği hedefleri dikkate alınarak oluşturulmalıdır. Planlar tekniğin rahat uygulanmasını sağlayacak şekilde hazırlanmalıdır. Öğrencilerin görüş ve düşüncelerini almaya imkan sağlamalıdır. Etkinlik planları öğrencileri aktif kılacak şekilde tasarlanmalıdır. Öğrencilere kazandırılacak davranışlar özellikle belirtilmelidir. Planlar ayrıntılı ve herhangi bir olumsuzluğa sebep olmayacak şekilde oluşturulmalıdır. Her öğrencinin ilgi, istek ve yeteneğini ortaya çıkaracak merkezler oluşturmak gerekir. Aksi halde öğrenci katılımını sağlamak zorlaşır ve tekniği etkili bir şekilde uygulamak zorlaşır. Söz konusu yapmış olduğumuz araştırmanın plan ve etkinlikleri ayrıntılı olarak planlanmıştır (Ek;1,2,3,4,5,6).

2.2.4.3. Grupların Oluşturulması

İstasyon tekniği genellikle sınıf mevcudunun 30 olduğu durumlarda uygulanabilir. Ancak, daha kalabalık sınıflarda uygulandığında da gözlem grubu oluşturulabilir. Oluşturulan istasyonlar, gezilerek yarım kalan etkinliklerin tamamlanmasına katkıda bulunan öğrenci merkezli bir yaklaşıma sahiptir. Ayrıca bu istasyonlarda bir önceki grup tarafından yarım bırakılan işlerin ileriye götürülerek tamamlanması sağlanır. Bir başka deyişle, başlanmış bir işe katkı getirilir. Öğrenciler, kendilerinin de bir şeyler yapabileceklerini fark ederler. Tekniğin uygulanmasıyla

birbirini tanıma ve birlikte çalışma yeterlikleri gelişen öğrencilerin katılımdan keyif almaları ve özel yeteneklerinin ortaya çıkması sağlanır. Bunun yanı sıra, kurallara uyma ve iletişim becerileri gelişir. Üreticilikleri ve yaratıcılıkları gelişir. Çekingen öğrenciler, öğretim sürecine aktif katılır (Gözütok, 2007).

Bu teknikle küçük çalışma grupları oluşturulur ve bu gruplara yönelik etkinlikler tasarlanır. Öğrenci bu gruplarla çalışmayı seçebileceği gibi bireysel olarak çalışmayı da tercih edebilir ancak şu da unutulmamalıdır ki bir grup üyesi olarak hareket etmek öğrencinin gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır. Öğrenciler birlikte çalışarak fikir alış verişinde bulunabilirler ve öğrenme sürecinin sorumluluğunu birlikte paylaşabilirler. (Breyfogle, Nelson, Pitts ve Santrich, 1976).

İstasyon tekniğinin uygulanma sürecinde öğrencilerin aynı grup arkadaşlarıyla çalışması önemlidir. Bu öğrencilerin daha uyumlu çalışmasını sağlar. Öğrenciler gruplarındaki öğrencilerle birlikte istasyonlarda çalışırlar ve öğretmenin verdiği yönerge (el çırpma, düdük çalma v.b.) ile birlikte buldukları istasyonu terk ederek başka bir istasyona geçerler (Campbell, 1989; Charner, Murphy ve Ford, 2005).

Gruplarda öğrenciler, diğer öğrencilerle olumlu etkileşimde bulunurlar. Bu gruplarda araç-gereç, bilgi ve becerilerin ortak paylaşılması sağlanır. Öğrenciler bu gruplarda sorumluk alır ve konuyla ilgili çalışmalarda katkıda bulunur. Grupla çalışmada öğrencilerde; tartışmalarında anlaşılabilirlik, canlılık, akılcılık ve etkili konuşmayı sağlamanın yanında ayrıca öğrencinin; soru-cevap, küçük ve büyük grup tartışması, çember tartışması, seminer, beyin fırtınası gibi çalışma tekniklerini de öğrenmesi sağlanır. Grup çalışmalarında öğretmen, rehber rolünü üstlenmelidir (Cooper ve Mueck, 1990; Millis, 1991; Gömleksiz, 1993; Bolling, 1994; Gardener ve Korth, 1996; Lejik ve Wyvill 1996; Faust ve Paulson 1998; Mallinger, 1998; Cooney ve ark. 1998; Lejik ve ark. 1999; She, 1999; Bourner ve ark. 2001; Salend ve ark. 2002; Acar, 2001; Balcı, 2002; Sears, 2007).

Grupları oluşturmanın kesin, doğru bir yolu yoktur. Öğretmen grupları oluştururken öğrencinin, becerilerini, yeteneklerini, arkadaşları ile olan ilişkilerini ve o öğrencinin grup tarafından tamamlanabilecek eksikliklerini göz önünde bulundurmalıdır. Gruplar oluşturulduktan sonra sınıfta bulunan öğretmen sayısına göre her istasyonda bir öğretmen bulunabilir ve grupların öğrenmelerine rehberlik edebilir (Breyfogle, Nelson, Pitts ve Santrich, 1976; Sears, 2007). Sınıf dört, beş ya da altı gruba

ayrılabilir. Sınıf mevcudu 30 civarında olabilir. Sınıf yirmi kişi ise dörderli beş gruba, yirmiden fazla ise beşerli ya da altışarlı gruba ayrılmalıdır. Sınıftaki öğrenci sayısı arttıkça, gruplardaki öğrenci sayıları da artabilir; ancak bu sayı her öğrencinin etkinliğe katılabilmesi, merkezlerin ve etkinliklerin daha rahat oluşturulabilmesi için altı kişiyi geçmemelidir.

2.2.4.4. İstasyon Tekniğinde Zaman

Süreyi belirlerken yapılacak etkinliğin niteliği ve sayısı dikkate alınmalıdır. Üç ya da dört etkinlik olunca, bu süre kırk dakikalık ders için sekiz ya da on dakika olabilir. Eğer etkinlik sayısı beş ve altı olursa, süre sınıf düzeyine, etkinliklerin özelliklerine ve kullanılacak ders saatine göre değişebilir.

Öğrencilerin istasyonlarda ne kadar süre ile çalışacağı, konu alanına ve öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına bağlıdır ve bununla birlikte kesin bir zaman diliminden söz etmek doğru değildir. Öğretmen zamanlamayı, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlemelidir. Öğrencilerin ihtiyaçlarına ve konu alanına bağlı olarak istasyonlardaki çalışma zamanı esnek tutulmalıdır (Breyfogle, Nelson, Pitts ve Santrich,1976). İstasyon çalışmalarında sınıf ikiye, üçe, hatta beşe bölünebilmekte ve her istasyon çalışması 10-15 dakika sürebilmektedir. Bu çalışmalarda iki öğretmenden yararlananlar da bulunmaktadır (Davison, 2007; Geibelhaus, 1995; Goodman, Martin ve Williams, 2002; Hill, Pennington ve McCarthy, 1997; Lain, 2006; Zedalis, 2003). Bu istasyonların sayısı, öğretilmek istenen konuya göre artırılabilen fakat bu sayının beşi geçmemesi de önerilmektedir. Çalışma süreleri de dakika 10 dakika olmasına rağmen konuya göre ve dersin saatine göre süre değiştirilebilmektedir (AIFOS, 1981; Akt. Sönmez, 2007; Gözütok, 2007).

İstasyon tekniğinde öğrencilerin hazırladıkları etkinlikler bittikten sonra, tüm etkinlikler sonucu oluşan ürünler sınıfa sunulmalı, üzerinde tartışılmalıdır. İstasyon tekniğinin tüm etkinlikleri için süre beş-on ders saati olabilir. Bu teknikte, belirlenen sürenin sonunda, gruplar yer değiştirmelidir. Her grup etkinliklerde çalışmalıdır. Bu ilkeye mutlaka uyulmalıdır. (Carver ve Scheiner, 1981; Kazdin, 1982; Cooper, 1989; Bryan, Nelson ve Mathur, 1995; Hall ve Zentall, 2002; Gözütok, 2004; Gözütok, 2006; Sönmez, 2006; Sönmez, 2008).

2.2.4.5. İstasyonlarda Kullanılan Araç ve Gereçler

Araç ve gereçler tekniğin kullanılacağı derse göre farklılık gösterebilir. Örneğin bir resim dersinde boya malzemeleri araç- gereç olarak seçilirken, bir fen dersi istasyonunda deney malzemeleri araç-gereç olarak kullanılabilir. İstasyonlarda bulundurulmuş araç gereçler arasında kaynak kitapların da bulunması önemlidir. İstasyonlarda yazılı kaynaklar ile birlikte öğrencilerin yazı yazabilecekleri araç gereçlerde bulundurulmalıdır. Öğrenciler çalışma kağıtları kullanarak yaptıkları çalışmalarını değerlendirebilir ya da istasyonlarda bulunan boş kağıtlara çalışmaların özetlerini yazabilirler. Yapılan çalışmaların öğrenciler tarafından yazılı hale getirilerek belgelenmesi çok önemlidir (Campbell, 1989; Charner, Murphy ve Ford, 2005). İstasyon merkezlerine bırakılacak araç ve gereçler öğrencilerin ortak kullanabileceği şekilde tasarlanmalı, öğrencilerin etkili öğrenmesine yardımcı olmalı ve birden fazla duyu organına hitap edecek şekilde olmalıdır (Schmidt ve Harriman, 1998).

İstasyonlar öncelikle öğrencilerin dikkatini çekmeli ve onları çalışma için istekli kılmalıdır. İlgi çekici bir istasyon oluşturmak için yaratıcılık önemlidir. İlgi ve dikkat çekici başlıklar, resimler ve fotoğraflar kullanmak, istasyonları daha cazip hale getirir. İstasyonlar öğrenci grupları tarafından devamlı olarak ziyaret edileceği için dayanıklı olmalıdır. Öğrenciler istasyonları bir sonraki grup için hazır halde bırakmalı ve teknik uygulanırken hiçbir aksaklığın olmaması için grupların sırası ve istasyonların düzeni iyi planlanmalıdır. Tekniğin uygulanması sırasında bir karışıklığın olmaması ve düzenin bozulmaması için istasyonlarda çalışan öğrenciler görevlendirilebilir (Breyfogle, Nelson, Pitts ve Santrich, 1976; Dosch, 1988).

İstasyonlarda, çalışma kâğıtları, kart oyunları, bulmacalar, ses kayıtları kullanılabilir. Kullanılan çalışma kâğıtları, resimler, fotoğraflar v.b. klasörler ya da zarflar içinde saklanabilir bu sayede daha sonraki gruplar için hazır halde bırakılabilir. İstasyonlarda etkinliklerin nasıl yapılacağını anlatan yönergeler yer alabilir. Bu yönergeler öğrenci merkezli, öğrenciler tarafından kolayca anlaşılacak ve öğretmenin sözlü yönlendirmesini gerektirmeyecek nitelikte olmalıdır. Yönergeler sıralı olmalı ve hiçbir basamak atlamadan yazılmalıdır (Breyfogle, Nelson, Pitts ve Santrich, 1976; Dosch, 1988).

İstasyon Merkezinde Kullanılan Araç ve Gereçlerin Faydaları;

- ✓ Öğrencilerin tekniğin ve dersin kazanımlarına daha kolay ulaşmalarını sağlar.
- ✓ Algılamayı ve öğrenmeyi kolaylaştırır.
- ✓ Etkili ve kalıcı öğrenme ortamı sağlar.
- ✓ Öğrencinin uygulamaya yoğunlaşmasını sağlar.
- ✓ Uygulamayı eğlenceli ve ilgi çekici yapar
- ✓ Öğrencinin aktif katılımını sağlar.
- ✓ Sürenin ekonomik kullanımını sağlar.
- ✓ Gruplar içinde etkin katılım, sorumluluk alma ve sağlıklı iletişim kurulmasını sağlar.

2.2.4.6. İstasyonların Değerlendirilmesi

İstasyonlarda yapılan her çalışma kaydedilmelidir. Oluşturulan ürünler, sorulara verilen cevaplar ve tamamlanan görevler öğretmene ve öğrencilere geri bildirim vermesi açısından önemlidir. İstasyonlardaki öğrenme ürünleri öğrencilerin birbirlerini değerlendirmeleri veya öğretmenin düzeltmeleri ile gözden geçirilebilir (Gregory ve Hammerman, 2008; Schmidt ve Harriman, 1998). İstasyonlardaki değerlendirme işlemi, uygulama sürecinde tutulan raporlarla, çalışmaların kaydedilmesiyle, çalışma bitiminde yapılan mini testlerle, oluşturulmuş ürünlerle, çalışma yapılarıyla vb. yapılabilir. Bunun yapılması, öğretmene ve öğrencilere geri bildirim vermesi açısından önemlidir. Bu veriler ile istasyonlardaki çalışmalar yorumlanır ve kazanımların elde edilip edilmediği kontrol edilir. Değerlendirmelerin günlük yapılması önemlidir. Böylece öğretmen, çalışmaları (etkinlikleri) gözden geçirerek gerekli düzeltmeleri yapar (Benek, 2012).

İstasyonlar öğrencilerin işbirliği içerisinde çalışabileceği, araç ve gereçleri birlikte kullanabilecekleri, teknolojiye yararlanabilecekleri, keşfederek öğrenebilecekleri ve öğrendiklerini kaydedebilecekleri, veri toplayabilecekleri, sayıları kullanabilecekleri, resimler ve modeller çizebilecekleri, öğrendiklerini uygulayabilecekleri ve yaptıklarını özetleyebilecekleri alanlar olmalıdır (Gregory ve Hammerman, 2008). Öğrenciler, öz değerlendirme formları, kısa testler ve günlükler yardımıyla öğrendiklerini gösterebilmelidirler. Ayrıca istasyonlardaki etkinlikler için

çalışma kâğıtları oluşturulabilir ve her öğrencinin bu çalışma kâğıtlarını doldurmasını istenebilir (Kryza, Stephens and Duncan, 2007).

2.2.5. Öğretmen ve Öğrencilerin Görevleri

2.2.5.1. Öğretmenin Görevleri

Öğretmen, uygulama sürecinde istasyon çalışmalarını gözlemleyerek oluşan eksiklikleri tamamlar. Öğretmen, uygulama süreci boyunca öğrencileri motive eder, onların öğrenmelerini pekiştirir ve onlara gerekli uyarıları yapar. Aynı zamanda istasyon merkezlerini sürekli gezerek gerekli düzeltmeleri yapar, öğrencilerin sorularına cevap verir, onları çalışmaya teşvik eder, öğrenmeleri kolaylaştırır ve gerekli gördüğü yerde öğrencilere ipuçları verir (Benek, 2012). İstasyon tekrar ve pekiştirme amacı ile tasarlanmış ise öğretmen daha az ipucu vermelidir. Öğrencilerden bazıları yeni konuyu ipuçları ve biraz teşvikle rahatlıkla öğrenebilirken, bazı öğrenciler öğrenmekte sıkıntı çekebilir. Bu durumda öğretmen öğrenme güçlüğü çeken bu öğrenciler için ayrı istasyonlar tasarlayabilir ve bu öğrencilerin için farklı etkinlikler oluşturabilir (Sears, 2007).

Öğretmen bütün istasyonları gözlemlemelidir. Gerekli yerlerde düzeltmeler yapabilir ve öğrencilere yardımcı olabilir. Öğretmen istasyonlarda oluşturulan ürünleri (özetler, posterler, şiirler v.b.) değerlendirmeli ve öğrenme eksikliklerini gidermeye çalışmalıdır (Kryza, Stephens and Duncan, 2007; Gregory ve Hammerman, 2008) . İstasyon tekniğinde sınıf yönetimi tekniğın başarılı olması açısından önemlidir. Sınıflardaki öğrenci ve öğretmen sayısı değişebilir. Özellikle kalabalık sınıflarda birden fazla öğretmenin bulunması tekniğın başarısı açısından önemlidir. Öğretmen istasyonların her biriyle ilgilenmeli ve öğrencilerin sorularına cevap vermelidir (Kryza, Stephens and Duncan, 2007; Schmidt ve Harriman, 1998).

İstasyon merkezlerini planlama, hazırlama ve uygulama sürecinde öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Öğretmen, sınıf ortamını istasyon tekniğının uygulanmasını kolaylaştıracak şekilde düzenler. Öğretmenin, çalışmaların nasıl yapılacağını, her öğrenciyi tüm merkezde nasıl etkin kılacağını, merkezleri kazanımlara göre ve öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini dikkate alarak nasıl oluşturması gerektiği

konusunda ciddi bir planlama yapması gerekir. Öğrenci sayısı, öğrencilerin öğrenme hızları, öğrencilerin en iyi nasıl öğrendikleri göz önünde bulundurularak öğrencileri heterojen olarak gruplandırır. Her istasyon merkezinin hedefine uygun öğrenme araç ve gereçlerini temin eder. Her etkinliği ayrıntılı olarak planlar. Yorucu ve uzun bir planlama süreci vardır. Ancak dikkatli oluşturulmuş merkezler etkili ve kalıcı öğrenmeler sağlar. Öğretmen, uygulama sürecinde istasyon çalışmalarını gözlemleyerek eksiklikleri gidermeye çalışır. Öğrencileri güdüler, öğrenmelerini pekiştirir ve öğrencilere çalışmalarının sonuçları konusunda gerekli dönütler verir. Merkezlerde sürekli gezerek öğrencilere rehberlik eder, onların sorularını yanıtlar ve ipuçları verir. Uygulama sonucunda çalışmaların değerlendirmelerini yapar. Öğrencilerin zorlandıkları durumları göz önünde bulundurarak bir sonraki uygulamayı buna göre düzenler.

2.2.5.2. Öğrencilerin Görevleri

Öğrenciler, istasyondaki çalışmalarda yeni konuları öğrenecek, yeni yetenekler geliştirecek, merkezlerdeki etkinlikleri yaparak yeni keşifler yapacak, araştırarak, sorgulayacak, zamanı etkili kullanarak yaratıcı ve eleştirel düşünebilecek, çeşitli görsel ve işitsel öğrenmeler gerçekleştirecek ortamlarda sorumluluk bilinciyle çalışabileceklerdir (Bottini ve Grossman, 2005).

Öğrenciler istasyonları sırayla dolaşmakta ve her bir istasyonu tamamladıktan sonrada hızla bir sonraki istasyona geçmektedirler. Tekniği uygulayacak olan öğretmen yeterli donanıma sahip olmalı ve öğrenciler bir istasyondan diğerine geçerken dikkatli olmalıdır (Schmidt ve Harriman, 1998).

Öğrencilerin bireysel görevlerini yerine getirmesi önemlidir. Grupla paralel bir işi sürdürme konusunda ve ortak alınan kararlara göre hareket edebilmelidir. Öğrenciler merkezlerdeki çalışmaları not etmeli, verilen görevleri yerine getirmelidir. Uygulama sırasında disiplin sorunlarının oluşmaması için her öğrencinin verilen görevleri yapması, uyarılara uyması ve sınıf içerisinde dolaşmaması gerekir. Ayrıca başka merkezlerde yapılan çalışmalara müdahale etmemesi gerekir.

2.2.6. İstasyon Tekniğinin olumlu ve olumsuz özellikleri

İstasyon tekniğinin olumlu ve olumsuz özellikleri, derse, konuya, öğrenci sayısına, öğretmen tutumuna, öğrencilerin ilgi, istek ve yeteneklerine vb. etkenlere göre değişebilir. İstasyonlarda öğrenme tekniğinin olumlu ve olumsuz özellikleri aşağıdaki gibidir.

2.2.6.1. İstasyon tekniğinin olumlu özellikleri;

İstasyon tekniği öğrenci merkezli bir tekniktir. İstasyon tekniğinin işbirliği, yaratıcılık, katılımdan keyif alma, kurallara uyma, özel yetenekleri ve iletişim becerisi geliştirme gibi önemli olumlu özellikleri vardır. İşbirliği ve yeni etkileşimlerle birlikte öğrenciler birbirine yeni özellikler katar ve birikimlerini paylaşır (Üstündağ, 2005).

- İstasyon tekniğinde öğrenci aktif olduğundan, öğrenmelerin kalıcılığı artar,
- Öğrenciler, öğrenme sürecine hem zihinsel hem de bedensel olarak katılır,
- İstasyon tekniği, merkezlerdeki araç-gereçlerin tüm öğrenciler tarafından kullanılmasını sağlar,
- İstasyon tekniği ile öğrenme ortamı, eğlenceli, etkili ve dikkat çekici olur,
- Öğrenme istasyonları, çalışma şekli ile öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çeker,
- Öğrenci kendi ilgi, ihtiyaç ve güdülenmeleri doğrultusunda hazırlanmış ortamlarda öğrenmelerini gerçekleştirir,
- Öğrenciler, oluşturulan gruplarda hem sosyalleşme olanağı bulur hem de birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı olurlar,
- Her öğrenci, kendi öğrenme hızına göre öğrenir,
- Öğrenciler, yeteneklerine göre düzenlenmiş öğrenme ortamında çalışmaktan zevk alırlar,
- Öğrencilerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olması, zamanı daha etkili kullanmalarını sağlar,
- Öğrenciye bilgiyi keşfetme, deney yapma, araştırma yapma, problem çözme, bilgiyi yapılandırma ve işbirlikli çalışma gibi becerileri kazandırabilmektedir,

- Öğrenme hızları farklı olan öğrenciler için ayrı istasyonlar tasarlanarak onların eksikliklerini gidermeleri sağlanabilir,
- İstasyonlar, tüm zekâ alanlarına hitap edecek şekilde tasarlandığı için öğrencilerin farklı zekâ alanlarını geliştirmeye fırsat sunmaktadır,
- Merkezler, öğrencilerin farklı ihtiyaç ve becerilerine cevap verir. Aynı şekilde öğrenciler bu merkezlerde öğretmen ve öğrencilerle birebir veya grup halinde çalışırken birçok beceriyi derinlemesine uygulayabilmektedir (Furutani, 2007; akt. Benek, 2012),

İstasyon tekniği kullanımı;

- Öğrencilerin güdülenmelerine ve dikkatlerini sürdürmelerine yardım eder.
- Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal yönlerden gelişimine katkı sağlar.
- Yavaş öğrenen ve düşük yetenekli öğrencilerinde süreçte etkin olmalarını sağlar.
- Öğrencilerin empati yeteneği gelişir.
- Öğrencilerin düşünme, soru cevaplama, iletişim, sorumluluk yüklenme, iş başarma, görev paylaşma, hoşgörülü olma becerileri gelişir.
- En pasif öğrencilerin bile yapabilecekleri bir iş vardır.
- Öğrenme zevkli ve eğlenceli bir hale gelir.
- Öğrenciler etkinliklere katılımdan keyif alırlar.
- Öğrenciler birbirlerinin farklı yönlerini tanırlar ve kurallara uygun davranmayı öğrenirler.

2.2.6.2. İstasyon tekniğinin olumsuz özellikleri;

İstasyonlar öğrencilerin öğretmenden bağımsız olarak öğrenebilecekleri alanlardır. Öğrencilere zor gelen, karmaşık konular da istasyon tekniğinin uygulanması uygun olmayabilir. Örneğin bir matematik dersinde Pisagor teoreminin öğrenilmesi öğrencilerin istasyonlarda çalışarak öğrenmesi zor olabilir. Böyle bir konu için öğretmenin ipuçlarına ve yönergelerine ihtiyaç duyulur. Bu konu tüm gruba sunulduktan sonra tekrar ve pekiştirme amaçlı olarak istasyonlardan yararlanılabilir (Sears, 2007).

- Zor ve karmaşık konularda, çok iyi bir hazırlık yapılmadığı zaman, uygulanması zor olabilir,
- Küçük sınıflarda, öğrenme merkezleri düzenlemesi yapmak uygun olmayabilir,
- Kalabalık sınıflarda kargaşa yaşanabileceğinden bu sınıflarda uygulanması zor olabilir,
- İyi bir hazırlık yapılmadığı takdirde teknik amacından sapabilir (Benek, 2012).

İstasyon tekniğinin zayıf yönleri ve bunları telafi etmenin yolları şu şekilde açıklanmıştır (AIFOS, 1981; Akt. Sönmez, 2007; Gözütok, 2007): Uygulamada gürültü olabilmektedir. Bunun için öğrencilere alçak sesle konuşmalarının öğretilmesi gerekmektedir. Ayrıca istasyon çalışmalarında şefler gruplara kılavuz olmalı ve gruptaki her bireyin katkıda bulunmasını takip etmelidir. Aksi halde, biri çalışıp diğerleri çalışmalara katılım göstermeyebilir. Uygulamada, pekiştirme ve dönüt verilmediği durumlarda çalışmalar verimsiz olabilir. Bunun dışında bu tekniğin olumsuz yönlerinden biri de daha çok ilköğretime uygun bir teknik olarak görünmesidir. İstasyon tekniğinin olumsuz yönlerden sonuncusu da öğrencilerin konuyla ilgili en az uygulama düzeyinde olmasını gerektirmesidir. Fakat taksonominin alt basamaklarındaki öğrencilere uygulama yapmak zor olduğundan, dersin hedefleri uygulama düzeyine göre ayarlanabilir (Sönmez, 2007).

İstasyon tekniğinin yukarıda sıralananlar dışında farklı olumsuz özelliklerini sıralayacak olursak:

- Etkinliklere hazırlık aşamasında çalışmaların bir kişinin üzerinde kalma riski vardır.
- Bireysel çalışmaya meyilli öğrenciler grupla hareket etmede sıkıntı yaşayabilir.
- Çalışmaların değerlendirilmesi zordur. Grup içerisinde bireylerin değerlendirilmesi zordur.
- Öğrenciler uygulamaya ciddiyetle yaklaşmazlarsa zaman kaybı yaşamak kaçınılmazdır.
- Öğretmenin iş yükünü ve sorumluluğunu arttırır.

- Kusursuz bir ürün ve çalışma her zaman ortaya çıkmayabilir.

2.3. Öğrenme kuram ve yaklaşımları perspektifinden istasyon tekniği

İstasyonlarda öğrenme tekniği, öğrenme ortamlarında oluşturulan alanlarda öğrencilerin, bir konuyu öğrenmeye veya pekiştirmeye, bir beceriyi öğretmeye veya geliştirmeye yönelik olarak, öğretmen tarafından öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak oluşturulmuş belirli talimatlar doğrultusunda grupta ya da bireysel çalışmaların yer aldığı ortamlarda çalışarak öğrenme etkinliklerini gerçekleştirdikleri bir uygulamadır. Öğretme-öğrenme sürecinde belirlenen hedeflere ulaşmak için öğretmenlerin bazı yollardan yararlanmaya ihtiyaçları vardır. Sınıfta etkili bir öğretme ve öğrenme ortamı oluşturmak için öğretmenlerin kullandığı strateji, yöntem veya teknikler bulunmaktadır.

2.3.1. İstasyon Tekniği ve yapılandırmacılık

Çağdaş dünyanın kabul ettiği birey, kendisine aktarılan bilgileri aynen kabul eden, yönlendirilmeyi ve biçimlendirilmeyi bekleyen değil, bilgiyi yorumlayarak anlamın yaratılması sürecine etkin olarak katılanlardır (Yıldırım ve Şimşek, 1999).

Yapılandırmacı eğitimin en önemli özelliği, öğrenenin bilgiyi yapılandırmasına, oluşturmasına, yorumlamasına ve geliştirmesine fırsat vermesidir. Alışılmış yöntemde öğretmen bilgiyi verebilir ya da öğrenenler bilgiyi kitaplardan veya başka kaynaklardan edinebilirler. Ama bilgiyi algılamak, bilgiyi yapılandırmak ile eş anlamlı değildir. Öğrenen, yeni bir bilgi ile karşılaştığında, dünyayı tanımlama ve açık ama içini önceden oluşturduğu kurallarını kullanır veya algıladığı bilgiyi açıklamak için yeni kurallar oluşturur (Brooks ve Brooks, 1993).

Yapılandırmacı öğrenmede temele alınanlar aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. Bilgiyi araştırma yorumlama ve analiz etme.
2. Bilgiyi ve düşündürme sürecini geliştirme.
3. Geçmişteki yaşantılarla yeni yaşantıları bütünleştirme.

Öğrenenin etkin rol aldığı yapılandırmacı öğrenmede sadece okumak ve dinlemek yerine tartışma, fikirleri savunma, hipotez kurma, sorgulama ve fikirler

paylaşma gibi öğrenme sürecine etkin katılım yoluyla öğrenme gerçekleştirir. Bireylerin etkileşimi önemlidir. Öğrenenler, bilgiyi olduğu gibi kabul etmezler, bilgiyi yaratır ya da tekrar keşfederler (Perkins, 1999). Yapılandırmacılık kuramında asıl soru “Bireye ne öğretmeli?” değil “Birey nasıl öğrenir?” sorusudur

İstasyon merkezlerinde öğretmen; yol gösterici ve rehberdir. Öğretmen; problemi çözmek yerine, öğrenenin çözmesi için demokratik bir öğrenme merkezi hazırlar. İstasyon tekniğinde öğretmen, öğrencisine nereye gideceğini söylemez; fakat yolunu bulmasına yardımcı olur. Hedefler öğretmen ve öğrencilerin ortak kararı ile belirlenir. İstasyon tekniğinde öğrenciler hakkında karar verilirken; sürecin sonunda hatırlamayı ölçen testler yerine, öğrencinin süreç boyunca yapıp ettikleri ve gelişimi önem taşır.

2.3.2. İstasyon Tekniği ve Çoklu Zekâ

Çoklu zekâ teorisi, bireyi merkeze alan bir yaklaşımdır (Tarman, 2002). Zekâyâ çoklu bir yaklaşımla bakan, Gardner’a göre zekâ; bir veya daha fazla kültürde değer bulan ürün ortaya koyabilme ve problem çözebilme becerisidir (Gardner, 1993). Gardner’ın teorisine göre 8 farklı zekâ alanı bulunmaktadır: Bedensel kinestiksel zekâ, Kişilerarası zekâ (sosyal), Bireysel zekâ (içsel), Dilsel zeka, Mantıksal-Matematiksel zeka, Müziksel zeka, Doğacı zeka, Görsel- uzamsal zekadır.

Tablo 2. Çoklu Zeka Kuramına Gore Zeka Alanları (Çiftçi, 2006)

Zekâ	Örnekler	Özelliği
Bedensel kinestiksel zekâ	Dansçılar, atletler, cerrahlar	Birinin vücudunu iyi kullanma becerisi
Kişilerarası zekâ (sosyal)	Satıcılar, öğretmen, psikolog, dini liderler, politikacılar	Diğerlerinin duygularını anlama ve diğerleriyle iletişim içinde olma
Bireysel zekâ (içsel)	Kendi duygularını tanıyabilen insanlar ve diğer zeka alanlarını iyi kullananlar	Kendinin farkında olan. Kendi vücudunu ve aklını tanıma becerisi
Dilsel zeka	Sairler, yazarlar, hatipler, haberciler	Hem sözlü hem yazılı ya da bir çok dilde iletişim becerisi
Mantıksal-Matematiksel zeka	Matematikçiler, bilim adamları	Karmaşık mantıksal sorunları çözme becerisi
Müziksel zeka	Müzisyenler, bestekarlar	Müziği öğrenme, besteleme ve sunma becerisi
Doğacı zeka	Biyologlar, tabiat bilgisi uzmanları	Farklı türleri anlama, doğayı tanımlama, doğal nesnelere sınıflandırma becerisi
Görsel-uzamsal zeka	Heykeltıraşlar, ressamlar, yönlerini yon bulma araçları olmadan bulan gemiciler	Yon bulma becerisi, üç boyutlu görevleri başarma becerisi

Çoklu zekânın özellikleri şunlardır (Selçuk, Kayılı ve Okut, 2004):

1. Her insan kendi zekâsını artırma ve geliştirme yeteneğine sahiptir.
2. Zekâ sadece değişmekle kalmaz aynı zamanda başkalarını da öğretilir.
3. Zekâ insandaki beyin ve sinir sistemlerinin birbirleriyle etkileşimi sonucu ortaya çıkan çok yönlü bir olgudur.
4. Zekâ çok yönlülük göstermesine rağmen kendi içinde bir bütündür.
5. Her insan, çeşitli zekâ alanlarının tümüne sahiptir.
6. Her insan, zekâ alanlarından her birini belli bir düzeyde geliştirebilir.
7. Çeşitli zekâ alanları, genellikle bir arada belli bir uyum içinde çalışırlar.
8. Bir insanın her alanda zeki olmasının birçok yolu bulunmaktadır.

Gardner'ın kuramına göre insanlarda bütün zekâ alanlarından farklı oranlarda bulunmaktadır. Ancak önemli olan, baskın olan zekâ alanlarının geliştirilmesi değil, farklı olan birden fazla zekâ alanını güçlendirerek aktif hale getirebilmektir. Öğrencilerin tüm zeka alanına hitap edecek eğitim çalışmaları istasyon merkezlerinde etkili olarak uygulanabilir. İstasyon tekniğine uygun olarak tasarlanmış istasyon merkezleri; öğrencinin ihtiyaçları, ilgi-yetenekleri ve farklı öğrenme stillerine göre düzenlenir. Bundan dolayı istasyon merkezleri planlanırken, öğrencilerin tüm zeka alanlarına hitap edecek etkinliklerin bulundurulması ve bu merkezlere tüm zeka alanlarına hitap edecek araç-gereçlerin bırakılması, öğrencilerin öğrenme sürecine daha aktif katılmasını sağlayabilir.

2.3.3. İstasyon Tekniği ve İşbirlikli Öğrenme

İşbirliğine dayalı öğretim; öğrencilerin sosyalleşmesine, duygusal yönden birçok özelliklerinin gelişmesine, paylaşımcı olmalarına, eleştirel bakış açısına, iletişim becerilerine, sorumluluk duygularının gelişmesine, eğlenceli bir öğrenme ortamının oluşmasına katkı sağlamaktadır. Grup üyeleri arasında sinerji oluşturarak grup üyelerinin bireysel enerjilerini birlikte grup başarısı için kullanmalarına imkan vermektedir (Ocak, 2007).

Öğrencilerin ortak bir amaç doğrultusunda küçük gruplar oluşturarak birlikte çalışmalarına dayanan işbirliğine dayalı öğrenme, grupla öğrenme sürecidir. Bu süreç ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. “Christion işbirliğine dayalı öğrenmeyi şu şekilde tanımlar: öğrencilerin küçük gruplar oluşturarak bir problemi çözmek ya da bir görevi yerine getirmek üzere ortak bir amaç uğruna birlikte çalışma yoluyla bir konuyu öğrenme yaklaşımıdır” (Akt: Büyükkaragöz ve Çivi,1997).

İşbirlikli öğrenmenin özellikleri ve ilkeleri şöyledir:

- ✓ Gruplar en az iki, en çok beş ya da altı kişiden oluşur ve öğrenme bu küçük gruplar içinde gerçekleştirilir.
- ✓ Öğrenmede öğrencilerin grup içindeki etkileşimleri önemli rol oynar.
- ✓ Öğrenciler arası yarışmadan çok gruplar arasındaki yarışma daha önemlidir.
- ✓ Öğrencilerin başarıları ya da başarısızlığı bireylerden çok gruplara aittir.

✓ İşbirliğine dayalı öğrenme sınıftaki farklı yetenek ve kişilik özelliğine sahip öğrencileri bütünleştirir ve dostluk duygularını artırır.

✓ Bu öğrenme modeliyle öğrencilerin sadece bilişsel yönleri değil duyuşal ve sosyal yönleri de gelişir (Demirel, 2007).

İşbirlikli gruplar; heterojen olarak oluşturulan gruplardır. Öğrencilerin başarı, yetenek, cinsiyet, sosyal ve kişilik gibi özellikler yönünden farklılık göstermeleri gerekir. İşbirlikli gruplarda liderlik grup içinde paylaşılır ve her birey grubu için yarışır. Bu gruplarda sorumluluk alma, işe katkı sağlama, dayanışma ve hep birlikte öğrenme esastır. Bunlar dikkate alınarak istasyon merkezlerindeki çalışma grupları oluşturulmalıdır. Çalışmalar gruplar halinde yürütüleceği için bu ilkeler göz önünde bulundurularak grupların oluşturulması gerekir.

2.4. İstasyon Tekniğine Uygun Sınıf Ortamı

Geleneksel sınıflarda; sınıf ortamı denilince aklımıza öğrencilerin arka arkaya dizili olan sıralarda oturduğu ve öğretmeninde yazı tahtasının önünde öğrencilere belli bir konu hakkında bilgi sunduğu bir düzen gelir. Ancak istasyon tekniğinin uygulamasının yapıldığı sınıflarda öğrencilerin üst düzey etkileşim kurabileceği, işbirlikli çalışabileceği, rahat hareket edebilecekleri bir sınıf ortamı oluşturmak gerekir. Bu sebeple küme düzeninde bir yerleşme planı oluşturmak gerekir.

Sınıf içinde özellikle köşelerin istasyon olarak belirlenmesi öğrenciler istasyonlara arasında dolaşırken birbirlerine çarpmadan daha rahat hareket edebilmelerini sağlar. Özellikle öğrenci sayısı fazla olan okullarda sınıfların kalabalık olmasında dolayı, sınıfları düzenlemek zor olabilir ancak, sınıflardaki sıralar ve masalar önceden düzenlenerek istasyon tekniği için uygun hale getirilebilir (Dosch, 1988; Ocak, 2007)

İstasyon tekniğine uygun oluşturulacak sınıf ortamları için şunlar söylenebilir:

- Öncelikle okul programları ve okulun alt yapısı, aynı zamanda seçimi yapılan ünitenin yapısı istasyon tekniğinin uygulamasını sağlayabilecek niteliğe sahip olmalıdır.

- Okuldaki öğrenci, öğretmen, yönetici ve diğer personelin istasyon tekniği hakkında bilgileri olmalıdır.
- Öğrenciler, rahatça düşüncelerini ifade edebilmeli, akıllarındaki soru işaretlerinin giderilmesi öğretmen tarafından sağlanmalıdır. İstasyon tekniğine uygun sınıf ortamı, öğrenciyi endişe ve tepkilerden uzak tutabilecek bir ortam olmalıdır.
- Her öğrenciye vakit ayrılmalıdır, bu sebeple sınıf mevcudu az olmalı, kalabalık olmamalıdır.
- Dikkatli hazırlanmış bir sınıf ortamında gerçekleştirilen bireysel ve grupsal çalışmalar, etkinlikler; öğrencilere kişisel, sosyal ve duyuşsal becerilerini geliştirebileceği bir ortam sunar.

2.5. İstasyon Tekniği Uygulamalarında Karşılaşılan Güçlükler

İstasyon tekniğinin sınıflarda uygulanması sürecinde bazı sıkıntıların olduğu görülmektedir. Bu sıkıntılar öğretmenlerin ve öğrencilerin karşı karşıya kaldığı sıkıntılar şeklinde ele alınabilir.

Öğretmenlerin karşılaştığı güçlüklerden birisi istasyon tekniği ve uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunmamasıdır. Tekniğin sınıflarda uygulamalarına ilişkin yürütülen çalışmalar konusunda öğretmenlerin eğitime ihtiyaçları vardır. Tekniği sınıfında kullanmak isteyen bir öğretmen, öncelikle istasyon tekniği konusunda bilgi edinmelidir. Çoğu öğretmen istasyon tekniğinin ne olduğunu, uygulamasının nasıl yapıldığını ve istasyonlarda ne tür etkinliklerin yapıldığını bilmemektedir. Bu nedenle eğitim fakültelerindeki lisans eğitimi sırasında tekniğin tanıtılması ve tekniğin uygulamalarının yapılması önemlidir. Ayrıca düzenlenecek hizmet içi eğitim kursları ile öğretmenlerin bu konuda bilgilendirilmeleri gerekir.

Öğretmenlerin karşılaştığı bir diğer sorun zaman probleimidir. Kuram hangi modelle uygulanırsa uygulansın daha fazla zamana ihtiyaç duyulmaktadır. Kuramla ilgili uygulamalarda öğretmenlerin yakındığı temel konulardan birisi de ders içeriklerinin yoğun olmasıdır. Kurama dayalı öğretim etkinliklerinin zengin öğretim materyalleri gerektirmesi ayrı bir sorun olarak görülmektedir (Bümen, 2004).

Ayrıca öğretmenlerin farklı öğretim yöntem ve tekniklerine dair ön yargılı yaklaşımları ve değişmesi zor değerleri de bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir öğretim tekniğinin kendisinden beklenen işleve ulaşabilmesi için uygulayıcıların durumu kabullenmeleri ve bunu sahiplenmeleri gerekir.

Öğrencilerin karşılaştıkları temel problemlerin başında tıpkı öğretmenler gibi kuram hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları gelmektedir. Türkiye'deki mevcut eğitim sisteminde genellikle bireysel öğrenme sorumluluğu, araştırma, inceleme, grupla etkileşimde bulunma, ortaya bir ürün çıkarma gibi çalışmalara fazla yer verilmediğinden öğrencilerin bu tür çalışmalara yönlendirilmesi de güç olmaktadır. Yeni yapılandırılan öğretim programları ile öğrenci merkezli eğitim bireysel farklılıklar, iletişim, problem çözme, araştırma, karar verme, yaratıcı düşünme, işbirlikli öğrenme gibi kavramlar yeni öğretim programlarının içeriğinde yer almıştır (Bümen, 2004).

Tekniğin yeniliği ve örnek azlığı da diğer bir sorunu teşkil etmektedir. İstasyon tekniği ve uygulamaları Dünya'da ve ülkemizde geçmişi yakın bir tarihe dayanmaktadır.

İstasyon tekniği uygulamalarında karşılaşılan güçlükler aşağıda maddeler halinde verilmiştir:

1. İstasyon Tekniğinin yeniliği, örnek uygulamaların ve araştırmaların azlığı,
2. Öğretmenlerin istasyon tekniği uygulamaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları,
3. Öğretmenlerin farklı öğretim yöntem ve tekniklerine dair ön yargılı yaklaşımları,
4. Bazı öğretmenlerin mesleki yeniliklere açıklık düzeylerinin düşük olması,
5. Sınıf yönetimi problemlerinin oluşması,
6. Kaynak ve materyal yetersizliği,
7. Okulun fiziksel şartlarındaki eksiklikler,
8. Sınıf mevcudunun kalabalık olması,
9. Bazı öğrencilerin etkinliklere katılmada özgüven eksikliği yaşamaları,
10. Öğrencilerin teknikteki uygulamalara ciddiyle yaklaşmamaları,
11. Her öğrenciyi tüm etkinliklerde aktif kılma zorluğu,

12. Oluşturulan tüm merkezlerdeki etkinliklerin süre, güçlük düzeyleri, öğrencinin ilgi ve isteğini artırmada denkliğinin sağlanmasının zor olması şeklinde sıralayabiliriz.

2.6. İlgili Araştırmalar

2.6.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Morgil, Yılmaz ve Yörük (2002) “Kimya Eğitiminde İstasyonlarda Öğrenme Modeli” başlıklı çalışmalarında, istasyonlarda öğrenme modeli, öğrencilerin derste katılımlarını arttırdığını ve diğer yönden de derslere hareket getirdiğini ileri sürmüşlerdir. Öğrenme sürecinde ders içerikleri korunarak kişisel öğrenme güdüsünün artırıldığını, istasyonların genellikle zor konuların öğretilmesinde kolaylık sağladığı ve öğrenci psikolojisini de etkilediği belirtilmiştir. Uygulama 2001–2002 yılında Ankara’daki bir ilköğretim okulunun 7. sınıf 30 öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Veriler öğrencilerin madde ve özellikleri konusunu istasyonlarda öğrenme modeliyle uygulamasından elde edilmiştir. 10 istasyon belirlenmiş ve istasyonların hepsi zorunlu istasyon olarak düzenlenmiştir. Üçer kişilik gruplarla çalışan öğrenciler sonuçta küçük birer ödev hazırlamışlardır. Öğrencilerin değerlendirilmesi kimya başarı testiyle sağlanmıştır. Sonuçta kimya eğitiminde istasyonlarda öğrenme modelinin uygulanmasında hazırlanan öğrenme çarkının, kimyanın en önemli başlangıç konusu olan elementlerin okunması, semboller, değerlik, formül yazma ve formül okuma, kimyasal reaksiyonları denklemler ile gösterme konularında öğrencilerin derse karşı ilgilerinin arttığı ve dikkat çekici olduğu ortaya konmuştur.

Morgil, Yılmaz ve Yörük (2002) “Fen Eğitiminde İstasyonlarda Öğrenmeyle İlgili Bir Uygulama” başlıklı çalışmada da istasyonlarda öğrenme modelini kullanmışlardır. Bu çalışmada, istasyonlarda öğrenme modelinin öğrencilerin derse olan ilgisine ve başarısına olan etkisini araştırmak amaçlanmıştır. Uygulama 2001–2002 yılında öğretim yılında Ankara da bir ilköğretim okulunun 7. Sınıfına devam eden 30 öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Üçer kişilik gruplar olarak belirlenen öğrenme istasyonlarının hepsi zorunlu istasyon olarak düzenlenmiştir. Bu araştırmada diğer araştırmalarından farklı olarak 7 istasyon düzenlemiş ve araştırma “madde ve özellikleri” konusu üzerinden yürütülmüştür. Düzenlenen 7 istasyonda, öğrencilerin

kitaplarla araştırma yapabildiği, duyu organları ile maddeleri tanıyabildiği, deneylerle bilgilerin desteklendiği bir ortam oluşturulmaya çalışılmış, kart oyunları hazırlanmış ve öğrencilerin ilgisini çekecek domino, zar gibi yardımcı araçlar kullanılmıştır. Uygulamada öğrencilerin, maddelerin bazı fiziksel özelliklerini öğrenmeleri sağlanmış ve kimya başarı testi ile öğrenmeleri ölçülmüştür. Sonuçta, öğrencilerin hazırladığı, istasyonlarla ilgili ödevlerden öğrencilerin konuyu ne kadar iyi anladıkları ortaya çıkmıştır ve uygulanan kimya başarı testindeki öğrenci başarısının yüksek olduğu bulunmuştur.

Demirörs (2007) “Lise 1. Sınıf Öğrencileri İçin Ohm Yasası Konusunda Öğrenme İstasyonlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması” başlıklı tez çalışmasında öğrenme istasyonlarında çalışan öğrencilerle, geleneksel yöntemle ders işleyen öğrencilerin başarıları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ve istasyonlarda çalışan öğrencilerin istasyonda çalışmaya yönelik nasıl tutum geliştirdikleri araştırılmıştır. Araştırmada nitel ve nicel araştırma tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırma, Ankara ili Akyurt ilçesindeki bir okulun lise 1. sınıfına devam eden 155 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu öğrencilerin oluşturduğu 2 sınıf (55 kişi) kontrol grubu, 3 sınıf (100 kişi) da deney grubu olarak belirlenmiştir. “Ohm Yasası” konusu, deney grubunda bilgisayar, kavram haritası ve görsel araçlar ile desteklenmiş ve araştırma 12 istasyon üzerinden yürütülmüştür. Araştırmada başarı testi, istasyonlarda çalışmaya yönelik tutum ölçeği ve öğrenci görüşleri ile veri toplanmıştır. Veriler incelendiğinde, tekniğin uygulandığı deney grubu öğrencilerin başarılarında kontrol grubuna göre anlamlı bir farklılaşma olduğu, özellikle kız öğrencilerin fizik dersine karşı olumlu tutum gösterdikleri belirtilmiştir. Öğrenci görüşleri incelendiğinde istasyonlarda çalışmaktan zevk aldıkları, öğrendiklerinin kalıcı olacağına inandıkları ve bu tür çalışmaların devamını diledikleri belirtilmiştir.

Demir (2008) “ İstasyonlarda Öğrenme Modelinin Hayat Bilgisi Dersindeki Üst Düzey Beceri Erişimine Etkisi” başlıklı tez çalışmasında, istasyonlarda öğrenme modelinin öğrencilerin Hayat Bilgisi dersinde üst düzey beceri erişilerine etkisini araştırmak amaçlanmıştır. Araştırma, 2007–2008 eğitim-öğretim yılında Bursa ilinde bir ilköğretim okulunun 1. sınıfına devam etmekte olan 74 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu öğrencilerden 37’si deney ve diğer 37’si kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmada modelin uygulanması kapsamında deney grubunun sınıfı 2.

dönemin ilk haftasından itibaren 10 hafta boyunca haftada 1 veya 2 kez kullanılan istasyonlar (merkezler) yardımıyla düzenlenmiştir. Hayat Bilgisi dersi “Benim Eşsiz Yuvam” ünitesinin konularının ve ünite kapsamındaki becerilerin kazandırılması, tekrarı ve pekiştirilmesi için öğrenciler konuyla ilgili öykü, slogan, şiir yazma, afiş hazırlama, şarkı-türkü söyleme gibi öğrenci merkezli etkinliklerin olduğu 6 farklı istasyonda yürütülmüştür. Araştırmada başarı testi, değerlendirme formu ve görüşmeler ile veri toplanmıştır. Veriler incelendiğinde, deney grubunun üst düzey beceri erişimi ortalamalarının kontrol grubuna göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Yine süreç esnasında deney grubu öğrencilerine araştırmacı tarafından hazırlanan sentez düzeyinde kazanımları ölçmek için açık uçlu soruları içeren 50 puanlık değerlendirme formlarının analizi sonucunda, grup ürünlerinin %80 oranında ölçekte belirlenen davranışları karşıladığı görülmüştür.

Demir’in yaptığı araştırmada, istasyonlarda öğrenme modelinin, öğrencilere üst düzey becerileri kazandırmada etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca yapılan bire bir görüşmelerde öğrenciler, modelde kullanılan etkinliklerin eğlenceli olduğunu, birlikte çalışmaktan zevk aldıklarını, geleneksel oturma düzeninin sıkıcı olduğunu, işbirlikli grup çalışmalarında birbirlerinden yeni bilgiler öğrendiklerini, konuşup tartıştıklarını söyleyerek haftada bir kez istasyonlarda çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmacı tarafından sürecin video kayıtları incelendiğinde istasyonlar arası değişimlerin ve sınıf içinde sağlanan hareket imkânının öğrencilerin sosyal becerileri kazanmasında etkili olduğu, öğrencilerin ders esnasında eğlendikleri ve bazı demokratik değerleri benimsedikleri gözlenmiştir.

Güneş, (2009). “Fen ve Teknoloji Dersinde İstasyon Tekniği İle Yapılan Öğretimin Erişime Ve Kalıcılığa Etkisi”, başlıklı tez çalışmasında, fen ve teknoloji dersinde istasyon tekniği ile yapılan öğretimin, erişimi ve kalıcılık üzerine olan etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırma; 2008–2009 öğretim yılı birinci döneminde Adana’da bir ilköğretim okulunda gerçekleştirilmiştir ve çalışmanın deney grubunu 5-F şubesiinden 45 ve kontrol grubunu 5-E şubesiinden 45 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın deney grubunda, 40’ar dakikadan haftada 4 ders, toplam 32 ders saati ve 8 hafta süreyle istasyon tekniği ile öğretim yapılmıştır. Araştırmada deneysel desenlerden “ön test son test kontrol gruplu model” kullanılmıştır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen erişimi ve kalıcılık testi ile elde edilmiştir. Yapılan madde ve test

analizleri sonucunda nihai formun güvenilirliği için hesaplanan KR-20 güvenilirlik katsayısı 0,90 olarak bulunmuştur. İstasyon tekniğinin, sadece fen ve teknoloji dersi “Maddenin Değişimi ve Tanınması” ünitesinde değil diğer ünitelerin öğretiminde de etkili olarak kullanılabilir sonucuna varılmıştır. İstasyon tekniği ile öğretim yapılan grubun bilgi düzeyindeki, bilgi üstü düzeyindeki ve toplam erişim puanları ile istasyon tekniği ile öğretim yapılmayan grubun erişim puanları karşılaştırıldığında, deney grubu lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucuna varılmıştır. İstasyon tekniği ile öğretim yapılan grubun bilgi düzeyindeki kalıcılık puanları ile istasyon tekniği ile öğretim yapılmayan grubun kalıcılık puanları karşılaştırıldığında, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin bilgi düzeyindeki kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

Maden ve Durukan (2010), “İstasyon Tekniğinin Yaratıcı Yazma Becerisi Kazandırmaya ve Derse Karşı Tutuma Etkisi” başlıklı çalışmalarında, istasyon tekniğinin ilköğretim öğrencilerinin yaratıcı yazma becerileri ve Türkçe dersine karşı tutumları üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Çalışmada, kontrol gruplu ön test-son test modeli kullanılmıştır. Deney grubunda ders istasyon tekniğiyle, kontrol grubunda ise geleneksel yöntemle yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu Erzurum il merkezindeki bir ilköğretim okulunda öğrenim gören 6. sınıf öğrencisi 47 kişiden oluşmaktadır. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen “Yazılı Anlatım Değerlendirme Formu” ve MEB (EARGED) tarafından geliştirilen “Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Çalışma sonunda istasyon tekniğinin yaratıcı yazma becerileri ve Türkçe dersine karşı tutum üzerinde geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Benek, (2012). “ İstasyonlarda Öğrenme Tekniğinin İlköğretim 7. sınıf Öğrencilerinin Fen ve Teknoloji Dersindeki Başarılarına Etkisi” başlıklı tez çalışmasında İstasyonlarda Öğrenme Tekniğinin öğrencilerin Fen ve Teknoloji dersindeki başarılarına olan etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2010-2011 eğitim-öğretim yılı II. döneminde, Van’da İlköğretim Okulunun 7. sınıfında öğrenim gören toplam 79 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, deneysel desenin ön-test son-test kontrol gruplu modeli kullanılmıştır. Deney grubu (30 kişi), kontrol-1 grubu (24 kişi) ve kontrol-2 grubu (25 kişi) ders öğretmenleri tarafından tesadüfî olarak seçilmiştir. Uygulama sürecinde, kontrol grubu öğrencileriyle dersler öğretim

programında (yapılandırmacı öğrenme) öngörülen etkinlikler yapılarak islenirken, deney grubundaki öğrencilerle bu konular “İstasyonlarda Öğrenme Tekniği” kullanılarak işlendi. Deney grubundaki öğrenciler, 3-4 kişiden oluşan 8 özdeş gruba ayrıldı. Bu gruplar hazırlanan 11 öğrenme istasyonunda, öğretmen (araştırmacı) rehberliğinde, haftada 4 ders saati ile 2 hafta boyunca, 15-20 dakikalık sürelerde dönüşümlü olarak çalışmışlardır. Bu çalışmada öğrenci başarılarındaki değişimleri ölçmek için “Işık” ünitesinin “Işığın Soğurulması”, “Beyaz Işık Gerçekten Beyaz Mıdır” ve “Işığın Kırılması” konuları ile ilgili çoktan seçmeli 23 sorudan oluşan “Işık Başarı Testi” geliştirildi. Geliştirilen “Işık Başarı Testi” tüm gruplara ön-test ve son-test olarak uygulandı. Ayrıca “Işık Başarı Testi”, deney grubuna son testten 6 hafta sonra da hatırd tutma testi olarak yeniden uygulanmıştır.

Benek’in yaptığı araştırmada, “Işık Başarı Testi”ne ek olarak; öğrencilerin istasyon merkezlerindeki çalışma sürecinde performanslarını gözlemlemek için 4’lü Likert tipi tamamı olumlu 10 maddeden oluşan “İstasyon Gözlem Formu” ve öğrencilerin istasyon merkezlerindeki çalışmalarla ilgili görüşlerini almak için 13 sorudan oluşan “İstasyon Tekniği Görüşme Formu” olmak üzere iki ölçme aracı daha kullanıldı. Çalışma sonunda, grupların başarıları karşılaştırıldığında, deney grubundaki öğrencilerin kontrol gruplarındaki öğrencilere oranla başarılarını daha fazla arttırdığı gözlenmiştir ($P < 0.05$). Bu sonuç “İstasyonlarda Öğrenme Tekniği”nin öğrenci başarılarını arttırmada normal müfredata oranla daha fazla katkı yaptığı şeklinde yorumlanmıştır. Ayrıca, deney grubunun son-test ve hatırd tutma testi karşılaştırıldığında, her iki test arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark görülmemiştir ($P > 0.05$). Bu durum, İstasyonlarda Öğrenme Tekniğinin kalıcı öğrenmeyi sağladığı şeklinde yorumlanmıştır. Gözlem formundaki tüm maddeler için, öğrencilerin deneysel süreç içerisinde gösterdikleri davranışsal becerilerin yüksek düzeylerde olduğu, kullanılan tekniğin gözlem formundaki maddelere verilen cevaplar bazında öğrenci davranışlarına olumlu katkılar sağladığı söylenebilir. “İstasyon Tekniği Görüşme Formu” ile öğrencilerin % 93’ünden elde edilen veriler analiz edildiğinde, öğrencilerin bu tekniği sevdikleri, bu teknik ile çalışmaktan zevk aldıkları, İstasyonlarda Öğrenme Tekniğinin Fen ve Teknoloji öğretiminde faydalı bir teknik olduğu ve bu tekniğin diğer derslerde de kullanılmasının faydalı olacağı sonucuna varılmıştır. Ayrıca,

bu çalışmada, deneysel çalışmalarda iç geçerliliği tehdit eden en önemli etkenlerden olan John Henry ve Hawthorne etkileri kontrol altına alınmaya çalışılmıştır.

Semerci ve Batdı (2012),“Derslerde İstasyon Tekniği Uygulamasının Yansıtıcı Sorgulaması” başlıklı araştırmalarının genel amacı, “Derslerde İstasyon Tekniği Uygulamasının Yansıtıcı Sorgulaması”nı yapmaktır. Bu genel amaç doğrultusunda istasyon tekniği uygulamasının yansıtıcı sorgulamasından elde edilen sonuçların neler olduğu, tekniğin uygulanmasının dersin başında, esnasında ve sonrasındaki gözlenen özellikleri, gözlenen eksiklikler sonucunda yapılan öneriler, tekniğin olumlu/olumsuz yönleri ve öğreticilik yönü araştırılmıştır. Nitel yöntemin kullanıldığı bu araştırmada, durum çalışması çerçevesinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Fırat Üniversitesi 2010-2011 yılı Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü öğrencilerinden “Öğretim İlke ve Yöntemleri” dersini alan I. ve II. Öğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından uzman görüşleri ve literatür taraması desteğiyle hazırlanan açık uçlu soru formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde Nvivo8 paket programından yararlanılmıştır. Elde edilen verilerden istasyon tekniğinin derste motivasyonu arttırdığı, bilgiyi yeniden yapılandırmayı ve kalıcı öğrenmeyi sağladığı anlaşılmaktadır.

İstasyon Tekniği ile ilgili Türkiye’de yapılan araştırmalar sınırlı sayıdadır. Özellikle ortaokul düzeyinde, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin yapılan araştırmaların olmadığı gözlenmektedir. Bu nedenle bu araştırma ortaokul Sosyal Bilgiler dersi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de yapılan araştırmaların çoğu deneysel desen kullanılarak yapılmıştır. Araştırmalarda İstasyon Tekniği ile yapılan öğretimin etkililiği araştırılmıştır.

2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Howatson (1971) “İlkokul İkinci Sınıfta Öğrenme Merkezler Yaklaşımının Değerlendirilmesi” başlıklı tez çalışmasında öğrenme merkezleri yaklaşımı kullanılarak yapılan öğretimin ilkökul 2.sınıf öğrencilerin başarılarına, yaratıcılıklarına, sosyal gelişimlerine, benlik kavramlarına ve okula karşı tutumlarına etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmada bir matematik merkezi, bir dil merkezi, bir okuma merkezi, bir çalışma merkezi ve bir proje merkezi kullanılmıştır. Araştırmanın deneklerini 2.

Sınıfa devam eden 25 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerdeki farkı belirleyebilmek için öğrenci velileri ile ortak çalışılmış ve velilere anketler gönderilerek veriler toplanmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin başarılarına ilişkin veriler başarı testi kullanılarak elde edilirken, tutumlarına ilişkin veriler araştırmacı tarafından geliştirilen tutum ölçeği ile toplanmıştır. Veriler incelendiğinde öğrencilerin başarılarında ve benlik kavramlarında anlamlı derecede farklılaşma olduğu bulunmuştur.

Tofte (1982) “Jeolojiye Giriş Dersinde Öğrenme Merkezlerinin ve Geleneksel Yöntemin Uygulanmasının Karşılaştırmalı Etkinliği” başlıklı doktora tezinde öğrenme merkezleri kullanılarak yapılan öğretim ile geleneksel yöntemin öğrencilerin erişimi ve derse karşı tutumları üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Araştırmacı 4 sınıfta eğitim gören 72 öğrenciyi rastgele 2’si deney, 2’si kontrol sınıfı olarak seçmiş ve yine deney ve kontrol grubu öğretmenlerini rastgele atamıştır. Uygulamada split-plot desen kullanılmış, zamana karşı uygulanan öğretim metodu bağımsız değişken, erişimi ve tutumlardaki değişim bağımlı değişken olarak belirlenmiştir. Deney gruplarında öğrenme merkezleri kullanılarak öğretim gerçekleştirilirken, kontrol gruplarında geleneksel yöntemler uygulanmıştır. Araştırma, kimya laboratuvarında hafta 1 kez toplam 12 günlük ders sürecini kapsamaktadır. Veriler, günlük uygulanan testler, çalışma sonrası genel sınav ve tutum testi uygulanarak elde edilmiştir. Günlük test sonuçları incelendiğinde öğrenme merkezleri kullanılarak öğretim yapılan grupların başarılarının anlamlı derecede farklılık gösterdiği ve öğrenme merkezleri kullanılarak yapılan öğretimin özellikle kısa süreli belleği geliştirdiği sonucuna varılmıştır. Genel sınavda ise gruplar arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ve öğrenme merkezleri kullanılarak yapılan öğretimin uzun süreli bellek üzerinde etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır. Tutum testi incelendiğinde öğrenme merkezleri kullanılarak öğretim yapılan grupların jeoloji dersine yönelik olumlu tutum geliştirdikleri görülmüştür.

Fraling’in (1982) “Öğrencilerin Okuduklarını Anlama Becerilerini Geliştirmede Öğrenme İstasyonlarının Kullanımı” başlıklı çalışmasında istasyon tekniğinin, kelime anlamı, kelime yapısı, sözlü düşünme, çıkarımsal ve eleştirel düşünme gibi okuduğunu anlama becerileri üzerine etkisi araştırılmıştır. Araştırmada deney grubunu ilkökul 3. sınıfa devam eden 12 öğrenci oluşturmaktadır. Deney grubunda uygulanan istasyon tekniği, 20 farklı istasyonda 6 ay boyunca haftada 2 gün süreyle uygulanmıştır.

Araştırmanın kontrol grubunu ilkököl 3. sınıfa devam eden 12 öğrenci oluşturmaktadır ve kontrol grubunda 6 ay süreyle geleneksel yöntem uygulanmıştır. Veriler her istasyon sonrası hazırlanan başarı testleri ve öğretmen gözlemleriyle elde edilmiştir. Araştırma sonucunda 3. sınıflar için hazırlanan istasyonların okuduğunu anlama becerilerini geliştirdiği ve istasyon tekniğinin deney grubu öğrencilerinin başarısında anlamlı fark yarattığı bulunmuştur.

Norman ve Toddonio (1990), yaptıkları çalışmada, okul öncesi eğitime yönelik olarak 7 kimya öğrenme merkezi oluşturmuştur. Bunlar; renk değişimlerini gözleme, baloncuk yapma, termometre kullanma, denge uygulaması, renkleri sınıflandırma, aşılık, batma ve yüzme etkinliği şeklinde düzenlenmiştir. Öğrenme merkezlerinde öğrencilerin duygusal, bilişsel ve dil öğrenmelerini geliştirici etkinliklerin düzenlenmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerin çalışmaları videoya kaydedilerek veriler toplanmış. Değerlendirme işlemleri, bu kayıtlar incelenerek yapılmıştır. Öğrencilerin belirlenen süre zarfında duygusal durumlarıyla ilgili merak, isteklilik, özerklik, inatçılık durumları öğretmen notları ve video görüntüleri incelenerek değerlendirilmiştir. Araştırmada, hazırlanan öğrenme merkezlerinin öğrencilerin duygusal, bilişsel ve dilsel gelişimlerini olumlu yönde etkilediği ve aynı zamanda amaçları karşılamada bazı merkezlerin istenen düzeyde olmadığı sonucuna varılmıştır.

Page (1997) “Bir İlkokuldaki Ders Dışı Çevresel Öğrenme Merkezlerine İlişkin Alan Çalışması” başlıklı doktora tezinde fen dersinin öğretiminde ve çevresel öğrenme merkezlerini, geleneksel öğretim yöntemleri ile nasıl ilişkilendirebileceğini araştırmayı amaçlamıştır. Bu amaçla bir ilkököl 2. sınıf öğretmeni ve bir ilkököl 3. sınıf öğretmenin ve bu öğretmenlerin öğrencilerinin çevresel öğrenme merkezleri ile nasıl etkileştiği ve bu merkezlerden nasıl etkilendiği araştırılmıştır. Araştırmanın uygulandığı okulda sınıflar ve laboratuvarlar kullanılarak dokuz istasyon hazırlanmıştır. Araştırmanın verileri, görüşme ve gözlem formlarıyla elde edilmiştir. Veriler incelendiğinde istasyon tekniği ile yapılan fen öğretiminin, öğrencilerin bilişsel öğrenmelerini ve fen dersine karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği bulunmuştur.

Roberts (1999), “Birden Fazla Duyuya Hitap Eden Kaynakların Fen Dersi Başarısına ve Tutumlarına Olan Etkisi” başlıklı doktora tez çalışmasında, öğrenme istasyonları kullanılarak hazırlanmış öğrenme istasyonlarının öğrencilerin fen başarısına ve fen dersine karşı tutumlarına etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırma ilkököl 7.

sınıfa devam eden 74 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin öğrenme stilleri, Dunn ve Dunn'ın öğrenme stilleri envanteri kullanılarak belirlenmiştir. Uygulamada deney grubu için 4 öğrenme istasyonu oluşturulmuş ve bu istasyonlarda öğrencilerin öğrenme stillerine hitap eden etkinlikler düzenlemiştir. Kontrol grubunda ise geleneksel yöntem kullanılmıştır. Veriler başarı testi ve tutum ölçeği ile toplanmıştır. Veriler incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin başarılarında ve tutumlarında anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur. Ayrıca öğrenme istasyonları kullanılarak, öğrenci farklılıklarına yönelik hazırlanmış kaynakların yeni ve zor konuların öğrenilmesinde başarılı olduğu gözlemlenmiştir.

Farkas (2002) "Öğrenme Stillerine Göre Yapılan Öğretimin, 7.sınıf Öğrencilerinin Başarılarına, Tutumlarına, Empatilerine ve Becerilerine Etkisi" başlıklı doktora tezinde, öğrencilerin öğrenme stillerine yönelik, birden fazla duyusuna hitap eden öğretimin öğrencilerin başarısını, tutumlarını, empati kurma becerisini nasıl etkilediğini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmada öğrenme stillerine göre yapılan öğretim için istasyon tekniğinden yararlanılmış ve araştırma beş istasyon üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Dunn ve Dunn'ın öğrenme stilleri envanterinden yararlanılmış ve istasyonlar bu stillere göre düzenlenmiştir. Araştırma "Soykırım" konusu üzerinden yürütülmüş ve başarı testi, tutum ölçeği ve empati ölçeği kullanılarak veriler toplanmıştır. Veriler incelendiğinde, tekniğin uygulandığı deney grubu öğrencilerin başarılarında kontrol grubuna göre anlamlı bir farklaşma olduğu ve deney grubu öğrencilerin "Soykırım" konusuna yönelik olumlu tutum gösterdikleri belirtilmiştir. Ayrıca deney grubu öğrencilerinin empati kurma becerilerinde, kontrol grubuna göre anlamlı derecede farklılaşma olduğu bulunmuştur.

Porter (2004) "Öğrenme Merkezleri: Lise Matematik Dersinde Uygulanan Öğrenme Destekli Programın Araştırılması" başlıklı araştırmasında öğrenme merkezlerinin, lise matematik dersinde nasıl uygulanabileceğini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmada okulda yürütülen "öğrenme destekli program" kapsamında 5 ayrı sınıfta matematik dersi için hazırlanmış 5 farklı merkez oluşturulmuştur. Yaklaşık 10-15 kişiden oluşan sınıflarda bir yıl boyunca problem çözme, kâğıt kalem, ders anlatımı, bilgisayar gibi merkezler oluşturulmuştur. Bir yıl boyunca öğrenciler gözlenmiştir. Süreç sonunda veriler, öğrencilere ve öğretmenlere uygulanan röportaj soruları ve odak grup görüşmeleri ile toplanmıştır. Ayrıca akademik başarılarındaki

değişim için hazırlanan başarı testi ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Öğrenciler ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerden, röportajlardan elde edilen veriler değerlendirildiğinde, öğrencilerin öğrenme merkezlerinde çalışmayı beğendikleri ve eğlenceli bulduğu, öğrencilerin daha az davranış problemleri olduğu ve matematik becerilerinin arttığı sonucuna varılmıştır.

Lebak (2005) “Ders Dışı Etkinliklerin Sınıf Ortamı Etkinlikleri İle İlişkilendirilmesi: Öğretmen ve Öğrencilerin Fen Dersine Katılımına İlişkin Nitel Bir Araştırma” başlıklı doktora tezinde, öğrenme merkezleri kullanılarak hazırlanmış ders dışı etkinliklerin sınıf ortamında düzenlenen etkinlikleri destekleyip desteklemediğini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmacı ayrıca, öğrenme merkezleri kullanılarak hazırlanmış ders dışı etkinlikler ile yapılan öğretim, öğretmen ve öğrencilerin fen dersine katılımını nasıl etkilediğini de araştırmıştır. Veriler, öğretmen gözlemleri, ses kayıtları ve görüşme formları ile toplanmıştır. Veriler incelendiğinde, öğrenme merkezleri kullanılarak hazırlanan ders dışı etkinliklerin, öğrencilerin fen dersine karşı ilgililerini ve fen dersine katılımlarını arttırdığı, öğrencilerin birbirleriyle, öğretmenleriyle ve etkinliklerde kullanılan araç ve gereçlerle etkileşimini arttırdığı sonucuna varılmıştır.

Bulunuz (2006), doktora tezinde, fen eğitiminde kullanılan ve anlam kargaşasına yol açan “yeryüzü ve uzay” konusu ile ilgili altı kavramın öğretmenler tarafında nasıl daha iyi kavranabileceğini araştırmıştır. Çalışmada öğretmenlerin, bu kavramları ne kadar bildikleri araştırılmış ve bu kavramların öğretiminde istasyon tekniği gibi farklı öğrenme tekniklerinden yararlanılmıştır. Veriler, altı açık uçlu soru, kavram haritaları ve araştırmacı tarafından yapılan gözlemler ile toplanmıştır. Açık uçlu sorular için “değerlendirme ölçeği” ve kavram haritaları için de Novak ve Growin’in belirlediği ölçütlerden yararlanılmıştır. Diğer veriler için t testi ve ANOVA kullanılmıştır. Veriler toplanıp incelendiğinde fen kavramlarının, öğretmenler tarafından öğrenilmesinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Furutani (2007), “İlkokul 3. Sınıflarda Öğrenme Merkezleri Nasıl Başarıyla Uygulanabilir?” başlıklı tez çalışmasında, ilkokul 3. sınıfta oluşturulacak öğrenme merkezlerinin nasıl daha etkili bir şekilde kullanılabileceğini araştırmıştır. Uygulamayı kendi sınıfındaki 21 kişiyle gerçekleştirerek, okuma, yazma, resim, yap-boz, matematik, serbest oyun gibi 10 merkez şeklinde yürütmüştür. Uygulamayı haftada 2’şer gün olmak

üzere bir dönem boyunca sürdürmüştür. Veriler, gözlem ve anketler yardımıyla toplanmıştır. Ayrıca öğrencilerin başarılarını ölçmek için başarı testi uygulanmıştır. Başarı testinden ve anketlerden elde edilen veriler incelendiğinde öğrenme merkezlerinin öğrenci başarısını olumlu etkilediği, öğrenci ihtiyaçlarını gözeten ve beğenilen bir teknik olduğu sonucuna varılmıştır.

İstasyon tekniği ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar, istasyon tekniği kullanılarak yapılan öğretimin öğrenci farklılıklarına hitap ettiğini desteklemektedir ve bu tekniğin ilköğretim düzeyinde de etkili olduğunu göstermektedir. İstasyon tekniğine ilişkin Türkiye’de ve yurt dışında yapılan araştırmalar incelendiğinde özellikle bu tekniğin başarıya ve beceri geliştirmeye olan etkisinin araştırıldığı ve araştırmaların çoğunda deneysel desen kullanıldığı gözlemlenmiştir.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yaklaşımı, modeli, çalışma grubunun belirlenmesi, veri toplama ve toplanan verilerin çözümlenmesi, öğretim sürecinde öğretimi yapılan ünitenin belirlenmesi ve istasyon tekniğinin kullanımına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Yapılan araştırmada deney ve kontrol gruplu deneysel desen modeli kullanılmıştır. Yapılan çalışma iki grup üzerinde gerçekleştirilmiştir. Gruplar deney ve kontrol grubu olarak ayrılmıştır. Deney grubunda istasyon tekniği etkinlikleriyle destekli öğretim yapılırken, kontrol grubunda mevcut öğretim programında yer alan yöntemlerle (yapılandırmacı öğrenme) sürdürülmüştür.

Deneysel işlem sürecinde öğretimi yapılan derslerin planları, Milli Eğitim Bakanlığı'nca Ortaokul programlarında günlük ders planı olarak yapılması uygun görülen biçimiyle İstasyon Tekniğine göre hazırlanmıştır. Hazırlanan ders planları doğrultusunda dersin öğretmeni tarafından, deney grubunda dersler işlenmiştir. Tekniğin uygulanmasında öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel becerilerini geliştirecek şekilde İstasyon Merkezleri oluşturulmuştur. Merkezlerde her öğrencinin ilgisini çekebilecek etkinliklere yer verilmiştir. Merkezler müfredata uygun bir şekilde konunun anlam bütünlüğü sağlanarak oluşturulmuştur. Araştırma süresince her hafta ünite kapsamındaki farklı konulara yönelik etkinlikler hazırlanmıştır. Grupların sıraları ve hangi merkezlerde yer alacaklarına dair bilgilendirmeler merkezlerde yer almıştır. Ünitenin kapsamının, yapılan çalışmaların, grup sayıları ve konularının, yararlanılan kaynakların, çalışma sorularının, öğrenci çalışmalarından görüntülerin, oluşturulan istasyon merkezlerinin, merkezlerdeki talimatların ve bilgilendirmelerin yer aldığı İstasyon Tekniği Çalışma Planları ayrıntılı bir şekilde (Ek-1,2,3,4,5,6) anlatılmıştır.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilere dersin işlenişine geçmeden; Çepni (2010), tarafından geliştirilen 'Ülkemizin Kaynakları Testi' ön test olarak uygulanmıştır. Aynı zamanda duyuşsal özelliklerin ölçülmesinde Kan, (2012) tarafından geliştirilen tutum ölçeği uygulanmıştır. Sınıf ortamı istasyon tekniği uygulamalarına

yönelik olarak düzenlenmiştir. Dersin işlenişi esnasında ise farklı zekâ alanlarını harekete geçirmek ve tüm zekâ alanlarını kapsamak amacıyla materyaller, etkinlikler ve çalışma kâğıtları hazırlanılmıştır.

Çalışma kâğıtları ders kitapları ile aynı içeriğe sahip olmakla birlikte, ders kitaplarının bir eksikliği olan hazırlık çalışması, değerlendirme soruları ve görsel öğeler açısından daha zengin olduklarından dikkat çekici materyallerdir. Tek kullanımlık olan bu kâğıtlar öğrenciye, üzerinde boyama, çizim yapma, işaretleme gibi değişik imkânlar sunduğundan daha çekici gelmektedir (Sezer, 2005).

Materyaller, etkinlikler ve çalışma kâğıtları ile desteklenen araştırma altı hafta boyunca sürdürülmüş ve çalışma sonunda her iki gruba ‘Ülkemizin Kaynakları Testi’ öğrencilerin akademik başarılarını karşılaştırmak için son test olarak uygulanmıştır. Öğrencilerin duyuşsal özelliklerini karşılaştırmak için de son test tutum ölçeği uygulanmıştır.

Deneysel araştırmalar, neden-sonuç ilişkisini belirlemeye çalışmak amacı ile doğrudan araştırmacının kontrolü altında, gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırmalardır (Karasar, 2003).

Sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan ön test – son test kontrol gruplu desen modeli (ÖSKD), karışık bir modeldir. Deneysel işlemde önce ve sonra bağımlı değişkenle ilgili olarak ölçüme tabi tutulan katılımcılar iki kez ölçülürler. Ayrıca, farklı deneklerden oluşan deney ve kontrol gruplarının ölçümlerinin karşılaştırılması sebebiyle de bu desen, ilişkisizdir. Bundan dolayı ön test-son test kontrol gruplu desen, bir karışık desendir (Büyüköztürk, 2001).

Eckhardt ve Erman (1977; akt: Büyüköztürk, 2001) bir ön test-son test kontrol gruplu desenin gereklerini şöyle sıralamaktadır:

1. Desen, bir denekler havuzunu gerektirir ve denekler yansız atama ile iki gruba ayrılır. Daha sonra yansız olarak seçilecek bir gruba (deney grubuna) bağımsız değişken uygulanacak, diğerine (kontrol grubuna) uygulanmayacaktır.

2. Denekler bir deneyin katılımcıları olduklarını bilseler dahi, mümkünse deney ya da kontrol grubunda olduklarını bilmemelidirler.

3. Deneyin başlangıcında, bağımlı değişkenin bir ön test ölçümü, deney ve kontrol grubunda bulunan deneklerden elde edilmelidir.

4. Sadece deney grubundaki denekler, işlem ya da deneysel değişken olarak da isimlendirilen bağımsız değişkeni almalıdır.

5. Deneyin sonunda, bağımlı değişkenin bir son test ölçümü, deney ve kontrol grubunda bulunan deneklerden elde edilmelidir.

6. Bağımlı değişken üzerinde herhangi bir fark olup olmadığını karşılaştırmak için deney ve kontrol grupları karşılaştırılmalıdır.

Tablo 3. Araştırmanın Modeli

GRUP	UYGULAMA ÖNCESİ	UYGULAMA ŞEKLİ	UYGULAMA SONRASI
Deney	Ön Test (Başarı Testi ve tutum ölçeği)	İstasyon tekniğine göre öğretim	Son Test (Başarı Testi ve tutum ölçeği)
Kontrol	Ön Test (Başarı Testi ve tutum ölçeği)	Mevcut öğretim programında yer alan etkinlikler (Yapılandırmacı Öğrenme)	Son Test (Başarı Testi ve tutum ölçeği)

3.2. Araştırmaya Katılan Öğrenciler

Araştırmaya katılan öğrenciler, 2014-2015 öğretim yılında, Elazığ merkez Kaya Karakaya Ortaokulu'nda öğrenim gören 6. Sınıflar arasından seçilmiştir. Bu sınıflar arasından akademik başarıları birbirine yakın olan sınıflar deney ve kontrol grubu olarak atanmıştır. Ayrıca sınıfların seçilmesinde okul rehber öğretmeni ve okuldaki sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri ayrıca öğrencilerin 5. Sınıf genel ortalamaları ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi not ortalamaları belirleyici olmuştur.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğrenciler

Grup	Okul	Sınıf	Öğrenci Sayısı
Deney	Kaya Karakaya Ortaokulu	6/E	22
Kontrol	Kaya Karakaya Ortaokulu	6/D	23

Deney ve kontrol gruplarının cinsiyete göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 5. Deney ve Kontrol Grubu Deneklerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Deney Grubu	Kontrol Grubu
Kız	10	11
Erkek	12	12
Toplam	22	23

Araştırma için Elazığ merkez Kaya Karakaya Ortaokulu'nun seçilmesinin sebebi araştırmacının burada ikamet ediyor olmasıdır.

Araştırmanın denekleri Kaya Karakaya Ortaokulu 6. sınıf öğrencilerinden seçilmiştir. 2014-2015 öğretim yılı 1. Döneminde Kaya Karakaya Ortaokulu “Ülkemizin Kaynakları” ünitesi konusunda başarı testi öntest olarak 6/E sınıfı deney ve 6/D sınıfı ise kontrol gruplarına olarak uygulanmıştır. Araştırma deney grubunda 22, kontrol grubunda 23 öğrenci olmak üzere toplam 45 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

3.3. Deney ve kontrol grupları arasında Yansızlığın sağlanması

Deney ve kontrol gruplarının çalışma başlangıcındaki başarı düzeylerini karşılaştırmak için deney ve kontrol gruplarının ön testleri arasında bağımsız gruplar t-testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 6. Deney ve Kontrol Grubunun Öntest Puanlarının t-testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Deney ön test	22	38,72	15,437	,996	,325
Kontrol ön test	23	43,30	15,382		

(*p<0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

Tablo 6’ daki verilere göre deney ve kontrol gruplarının ön test puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç bulunmamaktadır (P>0.05). Bu durum, her iki grupta yer alan öğrencilerin öntestten aldıkları puanların birbirlerine yakın olduğunu,

puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı düzeyde olmadığını ve uygulama öncesinde grupların birbirlerine denk olarak kabul edilebileceğini göstermektedir. Buna göre grupların belirtilen ölçütler açısından yansız bir biçimde oluşturulduğu söylenebilir.

Grupların yansız bir biçimde oluşturulduğunu göstermek amacıyla grupların başarı testinden aldıkları öntest puanları karşılaştırılmıştır. Böylece denel işlemler başlamadan grupların bilişsel olarak da birbirine denk oldukları ortaya konmaya çalışılmıştır. Gruplardan alınan öntest toplam puanlarına ilişkin sonuçlar yukarıda verilmiştir.

3.4. Araştırma Sürecinde Uygulanan İşlemler

Araştırmalar uzun bir süreç ve kapsamlı çalışmaların ürünleridir. Bu bölümde yapılan araştırmanın uygulaması öncesinde, uygulama sırasında ve uygulama sonrasında yapılanlar anlatılmıştır. Araştırma sürecinin ve yapılan hazırlıkların nasıl yapıldığı anlatılmıştır. Araştırmacılar bu süreçte her zaman tasarladıkları durumlarla karşılaşmayabilirler. Bu sebeple yaşanan olumlu ve olumsuz durumları net bir biçimde ortaya koymak gerekli görülmüştür.

3.4.1. Uygulama öncesi yürütülen çalışmalar

Bu bölümde, sınıf ve öğretmen belirleme süreçleri anlatılmıştır. Yaşanan ve beklenmeyen durumlar ortaya konmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda uygulama öncesinde öğretmen ve öğrencilerin uyumu, materyal temini gibi konulara ilişkin bilgiler sunulmuştur. Son olarak, uygulamaya başlamadan önce öntestlerin uygulanması anlatılmıştır.

Araştırma sürecinden önce uygulamanın tekniğin doğasına uygun ünitenin seçimine, öğretmen ve öğrenci uyumuna ve uygulamada kullanılacak materyallerin temin edilmesine yönelik bazı işlemler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın uygulamalı olmasından dolayı uygulama noktasında sıkıntı yaşanmaması amacıyla okul yönetimi ve Sosyal Bilgiler ders öğretmeniyle yapılan görüşmelerde uygulamanın nasıl gerçekleştirileceği ve beklentiler konuşulmuştur. Öğretmenin istekli ve süreci iyi

yönetebilecek özelliklere sahip olması dikkate alınmıştır. İşlemlerin yürütülmesi için Elazığ İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile gerekli resmî yazışmalar başlatılmıştır (Ek-7,8).

Araştırma sürecinden önce üzerinde durulan bir diğer konu sınıf düzeyini, dersi ve üniteyi seçmek olmuştur. Kullanılacak tekniğin istasyon tekniği olması nedeniyle özellikle altı sınıf öğrencileri üzerinde durulmuştur. Okullarda branş öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde altıncı sınıfların uygun olduğu ve bu sınıf düzeyinde uygulama yapılmasının daha olumlu olacağına karar verilmiştir.

Çalışmanın yürütüleceği öğretmenle yapılan görüşmeler ve araştırmacının uygulama yapmayı düşündüğü ders dönemi ve İstasyon Tekniğinin özellikleri de dikkate alınarak “*Ülkemizin Kaynakları*” ünitesinde çalışmak uygun görülmüştür. Ülkemizin Kaynakları altı kazanımı olan ve altı haftalık bir süreyi kapsayan bir ünedir. Bu sürenin uygulama açısından yeterli olduğu düşünülmüştür.

Araştırmanın deneysel bölümü, iki ayrı grup üzerinde gerçekleştirilmiştir. Öncelikle öğrencilerin 5.sınıfa ait girdikleri tüm sınavlara ait dokümanlar alınarak birbirine denk iki sınıf oluşturulmuştur. Ancak uygulamaya geçilen dönemde tüm 6.sınıfların dağıtılmış olması ve bir an önce uygulamaya geçilmesi gerekliliği nedeniyle uygulamayı yapacak öğretmenin aynı sınıf seviyesinde iki ayrı şubede ders vermesi dikkate alınarak ve ders öğretmenleri, rehber öğretmen, idarecilerin görüşleri çerçevesinde deney ve kontrol grubu sınıfları random (tesadüfi) belirlenmiştir.

3.4.2. Uygulama sırasında yürütülen çalışmalar

Uygulamanın gerçekleştirilebilmesi için gerekli ön hazırlığın yapılmasının ardından, uygulamalara geçilmiştir. Mevcut programdaki yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubunda derslerin işlenişine müdahale edilmemiştir. Dersler Sosyal Bilgiler ders kitabı ve öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikler kapsamında yürütülmüştür. Deney gruplarında ise istasyon tekniği uygulaması öncesinde dersin sorumlu öğretmeni, o günkü dersinin konusunu işlemiştir. Ders işleme sürecinde öğretmene hiçbir şekilde müdahale edilmemiştir. Öğretmenin dersi tamamlamasının ardından anlatılan konuya ilişkin İstasyon Tekniği uygulamasına geçilmesi sağlanmıştır. Araştırmacının bu süreçteki rolü, her istasyon merkezinde malzemelerin dağıtılmasına, toplanmasına

yardım etmek, sürece ilişkin gözlem yapmak ve en önemlisi araştırmacının istasyon merkezlerinde dolaşarak öğrencilere rehberlik etmesidir.

Uygulamaya geçmeden önce, araştırmanın nicel boyutuna kaynaklık edecek deneysel çalışmanın öntestlerinin uygulanması yapılmıştır. Uygulamanın yapılacağı ünitenin başlamasından bir hafta önce hem başarı testi hem de tutum ölçeklerinin ilk uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Uygulamalar her iki sınıfta da eş zamanlı yapılmıştır. Bu uygulamalar iki ders saatinde devam etmiştir. Uygulamalar için öğrencilere yeterli süre tanınmıştır.

Uygulama 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Elazığ ili merkez okullarından Kaya Karakaya Ortaokulu 6. sınıfında okuyan toplam 45 öğrenci üzerinden yürütülmüştür. Çalışmada aynı okulda bir kontrol grubu oluşturulmuştur. Çalışmanın deney grubunu 6/E şubesindeki, 12 erkek 10 kızdan oluşan toplam 22 öğrenci oluşturmaktadır. Deney grubu üzerinde yapılan çalışmada, uygulama öncesinde geliştirilen 24 istasyon merkezi, 2 ders saati boyunca öğrencilere tanıtılmıştır. Öğrencilerin cinsiyet ve akademik başarıları dikkate alınarak 5-6 kişiden oluşan toplam 4 özdeş ve heterojen grup oluşturuldu ve gruplar istasyon merkezlerinde nasıl çalışacakları hakkında bilgilendirildi. Öğretim programında bulunan kazanımlar, istasyon merkezlerinde 6 hafta süresince dersin öğretmeni tarafından kazandırılmaya çalışılmıştır. Her grup için, grup üyeleri içerisinde bir başkan seçilmiştir. Her istasyon merkezine, öğrenilecek konularla ilgili bir “isim” verildi ve bu isimler öğrencilerin görebilecekleri yerlere asıldı. Öğrencilerin uygulama esnasında hangi merkezde, ne kadar süre çalışacaklarını ve görev dağılımlarını gösteren yönergelerde her merkezde bulunduruldu. Tüm etkinlikler için istasyon merkezlerine uygulama öncesinde gerekli materyaller yerleştirilmiştir. İstasyonlardaki çalışmalarını tamamlayan gruplar, grup başkanlarının yönlendirmesi ile bir sonraki istasyona geçmişlerdir. Etkinliklerini tamamlayan grup üyeleri, çalıştıkları istasyon merkezinde yaptıkları çalışmaları not etmişlerdir. Aynı zamanda merkezlerde bulunan soruları cevaplamışlardır. Böylece çalışmanın altyapısı tamamlanmıştır.

İstasyon tekniğini uygulama sırasında bazı sıkıntılar yaşanmıştır. Özellikle uygulamanın ilk haftasında bu sıkıntılar görülmüş ve düzeltilmiştir. Ortaokul 6. sınıfta Sosyal Bilgiler dersi haftada üç saatlik bir süreye sahiptir. Uygulamaya başlamadan önce bir ders saatinin sadece 30 dakikasında uygulama yapmak hedeflenmiştir. Ancak

özellikle süre kayıpları, bazı sıkıntıların yaşanmasına neden olmuştur. Malzemelerin merkezlere yerleştirilmesi, toplanması ve öğrencilerin hazırlığı tekniğe ayrılan zamanın yetersiz olduğu düşünülmüştür. Bu nedenle ilk hafta uygulamada sıkıntılar yaşanmıştır. Bu sorunu gidermek için Sosyal Bilgiler dersinin “2+1”lik ders saatinin ilk “2” saatinde o hafta işlenmesi hedeflenen konular tamamlanmış; geriye kalan “1” saatlik sürenin de tekniğin uygulanmasına ayrılmasına karar verilmiştir.

Yukarıda sıralanan bu durumlar dışında uygulamada bir sıkıntı yaşanmadan tamamlanmıştır.

3.4.3. Uygulama sonrasında yürütülen çalışmalar

Sınıflarda yürütülen altı haftalık uygulamanın ardından uygulama sonrası çalışmaların tamamlanmasına geçilmiştir. Uygulamanın yapıldığı ünitenin bitiminden sonraki hafta başarı testi ve tutum ölçeğinin son test olarak uygulaması yapılmıştır. Bu işlemler öntestlerin uygulanmasındaki gibi iki ders saati içerisinde tamamlanmıştır. Elde edilen nicel verilerin bilgisayar ortamına aktarılmasıyla uygulama sonrası işlemler noktalanmıştır.

3.5. Veri Toplama Araçları

Bu deneysel çalışmada verilerin toplanması için; Tutum ölçeği (Ön test-son test) ve Başarı Testi (Ön test-son test) kullanılarak veriler 2 farklı ölçekle toplanmıştır.

Bu ölçeklerle ilgili ayrıntılar şu şekildedir:

3.5.1. Tutum Ölçeği

Araştırma kapsamında nicel verilerin toplanmasının bir boyutunu tutum ölçeği oluşturmaktadır. Kan (2012), tarafından geliştirilen tutum ölçeği öncelikle 16’sı olumlu, 14’ü ise olumsuz 32 maddelik taslak bir ölçek şeklinde oluşturulmuştur.

Kan (2012), ölçek geliştirme sürecini şu şekilde anlatmıştır: Ölçekteki maddeler beşli Likert tipine uygun olarak “*tamamen katılıyorum=5*”, “*katılıyorum=4*”, “*kısmen katılıyorum=3*”, “*katılmıyorum=2*”, “*hiç katılmıyorum=1*” biçiminde

derecelendirilmiştir. Böylece ölçek pilot uygulamanın yapılması için hazır hâle getirilmiştir. Hazırlanan taslak ölçek, okul yönetimleriyle görüşülerek, Elazığ il merkezindeki 12 ilköğretim okulundaki 632 öğrenciye uygulanmıştır. Yapılan işlemler sonucunda ölçeğin KMO değeri .955 olarak belirlenmiştir. Bartlett Testi sonucu ise 8.990 ve anlamlı olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplam Cronbach Alpha katsayısı .606 olarak belirlenmiştir. Ölçeğe ilişkin Guttman Split Half katsayısı .709; Eşit uzunluklu ve eşit uzunluklu olmayan Spearman Brown değerleri ise .712 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin açıkladığı toplam varyans yüzde 55.955'tir. Ölçeğin alt boyutları dikkate alındığında ise birinci faktörde Sosyal Bilgiler dersini sevmeye dönük maddeler olduğu görülmüştür ve bu bölüm "*sevme alt boyutu*" olarak isimlendirilmiştir. Sevme alt boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısı .871 olarak belirlenmiştir. Bu bölümün ölçeğin yüzde 35.921'lik bir kısmını açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin ikinci bölümü "*fayda alt boyutu*" olarak isimlendirilmiştir. Bu boyuta ilişkin güvenilirlik katsayısı .877 olarak hesaplanırken bu bölümün ölçeğin yüzde 8.939'luk bir kısmını açıkladığı görülmüştür. Üçüncü bölüm bu gruba giren maddelerin yapısı dikkate alındığında "*ilgi alt boyutu*" olarak isimlendirilmiştir. Bu bölüme ilişkin güvenilirlik katsayısı .770, açıklanan varyans ise yüzde 4.031 olarak bulunmuştur. Dördüncü bölüm "*istek alt boyutu*" olarak isimlendirilmiştir. Bu bölümün güvenilirlik katsayısı .763; açıkladığı varyans ise yüzde 3.580'dir. Son bölüm ise "*güven alt boyutu*" olarak isimlendirilmiştir. Bu bölüme ait güvenilirlik katsayısı .740'tır. Bu bölüm toplam varyansın yüzde 3.493'lük kısmını açıklamaktadır. Son olarak ölçeğin son haline bakılarak yeniden KMO ve Bartlett Testi sonuçları incelenmiştir. Buna göre KMO değeri .954 Bartlett testi sonucu ise 8.152 olarak belirlenmiştir.

3.5.2. Başarı Testi

Bu testin amacı, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin "Ülkemizin Kaynakları" ünitesine dair ön bilgilerini ölçmek, ayrıca öğrencilerin çalışmanın bitiminden sonraki başarılarını görmektir.

Bu kapsamda deneysel işlemde öğretimi yapılacak ünite, öğrencilere kazandırılması hedeflenen her davranışı ölçebilecek düzeyde, Çepni (2010), test geliştirme sürecini şu şekilde anlatmıştır: 45 soruluk başarı testi hazırlanmıştır (Ders

saati ve öğrencilerin sıkılma durumları göz önüne alınarak 45 soruda tutulmuştur). Testte kullanılan soruların bir kısmı geçmiş yıllarda çıkmış olan O.K.S ve S.B.S sorularından, çeşitli sınavlar için hazırlanmış test kitaplarındaki sorulardan ve incelenen diğer kaynaklardaki sorulardan faydalanılarak geliştirilmiştir. Hazırlanan sorular, kapsam geçerliliği açısından, tezin danışmanlığını yürüten öğretim elemanına ve 3 sosyal bilgiler öğretmenine inceletirilmiştir ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Hazırlanan başarı testi soruları, Bloom Taksonomisi'ne göre sınıflandırılmış; bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme düzeyleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Başarı testindeki sorular çoktan seçmeli soru tipinde olup dört seçenektir.

Araştırmacı tarafından hazırlanan 45 soruluk başarı testinin ön denemesi, kapsam geçerliliğinin sağlanması amacıyla, İstanbul ili Bağcılar İlçesi'ndeki Yıldıztepe İlköğretim Okulu'nun 7-A ve 7-B şubelerindeki 74 öğrenciye ve Kastamonu İli Tosya İlçesi'ndeki Namık Kemal İlköğretim Okulu'nun 7-A ve 7-B şubelerindeki 56 öğrenciye uygulanmıştır. Bu iki okuldaki uygulanan öğrenci sayısı toplamda 130 öğrenciyi bulmuştur (7. sınıflara uygulanmasının sebebi konuyu daha önceden görmüş olmalarıdır). Yapılan pilot uygulama sonucunda test maddeleri analiz edilerek, madde güçlük indeksleri, madde ayırtıcılık gücü indeksleri hesaplanmış ve ölçme gücü düşük olan sorular testten elenerek test 25 soruya düşürülmüştür.

Çepni (2010), tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan başarı testinin madde güçlük indeksi (P) ortalaması .5588 olarak hesaplanmış; madde ayırtıcılık indeksi (D) ortalaması .4656 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca testin KR-20 değeri .78 olarak bulunmuştur. Hazırlanan 25 soruluk test, deney ve kontrol grubuna uygulama başlamadan bir hafta önce ve uygulama bittikten iki hafta sonra verilmiştir. Testte her doğru cevap için "4" puan, yanlış ve boş cevaplar için ise "0" puan verilmiştir. Yani öğrencinin bu testten alabileceği en yüksek puan "100" puandır.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmanın nicel boyutuna ilişkin çözümlenmeler SPSS paket programı ile yapılmıştır. Araştırma süresince toplanan veriler düzenlendikten sonra, deney ve kontrol gruplarının uygulamadan önceki ve sonraki başarılarını karşılaştırmak amacıyla başarı testinden aldıkları puanlar değerlendirilmiş ve ortalama, standart sapma, bağımlı ve

bağımsız gruplar “t” testi, kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının başarı testi puanları ve tutum testi puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için “t” testi kullanılmıştır.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. Başarı Testine Ait Bulgular ve Tartışma

Tablo 7. Deney ve Kontrol Grubunun Son Test Puanlarının t-testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Deney son test	22	52,36	15,17	1,757	0,86
Kontrol son test	23	44,17	16,07		

(*p<0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

1. Alt Amaç: Tablo 7’deki verilere göre Deney ve Kontrol grubunun son test başarı puanları arasında anlamlı istasyon tekniği aracılığıyla yapılan öğretimin, Kontrol grubunda uygulanan öğrenme yöntemine göre 6. sınıf sosyal bilgiler dersi “Ülkemizin Kaynakları” ünitesinin öğretiminde akademik başarıyı arttırmada daha etkili olduğu söylenemez. İstasyonlarda öğrenme tekniğine göre öğretimi yapılan deney grubundaki öğrencilerin son test başarı puanlarında ön test puanlarına oranla 13,6’lık bir artış sağlamıştır. Bu durum istasyon tekniğiyle öğretim yapılan grupta başarıyı arttırmada tekniğin etkili olduğunu gösterir.

Tablo 8. Deney Grubunun Ön test-Son test Puanlarının t-testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Deney ön test	22	38,72	15,43	6,164	,000
Deney son test	22	52,36	15,16		

(*p<0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

2. Alt Amaç: Tablo 8’deki verilere göre deney grubunun ön test ile son test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir (P<.000).Bu durumda deney

grubunda uygulanan İstasyon tekniğinin öğrenci başarısını arttırmada etkili olduğu söylenebilir.

Tablo incelendiğinde, araştırma kapsamında Sosyal Bilgiler dersinde İstasyon Tekniğinin kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin, öntest ve sontest toplam puanlarının karşılaştırıldığı görülmektedir. Yapılan eşli gruplar t testi sonucunda öğrencilerin öntest ($\bar{X} = 38,72$) ve sontest ($\bar{X} = 52,36$) toplam puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı biçimde farklılaştığı görülmüştür.

Söz konusu farkın, sontest puanları lehine olduğu ortaya çıkmıştır. İstasyon tekniği kullanılarak yapılan öğretimin, öğrencilerin tekniğin uygulanmadan önce ve teknik uygulandıktan sonraki başarıları arasında, anlamlı bir farklılaşma olduğunu ve istasyon tekniğinin hedefleri gerçekleştirmede etkili olduğunu göstermektedir. Bu bulgulara dayanarak öğrencilerin etkileşimli bir ortamda anlamlı bilgiler edinmelerinde istasyon tekniğinin etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 9. Kontrol Grubunun Ön test-Son test Puanlarının t-testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Kontrol ön test	22	43,30	15,65870	359	,738**
Kontrol son test	22	45,27	15,53546		

(*p<0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

3. Alt Amaç: Tablo 9'daki verilere göre kontrol grubu ön ve kontrol grubu son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç bulunmamaktadır ($P > 0.05$). Bu durumda alışlagelmiş öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubundaki öğrenci başarıları arasında öntest ($\bar{x} 43,30$) ve sontest ($\bar{x} 44,17$) sonuçlarına göre anlamlı bir artış gözlenmediği söylenilebilir.

Mevcut öğretim programında uygulanan öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubundaki öğrencilerin, öntest-sontest toplam puanlarının karşılaştırıldığı eşli gruplar t testi sonuçları tabloda görülmektedir. Tablo 5 incelendiğinde, kontrol grubuna ait öntest ($\bar{x} 43,30$) ve sontest ($\bar{x} 44,17$) toplam puanları arasında anlamlı farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır. Aritmetik ortalamalardan da anlaşıldığı üzere bu farklılık

öğrencilerin sontest toplam puanları lehine gerçekleşmemiştir. Bu farkın, sontest toplam puanları aleyhine olduğu görülmüştür.

İki farklı öğretim yönteminin uygulandığı deney ve kontrol grubu öğrencilerinin, “Ülkemizin Kaynakları” ünitesine ait başarılarının deney öncesinden sonrasına anlamlı farklılık göstermediği, yani farklı işlem gruplarında (deney ve kontrol grubu) olmak ile tekrarlı ölçümler faktörlerinin “Ülkemizin Kaynakları” ünitesi üzerindeki ortak etkilerinin anlamlı olmadığı bulunmuştur. Bu durumun ortaya çıkmasında birçok etken vardır. Öncelikle okulun eğitim seviyesinin düşük olması büyük etkindir. İstasyon tekniğinin uygulanabilmesi için bilgi ve kavrama düzeyinde davranışların kazandırılması gereklidir. Çünkü bu teknikle öğretilen bilgiler en az uygulama düzeyindedir. Sönmez (2007); İstasyon tekniğinin öğrencilerin konuyla ilgili en az uygulama düzeyinde olmasını gerektiğini; taksonominin alt basamaklarındaki öğrencilere uygulama yapmak zor olduğundan, dersin hedefleri uygulama düzeyine göre ayarlanması gerektiğini belirtmiştir. Uygulamalar esnasında öğrencilerin uygulamadan keyif aldıkları, etkinliklere zevkle katıldıkları, uygulama esnasında ciddi hiçbir sorunla karşılaşmadığı gözlenmiştir ancak dersin işlenişine müdahale edilmemiştir. Öğrenme merkezlerinde öğrencilerin ön koşul bilgilerini pekiştirmek, eksik öğrenmeleri gidermek ve tekniğin rahat uygulanmasını sağlamak için bilgi kutuları yerleştirilmiştir. Uygulamada merkezlerde yer alan bilgi kutuları sayesinde ve öğrencilerin tekniğin doğası gereği etkileşimli hareket etmeleri nedeniyle sıkıntı yaşanmamıştır. Ancak testte teorik bilgiler sorulduğundan soruları cevaplama konusunda öğrenci bilgileri yetersiz kalmıştır. İkinci sorun öğrenci gruplarının doğru seçilmeme durumudur. İki grupta yer alan öğrencilerin 5. Sınıfa ait tüm öğretimsel gelişimlerinin yer aldığı bilgilerle iki sınıf seçimi yapılmıştır. Ancak uygulamaya başlandığında tüm öğrencilerin sınıflarının değiştirildiği görülmüştür. Bu durumda bir an önce uygulamayı yapmak gerektiğinden okuldaki öğretmenlerin görüşleri alınarak iki sınıf oluşturulmuştur. Böylece deney ve kontrol grupları tesadüfi ve merkezlerde çalışacak gruplarda sadece notlara bakılarak heterojen olarak oluşturulmuştur. Üçüncü sorun okul yönetimi testlerin uygulanması için öğrencilerin rahatladığı stres attıkları beden eğitimi, bilişim gibi bazı derslerde uygulama zorunluluğu göstermiştir. Bu durum öğrencilerin bir an önce soruları baştan savma cevaplamaları durumunu ortaya

çıkarmıştır. Testlerde yer alan soruları iyi anlayamamalarına bazı öğrencilerin ön test ve son test puanları arasında dalgalanmalar oluşmasına neden olmuştur.

Bu tekniğin sonuçlarının anlamlılığını kanıtlayan birçok araştırma mevcuttur: Morgil, Yılmaz ve Yörük (2002) “Fen Eğitiminde İstasyonlarda Öğrenmeyle ilgili Bir Uygulama” başlıklı çalışmada da istasyonlarda öğrenme modelini kullanmışlardır. Bu çalışmada, istasyonlarda öğrenme modelinin öğrencilerin derse olan ilgisine ve başarısına olan etkisini araştırmışlar ve ilgi ve başarının anlamlı şekilde arttığı sonucuna varmışlardır. Güneş, (2009). “Fen ve Teknoloji Dersinde İstasyon Tekniği İle Yapılan Öğretimin Erişmeye Ve Kalıcılığa Etkisi”, başlıklı tez çalışmasında, fen ve teknoloji dersinde istasyon tekniği ile yapılan öğretimin, erişim ve kalıcılık üzerine olan etkisini araştırmayı amaçlamıştır. İstasyon Tekniği ile öğretim yapılan grubun bilgi düzeyindeki, bilgi üstü düzeyindeki ve toplam erişim puanları ile istasyon tekniği ile öğretim yapılmayan grubun erişim puanları karşılaştırıldığında, deney grubu lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucuna varılmıştır. Benek, (2012). “ İstasyonlarda Öğrenme Tekniğinin İlköğretim 7. sınıf Öğrencilerinin Fen ve Teknoloji Dersindeki Başarılarına Etkisi” başlıklı tez çalışmasında İstasyonlarda Öğrenme Tekniğinin öğrencilerin Fen ve Teknoloji dersindeki başarılarına olan etkisi araştırılmıştır. Çalışma sonunda, grupların başarıları karşılaştırıldığında, deney grubundaki öğrencilerin kontrol gruplarındaki öğrencilere oranla başarılarını daha fazla arttırdığı gözlenmiştir. Page (1997) “Bir İlkokuldaki Ders Dışı Çevresel Öğrenme Merkezlerine İlişkin Alan Çalışması” başlıklı doktora tezinde fen dersinin öğretiminde ve çevresel öğrenme merkezlerini, geleneksel öğretim yöntemleri ile nasıl ilişkilendirebileceğini araştırmayı amaçlamıştır. Maden ve Durukan (2010), ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerine Türkçe dersinde istasyon tekniğini uygulamış ve yaratıcı yazma becerisi kazandırmada geleneksel yöntemlere göre istasyon tekniğinin daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. İstasyon tekniğinin çeşitli alanlarda başarılı olacağını ve eğitimin tüm kademelerinde kullanılabilirliğini belirtmişlerdir. Demir (2008), ‘İstasyonlarda Öğrenme Modelinin Hayat Bilgisi Dersindeki Üst Düzey Beceri Erişimine Etkisi’ çalışmasında öncelikle üst düzey bilgi kazanımında etkili olduğunu gözlemlemiştir. Etkinlik esnasındaki gözlemleri ve öğrenci görüşleri istasyon tekniğinin öğrencide olumlu etki bıraktığını analizlerle kanıtlamıştır. Veriler incelendiğinde istasyon tekniği ile yapılan fen öğretiminin, öğrencilerin bilişsel öğrenmelerini olumlu yönde etkilediği bulunmuştur.

Araştırmalar, sosyal bilgiler eğitiminde istasyon tekniği kullanılarak yapılan oğretimin, oğrencilerin başarılarında anlamlı derecede farklılaşma sağladığı ve yapılan oğretimin etkili olduğunu gostermektedir. Yapılan bu araştırmada, Sosyal Bilgiler dersinde, istasyon tekniği kullanılarak yapılan oğretimin, oğrencilerin tekniğin uygulanmadan önce ve teknik uygulandıktan sonraki başarıları arasında, anlamlı bir farklılaşma olmadığını gostermektedir.

4.2. Tutum Ölçeğine Ait Bulgular ve Yorumlar

Tablo 10. Deney ve Kontrol gruplarının ön tutumlarının t- testi sonuçları

Grup	Alt boyut	N	$\bar{X}$	SS	t	P*
Deney ön	Sevme	22	38,68	7,73	1,056	,297
Kontrol ön		23	40,82	5,78		
Deney ön	Fayda	22	7,22	2,44	,954	,346
Kontrol ön		23	7,95	2,67		
Deney ön	İlgi	22	22,63	2,73	,202	,841
Kontrol ön		23	22,47	2,50		
Deney ön	İstek	22	6,72	2,84	,465	,644
Kontrol ön		23	6,34	2,62		
Deney ön	Güven	22	7,09	2,81	1,342	,191
Kontrol ön		23	8,65	4,78		

*P<.05

Alt Amaç: Tablo 10' daki verilere baktığımızda Deney ve Kontrol gruplarının ön tutumlarının (Sevme, fayda, ilgi, istek, güven) hiçbir alt boyutunda deney ve kontrol grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilememiştir. Buna göre grupların toplam ön tutum puanları dikkate alındığında, deney ve kontrol gruplarında uygulanan istasyon tekniğinin ve geleneksel yöntemin, oğrencilerin derse ilişkin tutumları üzerinde farklılık yaratacak bir etkiye sahip olmadığı düşünülebilir.

Tablo 11. Deney ve Kontrol gruplarının son tutumlarının t- testi sonuçları

Grup	Alt boyut	N	$\bar{X}$	SS	t	P*
Deney son	Sevme	22	37,90	7,68	,689	,495
Kontrol son		23	39,47	7,59		
Deney son	Fayda	22	9,36	4,14	,814	,420
Kontrol son		23	8,39	3,86		
Deney son	İlgi	22	21,36	3,63	1,399	,169
Kontrol son		23	22,73	2,94		
Deney son	İstek	22	7,36	3,047	,811	,422
Kontrol son		23	6,69	2,45		
Deney son	Güven	22	8,36	4,34	,200	,843
Kontrol son		23	8,13	3,45		

*P<.05

Alt Amaç: Tablo 11 incelendiğinde Deney ve Kontrol gruplarının son tutumlarının hiçbir alt boyutunda (Sevme, fayda, ilgi, istek, güven) deney ve kontrol grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilememiştir. Buna göre grupların toplam son tutum puanları dikkate alındığında, deney ve kontrol gruplarında uygulanan istasyon tekniğinin ve geleneksel yöntemin, öğrencilerin derse ilişkin tutumları üzerinde farklılık yaratacak bir etkiye sahip olmadığı düşünülebilir.

Tablo 12. Sevme, boyutuna ilişkin Deney Grubunun ön test-son test, t- testi sonuçları

Sevme	N	$\bar{X}$	SS	t	Sd	P*
Deney Ön	22	38,68	7,74	,270	21	0,790
Deney Son	22	37,91	7,69			

*P<.05

Tablo 12' deki bulgulara göre Deney grubunun ön test ve son test tutumları arasında Sevme boyutuna ilişkin olarak istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde

edilememiştir. Hatta Bununla birlikte Deney grubunun son testinin tutumunda ön teste göre bir gerilemenin olduğu ancak bunun anlamlı düzeyde olmadığı söylenebilir. Buna göre sınıflarda uygulanan yöntemin/teknikğin, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin duyulan sevgiyi arttırdığı düşünülemez. Bu gerilemenin istasyon tekniğiyle alakalı olabileceği gibi sosyal bilgiler dersine karşı genel olumsuz tutumla da alakalı olabilir.

Tablo 13. Sevme, Boyutuna İlişkin Kontrol Grubunun ön test-son test, t-testi sonuçları

Sevme	N	$\bar{X}$	SS	t	Sd	P*
Kontrol Ön	23	40,83	5,79	,788	22	0,439
Kontrol Son	23	39,48	7,59			

*P<.05

Tablo 13' e baktığımızda Kontrol grubunun ön test ve son test tutumları arasında sevme boyutuna ilişkin olarak istatistiksel açıdan anlamlı bir fark elde edilememiştir. Ayrıca kontrol grubunun son test tutumunda ön test tutumuna göre bir gerilemenin olduğu ancak bunun anlamlı düzeyde olmadığı söylenebilir. Buna göre kontrol grubunun tutum ölçeğinin sevme alt boyutuna ilişkin toplam puanları dikkate alındığında, kontrol grubunda öğrencilerin derse ilişkin sevme tutumları üzerinde farklılık yaratacak bir etkiye sahip olmadığı düşünülebilir.

Tablo 14. Fayda boyutuna ilişkin Deney Grubunun ön test-son test, t testi sonuçları

Fayda	N	$\bar{X}$	SS	t	Sd	P*
Deney Ön	22	7,23	2,45	1,864	21	,076
Deney Son	22	9,36	4,15			

*P<.05

Tablo 14’te verilen bilgilere baktığımızda Deneysel grubun ön test ve son test tutumları arasında fayda boyutuna ilişkin olarak istatistiksel açıdan anlamlı bir fark elde edilememiştir. Fakat Deneysel grubun son test tutumunda ön test tutumuna göre bir artışın olduğu ancak bunun anlamlı düzeyde olmadığı söylenebilir.

İstasyon tekniğinin kullanıldığı deneysel grubun, SBDTÖ’nün *fayda* alt boyutuna ilişkin öntutum ve sontutum puanlarının karşılaştırıldığı eşli gruplar t testi sonuçları Tablo 5’te verilmiştir. Tablo incelendiğinde, grubun *fayda* alt boyutuna ilişkin öntutum ($\bar{X} = 7,23$) ve sontutum ($\bar{X} = 9,36$) puanları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Tablo 15. Fayda boyutuna ilişkin Kontrol Grubunun ön test-son test, t- testi sonuçları

Fayda	N	$\bar{X}$	SS	t	Sd	P*
Kontrol Ön	23	7,96	2,67	,382	22	,706
Kontrol Son	23	8,39	3,87			

*P<.05

Tablo 15’de verilen bilgilere baktığımızda Kontrol grubunun ön test ve son test tutumları arasında fayda boyutuna ilişkin olarak istatistiksel açıdan anlamlı bir fark elde edilememiştir. Fakat Kontrol grubunun son test tutumunda ön test tutumuna göre bir artışın olduğu ancak bunun anlamlı düzeyde olmadığı söylenebilir.

Mevcut yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun, SBDTÖ’nün *fayda* alt boyutuna ilişkin öntutum ve sontutum puanlarının karşılaştırıldığı eşli gruplar t testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir. Tablo incelendiğinde, grubun *fayda* alt boyutuna ilişkin öntutum ($\bar{X} = 7,96$) ve sontutum ($\bar{X} = 8,39$) puanları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Tablo 16. İlgi boyutuna ilişkin Deney Grubunun ön test-son test, t-testi sonuçları

İlgi	N	$\bar{X}$	SS	t	Sd	P*
Deney Ön	22	22,64	2,77	1,202	21	,243
Deney Son	22	21,36	3,63			

P<.05

Tablo 16’ daki bulgular incelendiğinde Deney grubunun ön test ve son test tutumları arasında *ilgi* boyutuna ilişkin olarak istatistiksel açıdan anlamlı bir fark elde edilememiştir. Bununla birlikte Deney grubunun son test tutumunda ön test tutumuna göre bir gerilemenin olduğu ancak bunun anlamlı düzeyde olmadığı söylenebilir.

İstasyon tekniğinin kullanıldığı deney grubunun, SBDTÖ’nün *ilgi* alt boyutuna ilişkin öntutum ve sontutum puanlarının karşılaştırıldığı eşli gruplar t testi sonuçları Tablo 7’ de verilmiştir. Tablo incelendiğinde, grubun *ilgi* alt boyutuna ilişkin öntutum ($X = 22,64$) ve sontutum ($X = 21,36$) puanları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Tablo 17. İlgi boyutuna ilişkin Kontrol Grubunun ön test-son test, t- testi sonuçları

İlgi	N	$\bar{X}$	SS	t	Sd	P*
Kontrol Ön	23	22,48	2,50	,334	22	,741
Kontrol Son	23	22,74	2,94			

P<.05

Tablo 17’deki bulgulara baktığımızda Kontrol grubunun ön test ve son test tutumları arasında İlgi boyutuna ilişkin olarak istatistiksel açıdan anlamlı bir fark elde edilememiştir. Bununla birlikte Kontrol grubunun son test tutumunda ön test tutumuna göre az da olsa bir artışın olduğu fakat bunun anlamlı düzeyde olmadığı ifade edilebilir.

Mevcut yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun, SBDTÖ’nün *ilgi* alt boyutuna ilişkin öntutum ve sontutum puanlarının karşılaştırıldığı eşli gruplar t testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir. Tablo incelendiğinde, grubun *ilgi* alt boyutuna ilişkin öntutum ($X = 22,48$) ve sontutum ($X = 22,74$) puanları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Tablo 18. İstek boyutuna ilişkin Deneysel Grubunun ön test- son test, t-testi sonuçları

İstek	N	$\bar{X}$	SS	t	Sd	P*
Deneysel Ön	22	6,73	2,85	,651	21	,522
Deneysel Son	22	7,36	3,05			

*P<.05

Tablo 18'deki bulgular incelendiğinde Deneysel grubunun ön test ve son test tutumları arasında *İstek* boyutuna ilişkin olarak istatistiksel açıdan anlamlı bir fark elde edilememiştir. Ancak Deneysel grubunun son test tutumunda ön test tutumuna göre bir artışın olduğu fakat bunun anlamlı düzeyde olmadığı söylenebilir.

İstasyon tekniğinin kullanıldığı deneysel grubunun, SBDTÖ'nün *istek* alt boyutuna ilişkin öntutum ve sontutum puanlarının karşılaştırıldığı eşli gruplar t testi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir. Tablo incelendiğinde, grubun *istek* alt boyutuna ilişkin öntutum ($X = 6,73$) ve sontutum ($X = 7,36$) puanları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Tablo 19. İstek boyutuna ilişkin kontrol grubunun ön test-son test, t- testi sonuçları

İstek	N	$\bar{X}$	SS	t	Sd	P*
Kontrol Ön	23	6,35	2,62	,451	22	,657
Kontrol Son	23	6,70	2,46			

*P<.05

Tablo 19'daki bulgulara göre Kontrol grubunun ön test ve son test tutumları arasında *İstek* boyutuna ilişkin olarak istatistiksel açıdan anlamlı bir fark elde edilememiştir. Fakat Kontrol grubunun son test tutumunda ön test tutumuna göre az da olsa bir artışın olduğu ancak bunun anlamlı düzeyde olmadığı ifade edilebilir.

Mevcut yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun, SBDTÖ'nün *istek* alt boyutuna ilişkin öntutum ve sontutum puanlarının karşılaştırıldığı eşli gruplar t testi sonuçları Tablo 10'da verilmiştir. Tablo incelendiğinde, grubun *istek* alt boyutuna ilişkin öntutum ($X = 6,35$) ve sontutum ($X = 6,70$) puanları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Tablo 20. Güven boyutuna ilişkin deney grubunun ön test-son test, t-testi sonuçları

Güven	N	$\bar{X}$	SS	t	Sd	P*
Deney Ön	22	7,09	2,81	1,102	21	,283
Deney Son	22	8,36	4,35			

*P<.05

Tablo 20'deki veriler incelendiğinde Deney grubunun ön test ve son test tutumları arasında **Güven** boyutuna ilişkin olarak istatistiksel açıdan anlamlı bir fark elde edilememiştir. Fakat deney grubunun son test tutumunda ön test tutumuna göre bir artışın olduğu ancak bunun anlamlı düzeyde olmadığı söylenebilir.

İstasyon tekniğinin kullanıldığı deney grubunun, SBDTÖ'nün **güven** alt boyutuna ilişkin öntutum ve sontutum puanlarının karşılaştırıldığı eşli gruplar t testi sonuçları Tablo 11'de verilmiştir. Tablo incelendiğinde, grubun **güven** alt boyutuna ilişkin öntutum ($X = 7,09$) ve sontutum ($X = 8,36$) puanları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Tablo 21. Güven boyutuna ilişkin kontrol grubunun ön test-son test, t-testi sonuçları

Güven	N	$\bar{X}$	Ss	t	Sd	P*
Kontrol Ön	23	8,65	4,78	,432	22	,670
Kontrol Son	23	8,13	3,45			

*P<.05

Tablo 21' de verilen bilgilere göre Kontrol grubunun ön test ve son test tutumları arasında **Güven** boyutuna ilişkin olarak istatistiksel açıdan anlamlı bir fark elde edilememiştir. Hatta kontrol grubunun son test tutumunda ön test tutumuna göre az da olsa bir gerilemenin olduğu fakat bunun anlamlı düzeyde olmadığı söylenebilir.

Mevcut yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun, SBDTÖ'nün **güven** alt boyutuna ilişkin öntutum ve sontutum puanlarının karşılaştırıldığı eşli gruplar t testi

sonuçları Tablo 12’de verilmiştir. Tablo incelendiğinde, grubun **güven** alt boyutuna ilişkin öntutum ($X = 8,65$) ve sontutum ($X = 8,13$) puanları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

İstasyon tekniğinin kullanıldığı deney grubu ile mevcut yöntem ve tekniklerin uygulandığı kontrol grubunun, uygulama sonrasındaki tutumları karşılaştırıldığında, derse ilişkin tutumlar arasında fark belirlenmemiştir. Derse yönelik ölçeğin fayda, istek ve güven boyutlarında deney grubu öğrencilerinin puanlarında artış vardır. Ancak genel olarak tutum ölçeğinin tüm alt boyutlarında gruplar arası bir farklılık yoktur. Öğrenci sayısının az olması bu durumun ortaya çıkmasında önemli bir etken olmuştur. Borg ve Gall (1979), araştırmada amaca uygun olarak kullanılacak yönteme göre deneysel çalışmalarda örneklem boyutunun 50’den fazla olması gerektiğini belirtmiştir (Akt. Cohen ve ark., 2000). Aynı zamanda okul yönetiminin testleri uygulanması için öğrencilerin rahatladığı stres attıkları beden eğitimi, bilişim gibi bazı derslerde uygulama zorunluluğu göstermeleri öğrencilerin ölçekteki soruları anlamada güçlük çekmelerine neden olmuştur. Çünkü ölçekte yer alan sorular öğrencilerin dikkatli olmalarını gerektirecek yapıda hazırlanmış sorulardır. Bu durum öğrencilerin ölçege odaklanamamalarına neden olmuştur. Nitekim uygulamalar esnasında öğrencilerin etkinliklere keyifle katıldığı ve eğlendikleri gözlemlenmiştir. Norman ve Toddonio (1990)’un yaptığı araştırmada hazırlanan öğrenme merkezlerinin öğrencilerin duygusal, bilişsel ve dilsel gelişimlerini olumlu yönde etkilediği ve aynı zamanda amaçları karşılamada bazı merkezlerin istenen düzeyde olmadığı sonucuna varılmıştır. Literatür incelendiğinde istasyon tekniği, ilgi merkezli ya da öğrenme merkezli öğretim teknikleriyle yapılan araştırmalarda; öğrencilerin tutumları üzerindeki anlamlı etkisini ortaya koyan çalışmalar mevcuttur. Morgil, Yılmaz ve Yörük (2002), Demirörs (2007), Howatson (1971), Farkas (2002), Tofte (1982), Maden ve Durukan (2010), Page (1997), Roberts (1999) tarafından yapılan çalışmaların sonuçları istasyonlarda öğrenme tekniğinin öğrenci tutumları üzerinde anlamlı etkisi olduğunu ortaya koymuştur.

V. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma kapsamında, istasyon tekniği uygulaması, mevcut öğretim programında uygulanan yöntemlerle karşılaştırılarak tekniğin öğrenmedeki başarısı üzerindeki etkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma, Sosyal Bilgiler dersi kapsamında ve “*Ülkemizin Kaynakları*” ünitesinde gerçekleştirilmiştir. Altı hafta boyunca yapılan uygulama ile öğrencilerin derse ilişkin tutumlarında ne gibi farklılıklar olduğu da belirlenmiştir. Nicel verilerden faydalanılmıştır. Bu bölümde elde edilen sonuçlar, daha önce alanda yapılmış olan çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılarak durum değerlendirilmiştir.

Sonuçlar

Araştırma deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “*Ülkemizin Kaynakları*” ünitesindeki başarı puanları gruplara, ölçümlere ve grupların ölçümlerin ortak etkisine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ve tutum ölçeği puanlarının gruplara ve ölçümlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaya yöneliktir.

Başarı testine ilişkin sonuçlar

1- Deney ve kontrol gruplarının ön test puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç bulunmamaktadır. Bu durum, her iki grupta yer alan öğrencilerin öntestten aldıkları puanların birbirlerine yakın olduğunu, puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı düzeyde olmadığını ve uygulama öncesinde grupların birbirlerine denk olarak kabul edilebileceğini göstermektedir.

2- Deney grubu öğrencilerin başarı testine yönelik ön test ile son test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu durumda deney grubunda uygulanan İstasyon tekniğinin öğrenci başarısını arttırmada etkili olduğu söylenebilir.

3- Kontrol grubu ön ve kontrol grubu son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç bulunmamıştır. Bu durumda uygulanan öğretim yönteminin kontrol grubundaki öğrenci başarıları arasında öntest ve son test sonuçlarına göre anlamlı bir artış gözlenmediği anlamına gelmektedir.

4- İki farklı öğretim yönteminin uygulandığı deney ve kontrol grubu öğrencilerinin, “Ülkemizin Kaynakları” ünitesine ait başarılarının deney öncesinden sonrasına anlamlı farklılık göstermediği, yani farklı işlem gruplarında (deney ve kontrol grubu) olmak ile tekrarlı ölçümler faktörlerinin “Ülkemizin Kaynakları” ünitesi üzerindeki ortak etkilerinin anlamlı olmadığı bulunmuştur. İstasyon tekniğinin deney grubu üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu ve gruplar arası anlamlı bir farklılık oluşturmadığı anlamına gelir. İstasyonlarda Öğrenme Tekniğine göre öğretimi yapılan deney grubundaki öğrencilerin son test başarı puanlarında ön test puanlarına oranla 13,6’lık bir artış sağlamıştır ki bu da istasyonlarda öğrenme tekniğinin öğrenci başarısını sağlamada uygun şartlar yarattığını göstermektedir.

Tutum ölçeğine ilişkin sonuçlar

1. Tutum ölçeğinin *sevme* alt boyutu dikkate alındığında, istasyon tekniğinin kullanıldığı deney grubunun ve kontrol grubunun uygulama sonrasındaki tutum ölçeğinin *sevme* alt boyutuna ilişkin sontutum puanları karşılaştırıldığında grupların, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları farklılaşmamıştır.

2. Tutum ölçeğinin *fayda* alt boyutuna göre, istasyon tekniğinin kullanıldığı deney grubunun ve müfredatta yer alan yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubuna göre daha fazla bir artış gösterdiği; ancak her iki grubun karşılaştırılmasında fayda alt boyutuna ilişkin bir farklılık belirlenmemiştir.

3. Tutum ölçeğinin *ilgi* alt boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde, istasyon tekniğinin kullanıldığı deney grubunun ve kontrol grubunun uygulama sonrasındaki tutum ölçeğinin *ilgi* alt boyutuna ilişkin sontutum puanları karşılaştırıldığında grupların, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları farklılaşmamıştır.

4. Tutum ölçeğinin *istek* alt boyutuna göre istasyon tekniğinin kullanıldığı deney grubu ve müfredatta yer alan yöntemlerin kontrol grubunun, öntutum-sontutum puanlarının yükseldiği; ancak her iki grubun *istek* alt boyutuna ilişkin tutum puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

5. Tutum ölçeğinin *güven* alt boyutuna göre istasyon tekniğinin kullanıldığı deney grubunun puanında artış olduğu; ancak deney grubunun ve kontrol grubunun uygulama sonrasındaki tutum ölçeğinin *güven* alt boyutuna ilişkin sontutum puanları karşılaştırıldığında grupların, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları farklılaşmamıştır.

6. Deneysel ve Kontrol gruplarının ön ve son tutumlarının (Sevme, fayda, ilgi, istek, güven) alt boyutlarında deneysel ve kontrol grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilememiştir.

Öneriler

1. Bu çalışmada İstasyon Tekniğinin ilköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretiminde etkili olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda İstasyonlarda Öğrenme Tekniğinin sosyal bilgiler dersinin tüm ünitelerinde kullanılmasının faydalı olabileceği düşünülmekte ve önerilmektedir.

2. İstasyon tekniğine her eğitim kademesinde daha fazla yer verilmelidir. Derslerde gerçekleştirilen etkinliklerde istasyon tekniği kullanımı öğrencilerin ilgisini çeker; bu uygulamanın yapılmasının öğrenme ortamlarını zenginleştireceği ve eğlenceli hale getireceği; aynı zamanda öğrenme açısından da olumlu olacağı düşünülmektedir.

3. İstasyon Tekniğinin uygulamalarının verimli olabilmesi için sınıf mevcutlarının en fazla 20-25 kişilik olduğu, her öğrencinin birbirini görebileceği ve kolaylıkla iletişim kurabileceği durumlara getirilmelidir. Okullarımızın çoğunda gerek derslik bakımından gerekse araç gereç bakımından yeterli donanım bulunmamaktadır. Bu da istasyon tekniğinin etkin kullanılmasını zorlaştırmaktadır. Okulların eğitsel alt yapısı yeterli düzeye getirildiğinde bu sorun da ortadan kalkacaktır.

4. İstasyon Tekniği, sosyal bilgiler dersi dışında kalan diğer derslerde de etkili bir şekilde kullanılabilir.

5. Bir başka sorun ise zaman yetersizliğidir. Bu yöntemin etkili şekilde uygulanabilmesi için her istasyon merkezi için en az on dakika süre vermek gerekir. Fakat öğretim programının yoğun olması ve ders saatlerinin az olması bu tekniğin etkin bir şekilde uygulamayı zorlaştırmaktadır. Bunun için de ders saatlerinin artırılması bu yöntemde hazırlanan etkinliklerin uygulanmasına kolaylık sağlayacaktır. Bu da başarının artmasını sağlayacaktır.

6. İstasyonlarda öğrenme tekniği ile öğrencilerin sosyalleştiği ve öğrencilerin katılımdan keyif aldıkları gözlemlendiğinden, bu yöntemin tüm öğretmenler tarafından kullanılmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir.

7. Tekniğin amacına ulaşabilmesi için ciddi bir ön hazırlık yapması gerekmektedir. Tüm öğrencilerini dikkatlice izlemeli ve her öğrencinin aktif olarak ön plana çıkmış ilgi, beceri ve yeteneğine göre merkezler oluşturulmalı bu da uzun bir süreç gerektirmektedir.

8. Sosyal bilgiler İstasyon Tekniğini ile ilgili etkisini belirlemek amacıyla, benzer çalışmalar; farklı konularda, farklı okullarda, farklı sınıf ve farklı düzeylerde veya aynı çalışma, daha fazla öğrenci grubu ile tekrarlanabilir.

9. Üniversitede etkili bir öğretmenlik eğitimi için İstasyonlarda Öğrenme Tekniği ile ilgili sosyal bilgiler öğretmenliği programında ve diğer bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarına öğrenci merkezli öğretim yöntemleri konusunda daha geniş bilgiler verilerek, kuramların, yöntem ve tekniklerin uygulanmasına yönelik çalışmalar yaptırılabilir.

10. Testlerin ve ölçeklerin uygulanması sırasında araştırmacının, öğrencilerin soruları dikkatli cevaplamalarını sağlaması gerekmektedir.

11. Teknik olarak İstasyon Tekniğini tek başına sosyal bilgiler eğitiminde yeterli görmemek gerekir. Bunları destekleyici çalışmalarla kullanmak faydalı olacaktır. Çünkü sosyal bilgiler dersi disiplinler arası bir yapı sergilemektedir. İstasyon Tekniğinde bu yapıyı destekleyen, çeşitli etkinlik ve materyallerin yanı sıra, farklı öğrenme uygulamalarına da rahatlıkla yer verilebilir. Bu şekilde uygulamanın faydalı olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, N. V., (2001). Grupla Psikoloji Danışma İlke ve Teknikleri. Nobel Yayını, Ankara.
- AIFOS, (AFM 50-62) (1981). *Handbook for air force instructors*. Academic instructor and foreing offices school. Washington.
- Akdağ, H. (2009a). Sosyal Bilgilerin tanımı, amacı, önemi ve Türkiye’deki yeri, Refik Turan, Ali Murat Sünbül ve Hakan Akdağ, (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-I* içinde (s.1-24). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Akyüz, Y. (1993). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1993’e)*. Kültür Koleji Yayınları, İstanbul.
- Ata, B. (2009a). „Sosyal bilgiler ünitesi “ kavramı üzerine bazı düşünceler, Refik Turan, Ali Murat Sünbül ve Hakan Akdağ (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-I* içinde (s. 25-42). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Ata, B. (2009b). Sosyal bilgiler öğretim programı, Cemil Öztürk (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s.33-47). Ankara: PegemA Yayıncılık
- Aydın, A. (1997). *Birleştirilmiş Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bacanlı, H., (1999). Gelişim ve Öğrenme. Nobel Yayın, Ankara.
- Balcı, A., (2002). Örgütsel Gelişme. PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Barr, R., Barth, J. L., Shermis, S. S. (1978). *The Nature of the Social Studies*. California.
- Başgöz, İ. (1995). *Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk*. Başbakanlık Basımevi, Ankara.
- Batdı, V., Semerci, Ç. (2012). Derslerde İstasyon Tekniği Uygulamasının Yansıtıcı Sorgulaması. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Bartın.
- Benek, İ. (2012). İstasyonlarda öğrenme tekniğinin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin fen ve teknoloji dersindeki başarılarına etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Bilen, M.,(1999). Plandan Uygulamaya Öğretim. Anı yayıncılık. 5. Baskı. Ankara.

- Bilgili, A., S., (2006). Geçmişten günümüze sosyal bilimler ve sosyal bilgiler, İsmail H. Demircioğlu (Ed.), *Sosyal Bilgilerin Temelleri* içinde (s.3-56) Ankara: Mikro Basım Yayım Dağıtım.
- Bolling, A., (1994). "Using Group Journals to Improve Writing and Comprehension." *Journal on Excellence in College Teaching*, 5(1): 47-55.
- Bottini, M., Grossman, S., (2005). Center-Based Teaching and Children's Learning: The Bourner, J., Hughes, M., Bourner, T., (2001). "First-year Undergraduate Experiences of Group Project Work" *Assessment and Evaluation in Higher Education*, (26): 19-39.
- Breyfogle, E. , Nelson, S. , Pitts, C. ve Santrich, P. (1976). *Creating a learning environment: A learning center hanbook*. California. Goodyesr Publishing Company.
- Brinkmann, A. (2005). Knowledge maps – tools for building structure in mathematics. *International Journal for Mathematics Teaching and Learning*, <http://www.cimt.plymouth.ac.uk/journal/brinkmann.pdf> adresinden 10.01.2009 tarihinde edinilmiştir.
- Brooks, J. G. & Brooks, M. G. (1993). *In search of understanding, the case for constructivist classrooms*. Alexandria, VA: *Association For Supervision AndCurriculum Development*.
- Bryan, T., Nelson, C., & Mathur, S. (1995). *Doing homework: Perspectives of primary students in mainstream, resource, and self-contained classrooms*. *Learning Disabilities Research and Practice*, 10,85-90.
- Bulunuz, N. (2006). *Understanding of earth and space science concepts: strategies for concept building in elementary teacher preparation*. PhD
- Bulut, İ. (2006). *Yeni İlköğretim Birinci Kademe Programlarının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Fırat Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Buzan, T. (2009a). *Akıl Haritaları: Yaratıcılığınızı Harekete Geçirin ve Dönüştürün*. Hakan Öneş (Ed.), İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- Bümen, T. N. (2004). *Okulda çoklu zekâ kuramı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyükkaragöz, S., Çivi, C., (1997). *Genel Öğretim Metotları*. Öz Eğitim Yayınları. Genişletilmiş 7. baskı. İstanbul.

- Büyükkaragöz, S., Sünbül, M. A., 1999. Dikkati çekme, güdüleme ve hedeften haberdar etme etkinliklerinin öğrencilerin başarıları üzerindeki etkileri. **IV. Ulusaleğitim bilimleri kongresi bildiriler kitabı**. A.Ü. yayınları. Eskişehir. ss.1-18.
- Büyüköztürk, Ş. (2001). *Deneysel Desenler: Öntest-Sontest Kontrol Grubu Desen ve Veri Analizi*. (1. Baskı), Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Campbell, B. (1989). Multiplying Intelligence in the classroom: New horizons for learning on the beam. 40 (2), Ebsco host Database
- Carver, C. S. & Scheiner, M. F. (1981). Attention and self-regulation: A control therapy approach to human behavior. New York: Springer Press. *Childhood Education*, 81(5): 274.
- Cicioğlu, H. (1985). *Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Orta Öğretim (Tarihi Gelişimi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Cohen, L., Manion, L.&Morrison, K. (2000). *Reserch methods in education* (5th ed.). London: Routledge/Farmer.
- Cooney, M., Nelson, J., Williams, K., 1998. "Collaborative Inquiry Into the Pedagogical Use of Storytelling and Acting." *Journal on Excellence in College Teaching*, 9(3):65-79.
- Cooper, H. (1989). Synthesis of research on homework. *Educational Leadership*. 47, 85-91. Indiana State Test of Educational Performance, I-STEP (1987). New York: CTB/McGraw Hill.
- Cooper, J., Mueck, R., (1990). "Student Involvement in Learning: Cooperative Learning and College Instruction". *Journal on Excellence in College Teaching*, (1): 68-76.
- Corcoran, T., (1927). "The Winnetka School Plan", *The Irish Monthly*. Published by Irish Jesuit Province. URL at JSTOR, 55 (644): 63-67.
- Çelik, L., (2007). "Öğretim Materyallerinin Hazırlanması ve Seçimi". (Editör: Ö. Demirel). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Pegem A Yayıncılık. Ankara.
- Çetin, B. (2009). Yeni ilköğretim programı (2005) uygulamaları hakkında ilköğretim 4. ve 5.sınıf öğrencilerinin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17 (2), 487-502.

- Çiftçi, S.(2006), Sosyal Bilimler Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Risk Alma Düzeylerine, Problem Çözme Becerilerine, Erişilerine, Kalıcılığa ve Tutumlarına Etkisi, Selçuk Üniversitesi S.B.E, Konya.
- Davison, B. (2007). *Teaching methods for the inclusive classroom*. 28 Kasım 2007. www.associatedcontent.com/article/129569/teaching_methods_for_the_inclusive.html?page=2-47k-n
- Demir, M.R. (2008). İstasyonlarda öğrenme modelinin hayat bilgisi dersindeki üst düzey beceri erişimine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi.
- Demirel, Ö. (2003). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2004). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2007), *Eğitimde Program Geliştirme*, PegemA yayıncılık, Ankara.
- Demirörs, F. (2007). Lise 1. sınıf öğrencileri için ohm yasası konusunda öğrenme istasyonlarının geliştirilmesi ve uygulanması. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi
- Doğanay, A. (2004). Sosyal bilgiler öğretimi. Cemil Öztürk ve Dursun Dilek (Ed.), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (15-46), (4. Baskı), Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Dosch, D.M. (1988). Using stations in the elementary classroom. MA Thesis. Ball State University. Effects of Learning Centers on Young Children's Growth and Development.
- Ellozy, A. ve Mostafa, H. (2007). Concept/mind mapping: Initial experience and lessons learned (part 1). *Center for Learning & Teaching New Chalk Talk*, 7 (7), 1-2.
- Erdağı, S. , Önel, A. (2014). İstasyon tekniğinin fen ve teknoloji dersinin akademik başarısına etkisi. Kafkas Üniversitesi, Kars.
- Erden, M. (Tarihsiz). Sosyal Bilgiler Öğretimi, Alkım Yayınevi, İstanbul.
- Ertürk, S.,(1993). Eğitimde Program Geliştirme. Meteksan Matbaacılık, Ankara.
- Evrekli, E., İnel, D. ve Balm, A. G. (2010). Development of a scoring system to assess mind maps. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 2230-2334.

- Geibelhaus, C.R: (1995). *Pathwise instruction plan*, University of Florida. 28 Kasım 2007, www.missbirdsey.com/kdb/birdseypathwiselessonstudy2.doc
- Goodman, B.E. Martin, D.S. ve Williams, J.L. (2002). Teaching human cardiovascular and respiratory physiology with the station method. *Advances In Physiology Education*, 26(1), 50-56.
- Gözütok, F. D. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. (Gözden geçirilmiş 2. Baskı). Ekinoks, Ankara.
- Farkas, R. D. (2002). Effect(s) of traditional versus learning styles instructional methods on seventh-grade students' achievement, attitudes, empathy, and transfer skills through a study of the holocaust. PhD Thesis. St. John's University.
- Faust, J., Paulson, D., 1998. "Active Learning in the College Classroom", *Journal on Excellence in College Teaching*, 9(2): 3-24.
- Fidan, N.,(1996). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Eğitim Psikolojisi. Alkım Yayınevi, Ankara.
- Fox, J. (2004). Rotate, differentiate, and motivate: "how a blend of learning stations and multiple intelligences theory can boost motivation and enhance learning in the middle school classroom. MA Thesis. USA, Virginia: College of William & Mary.
- Fraling, C.C. (1982). A study to improve reading comprehension skills through the use of prepared reading learning stations. PhD Thesis.
- Furutani, S. S. (2007). How does one successfully implement learning centers at the third grade level. MA Thesis. Pacific Lutheran University.
- Gagne, R. M., (1985). *The conditions of learning and theory of Instruction* (Dördüncü baskı). Holt, Rinehart and Winston. New York.
- Gardener, B. S., Korth, S. D., (1996). Using Reflection in Cooperative Learning Groups to Integrate Theory and Practice. *Journal on Excellence in College Teaching*, 7(1): 17- 30.
- Gardner, H. (1993). *Multiple intelligences: The theory in practice*. New York: Basic books.
- Gömlüksiz, M. (1993). Kubaşık öğrenme yöntemi ile geleneksel yöntemin demokratik tutumlar ve erişkiye etkisi. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi. Adana.

- Gömlüksiz, M. N. (2005). Yeni ilköğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 339-384.
- Gömlüksiz, M. N. ve Kan, A. Ü. (2007). Yeni ilköğretim programlarının dayandığı temel ilke ve yaklaşımlar. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 60-66.
- Gözütok, D. (2004). Öğretmenliği geliştiriyorum. Ankara. Siyasal Yayınları.
- Gözütok, D. (2006). Öğretim ilke ve yöntemleri. Ekinoks Kitabevi, Ankara.
- Gözütok, F. D. (2007). Öğretim ilke ve yöntemleri. Ekinoks Kitabevi, Ankara.
- Gregory, G.H. ve Hammerman, E. (2008). Differentiated instructional strategies for science. California: Corwin Press.
- Güneş, E.,(2009). Fen ve Teknoloji Dersinde İstasyon Tekniği İle Yapılan Öğretimin Erişime ve Kalıcılığa Etkisi (Yüksek Lisans Tezi). H.Ü, Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara.
- Güngördü, E. (2001). *İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hall, A. M. & Zentall, S. S. (2002). The effects of a learning station on the completion and accuracy of math homework for middle school students. *Journal of Behavioral Education*, Vol. 10, Nos. 2/3, 2000, pp. 123–137.
- Hill, D., Pennington, D. ve McCarthy, W. (1995). Competency-based learning in traumatology. *The American Journal of Surgery*, 173, 136-140.
- Howatson, G. B. (1971). An attempt to evaluate a work centers approach to teaching a the second-grade level. MA thesis. Wyoming University.
- İlhan, A. Ç., Artar, M., Okvuran, A. ve Karadeniz, C. (2012). Müze Eğitimi Yetişkin Kitabı.
<http://panel.unicef.org.tr/vera/app/var/files/y/e/yetiskin-kitabi.pdf> adresinden 11.12.2012 tarihinde alınmıştır.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaymakçı, S. (2009). Yeni sosyal bilgiler programı neler getirdi?. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (5), 1530-1545.
- Kazdin, A. E. (1982). Single-case research designs. New York: Oxford.

- Kryza, K. , Stephens, S. J. ve Duncan, A. (2007). Inspiring middle and secondary learners. California: Corwin Press
- Lain. (2006). *Inclusion in the classroom: The teaching methods*. Retrieved November 28, 2007, From www.associatedcontent.com/article/66531/inclusive_in_the_classroom_the_teaching.html?page=3-51k-
- Lau, B. (1998). Mind Mapping, Learning strategies corporation, <http://www.caribbeantheology.net/Study%20Habits/Mine%20mapping.PDF> adresinden 01.02.2009 tarihinde edinilmiştir.
- Lebak, K. (2005). Connecting outdoor field experiences to classroom learning: A qualitative study of the participation of students and teachers in learning science. PhD. Pennsylvania University.
- Lejik, M., M, Wyvill., (1996). “A Survey of Methods of Deriving Invidividual Grades From Group Assessments”. *Assessment and Evaluation in Higher Education*,(21):267-291.
- Lejik, M., M. Wyvill., S, Farrow., (1999). Group Assessment in Systems Analysis and Design: a Comparison of the performance of streamed and Mixed-Ability Groups. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, (24): 5-14.
- Maden, S. , Durukan, E., (2010). İstasyon Tekniğinin Yaratıcı Yazma Becerisi Kazandırmaya ve Derse Karsı Tutuma Etkisi. *TÜBAR*. (XXVIII).
- Mallinger, M., (1998). Collaborative Learning Across Borders: Dealing With Student Resistance. *Journal on Excellence in College Teaching*, 9(1): 53-68
- McClay, J. (1996). Learning centers. California: Teacher Created Materials.
- MEB.(2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6–7 Sınıflar Öğretim Programı Ve Kılavuzu* (Taslak Basım), MEB Yayınları, Ankara.
- MEB, (2005b). 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi, MEB Yayınları, Ankara.
- MEB. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (Revize Edilmiş), www.meb.gov.tr adresinden 11.11.2010 tarihinde edinildi.
- MEB, (2011). *Sosyal Bilgiler 6.-7. Sınıf Programı*, <http://ttkb.meb.gov.tr/program.aspx?tur=&lisetur=&ders=&sira=&sinif=&sayfa=2> adresinden 08.08.2011 tarihinde edinilmiştir.

- Millis, B., 1991. Fulfilling the Promise of the Seven Principles Through Cooperative Learning: An Action Agenda for the University Classroom. *Journal on Excellence in College Teaching*, (2): 139-144.
- Mohr, L., Washburne, C. W., (1922). The Winnetka Social-Science Investigation *The Elementary School Journal*, 23(4): 267-275.
- Morgil, İ.-Yılmaz, A.-Yörük, N. (2002), “Fen Eğitimde İstasyonlarla İlgili Bir Uygulama”. <http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/ozetler/d082.pdf> (Son Erişim Tarihi 26.05.08).
- Novak, J. D. ve Gowin, D. B. (1998). *Learning How to Learn*, Cambridge University Pres, United Kingdom.
- Ocak, G. (2007). Öğretim ilke ve yöntemleri. PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Özdamar, K. (1999). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi*. (2. Baskı). Kaan Kitapevi, Eskişehir.
- Özdemir, S., M. (2009). Sosyal bilgiler öğretimi programı ve değerlendirilmesi, Mustafa Safran (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s.17-45), (1. Baskı), Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2009). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış, Cemil Öztürk (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s.1-31). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Öztürk, C., Otluoğlu, R. (2002). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller. PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Öztürk, C., Otluoğlu, R. (2005). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Pallant, J. (2005). *SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS for Windows (Version 12)*, New York: Open University Press.
- Perkins D. N. (1999). “The Many Faces of Constructivism.” *Educational Leadership* Selley, Nick.
- Porter, E. J. (2004). *Classroom learning centers: study of a junior high school earning assisted program in mathematics*. MA thesis, Pacific Lutheran University.
- Saban, A. (2002). Öğrenme öğretme süreci yeni teori ve yaklaşımlar. Nobel Yayın, Ankara.

- Safran, M. & Ata, B. (2003). Öğrencilerin tarih metinlerinden anlam çıkarmalarına yönelik araştırmalara bir bakış. İçinde, C. Şahin (Ed.). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu sosyal bilgiler*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Safran, M. (2008). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. B. TAY ve A. ÖCAL (Der.), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*. PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Salend, S. J., Gordon, J., Lopez, K., (2002). Evaluating Cooperative Teaching Teams. *Intervention in School and Clinic*, (37): 195-201.
- Schmidt, M.W. ve Harriman, N.E. (1998). *Teaching strategies: For inclusive classrooms*. Harcourt Brace College Publisher.
- Sears, M. E., 2007. Designing and delivering learning center instruction. *Intervention in School and Clinic*. Ebsco host Database, 42 (3): 137-147.
- Selçuk, Z., Kayılı, H., Okut, L. (2004). *Çoklu Zeka Uygulamaları*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Senemoğlu, N. (2001). *Kuramdan uygulamaya gelişim öğrenme ve öğretme*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Gönül Yayıncılık, Ankara.
- Sezer, A. (2005). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi. İçinde, *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretim teknolojileri ve materyalleri*, A. Tanrıoğen (Ed), İstanbul: Lisans Yayınları.
- She, H. C., 1999. Students' Knowledge Construction in Small Groups in the Seventh Grade Biology Laboratory; Verbal Communication and Physical Engagement, *Int. J.Sci. Educ*, 21(10): 1051-1066.
- Siochos, V. ve Papatheodorou, C. (2011). Developing a formal model for mind maps. *First Workshop on Digital Information Management*, (March 30-31), (s.39-44), Corfu, Greece.
- Sönmez, V. (1999). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Sönmez, V. (2006). *Dizgeli eğitim*. Anı Yayıncılık, Ankara.

- Sönmez, V. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Sönmez, V.(2008a). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Sözer, E. (1998). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Tarman, S. (2002). Çoklu Zekâ Kuramı'nın lise programlarında uygulanabilirliği. 2000'li Yıllarda Lise Eğitimine Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu.
- Taşdemir, G. K. (2002). *İlköğretim Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Hazır Eğitim-Öğretim Araç-Gereçleri ve Öğretmen Öğrenci İşbirliği ile Hazırlanan Araç-Gereçlerle Yapılan Öğrenme Etkinliklerinin Akademik Başarı ve Kalıcılığa Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Çukurova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Taşlı, A. (2000). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Tekin Matbaası, Manisa.
- Taşlı, İ. (2000). Günümüz Coğrafya Öğretiminde Öğrenci Aktivitelerinin Bilgi Üretimine Dönüştürülmesinde Olgular, Kavramlar ve Genellemelerin Sistematik Kullanımının Sağlanması. Milli Eğitim Dergisi. Sayı: 145
- Taşpolatoğlu, A. E. (1993). *Türk Milli Eğitiminde Cumhuriyetten Günümüze Program Geliştirme Alanındaki Gelişmeler ve Bir Eğitim Programının Temel Özelliklerine İlişkin Uzman Görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. (1. Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tazebay, A., Çelenk, S., Tertemiz, N. ve Kalaycı, N. (2000). *İlköğretim Programları ve Gelişmeler*. Nobel Yayınları, Ankara.
- Tofte, W. L. (1982). The comparative effectiveness of learning center and traditional approaches for college introductory geology laboratory course. PhD Thesis. Nex Mexico State University.
- Tomlinson, C. A. (1999). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners*. USA, Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Tomlinson, C. A. (2007). *Öğrenci gereksinimlerine göre farklılaştırılmış eğitim* (Çev. Diye Kültürlerarası İletişim Hizmetleri). Ankara: Redhouse.
- Turgut, M. F. (1992). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Saydam Matbaacılık, Ankara.

- Üstündağ, T. (2005). *Yaratıcılığa yolculuk*. 3. Baskı. PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Variş, F. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme*. Alkım Kitapçılık Yayıncılık, Ankara.
- Washburne, C. W., (1920). The Individual System in Winnetka. *The Elementary School Journal*, 21(1): 52-68.
- Washburne, C. W., (1922). Educational Measurement as a Key to Individual Instruction And Promotions. *The Journal of Educational Research*, 5(3): 195-206.
- Yanpar, T., Hazer, B., Arslan, A. (2006). 10. Sınıf çözünürlük konusunda oluşturmacı öğrenme yaklaşımına dayalı grup çalışmasının kullanılması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (11), 113-122.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, C. (1997). *Bilimsel düşünme yöntemi*. Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Zedalis, P. (2003). *New York State aid to school districts for construction*, July, pp. 1-51. New York: The Rockefeller Foundation

Ek-1 İstasyon Merkezleri Çalışma Planları

1. ENERJİ KAYNAKLARI BİZE EMANET!

ORMANDA VARLIK!

Önerilen Süre: 28 dk

YÖNERGE

Lütfen aşağıdaki talimatlara uyunuz;

- 1- Verilen etkinlikleri yapınız.
- 2- “BİLGİ KUTUSU” kısmını inceleyiniz.
- 3- Çalışma kâğıtlarını doldurunuz.
- 4- Her bir istasyonun üzerinde o istasyonun ismi yer almaktadır. Birazdan el çırpacağım ve el çırpma ile birlikte 1 numaralı grup, “AFİŞ” isimli istasyona, 2 numaralı grup “RESİM” isimli istasyona, 3 numaralı grup, “BİLGİLERİMİ TEKRARLIYORUM” isimli istasyona, 4 numaralı grup, “SLOGAN” isimli istasyona gidecek ve bu istasyonlarda çalışacak.
- 5- Her grup masasındaki kâğıtta yazan görev dağılımını okuyacak ve her adımı sırasıyla uygulayacak.
- 6- Lütfen masaya oturduğunuzda bu yazıyı okuyunuz.

BİLGİ KUTUSU

Bu çalışma sonunda;

- Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkilerini öğreneceksiniz.
- Yenilenebilir enerji kaynaklarını neden tercih etmemiz gerektiği çıkarımını yapabileceksiniz.
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının çıkarıldığı yerleri harita üzerinde gösterebileceksiniz.
- Ormanlardaki canlı yaşamına ilişkin bilgi edineceksiniz.
- Doğal kaynakların korunmasına ilişkin çözümler bulabileceksiniz.
- Bulduğumuz yörede ısınma amaçlı kullanılan enerji kaynaklarına alternatif fikirler sunabileceksiniz.

Bilgi:

Enerji kaynaklarımız yenilenebilir ve yenilenemez enerji kaynakları olmak üzere 2'ye ayrılır.

Bu kaynaklarımızdan yenilenebilir enerji kaynaklarımız hem tükenmez hem de çevreye zarar vermemeleri nedeniyle tercih edilmektedir. Bunlar: Güneş, rüzgâr vb.

Ülkemizde Güneş enerjisinden şu alanlarda yararlanılır: Seraların ısıtılması, Konutların ısıtılması, suların ısıtılması vs.

Yenilenebilir enerji kaynaklarından biri de jeotermal enerjidir. Yer altında bulunan sıcak su veya su buharından elde edilen jeotermal enerji, elektrik enerjisi üretimine elverişlidir. Ülkemiz jeotermal enerjinin oluşumuna uygun yapıdadır. Ülkemizde jeotermal enerjiyi elektrik enerjisine dönüştüren ilk santral, Denizli Sarayköy'de kurulmuştur.

Dünyada kullanılan elektrik enerjisinin büyük çoğunluğu fosil yakıtlardan elde edilir. Çelik yapmak için yüksek sıcaklıktaki fırınlarda kömür yakılır. Fosil yakıtlar; çimento, tuğla ve cam yapımı için fırınları ısıtmakta kullanılır. Evlerimizi ısıtmak ve yemeklerimizi pişirmek için de fosil yakıtlar kullanılır. Petrolün önemli olmasının başka nedenleri vardır. Plastik eşyalar, ilaçlar, şampuan gibi yüzlerce madde için başlangıç noktasıdır.

Not: Petrol ihtiyacımızın sadece %10'unu üretebiliyoruz.

İnsanoğlunun kullandığı petrol, kömür ve doğal gaz gibi fosil yakıtlar kısa bir zaman sonra tükenecektir. Bu durum, bilim adamlarını yeni enerji kaynakları arayışına itmiştir.

Ormandaki Varlık: Tüm canlıların ilk ihtiyacı nefes almaktır. Bu manada havayı temizleyen bitkiler en büyük yardımcılarımızdır. Bu açıdan en önemli doğal kaynaklarımızdan olan ormanların önemi büyüktür. Ormanlar M.Ö 2000’li yıllarda dünya üzerinde 8 milyarlık hektarlık alanı kaplarlarken, günümüzde 3.6 milyar hektara gerilemiş durumdadır. Ayrıca yasak olmasına rağmen orman alanlarında yasak otlatma yapılmaktadır.

Orman yangınları ülkemizin büyük bir sorunudur. Orman yangınlarımız açısından en hassas bölgelerimiz Akdeniz, Ege ve Marmara.

Ormanlar gibi yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalan doğal varlıklardan biri de topraktır. Toprak, insanların yerleştikleri, evlerini, evlerini yaptıkları, hayvanlarını otlattıkları, ürünlerini yetiştirdikleri canlı örtüdür. Tarla edinme, kaçak kesin, otlatma, yangın gibi nedenlerle ormanlık alanlar erozyona açık hale geliyor.

Toprağın çıplak kalması, erozyonun yanında çok sayıda insanın yaşamına ve büyük maddi zarara yol açmaktadır. Erozyon, ülkemizdeki en büyük göç nedenlerinden birisidir.

Ormanların Faydaları: Yakacak ve ham madde kaynağıdır. Yer altı sularını zenginleştirir.

İklim üzerindeki olumlu etkisiyle sıcaklığı ve soğukluğu dengeler. Yağış miktarının artmasını sağlar. Ulusal savunma ve güvenlik bakımından stratejik öneme sahiptir.

ETKİNLİKLER

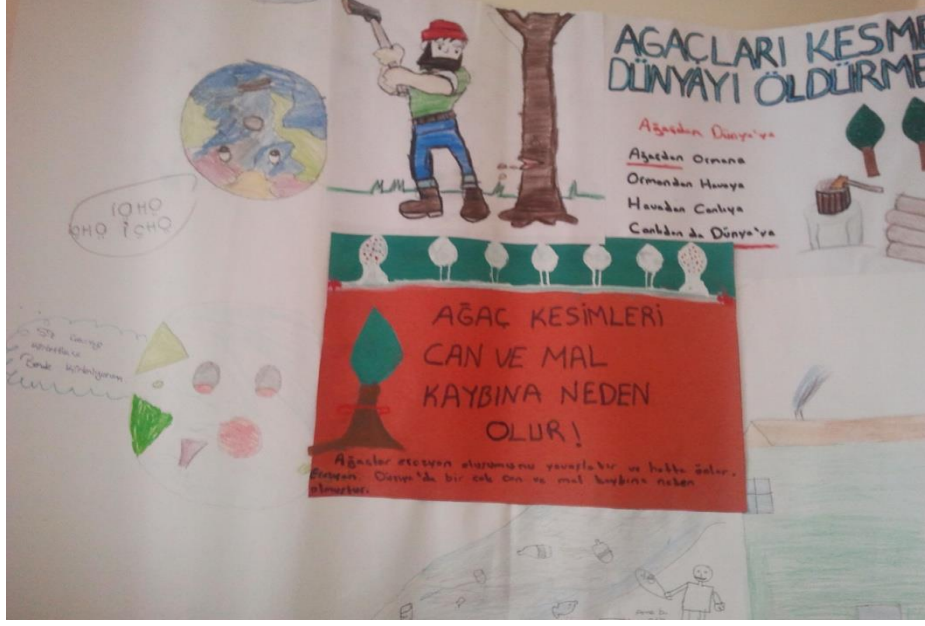
1. Öğretmenin bu ünitenin işlenişinde farklı yöntem izleneceği konusunda öğrencileri bilgilendirmesi, ünite boyunca değişik etkinliklerde bulunacağı için sınıfı güdülemesi.
2. Merkezlerde çalışma süreleri her grubun 7 dakikadır.

- Ders kitabı,
- Hazırlık kaynakları,
- Harita,
- Çalışma yaprakları,
- Resimler,
- Boya malzemeleri, fotoğraflar,
- El işi kâğıtları,

I. İSTASYON MERKEZİ: Orman ve doğayla ilgili resimlerin incelettirilmesi. Doğal kaynakların korunması ile ilgili afiş tasarımının yapılması.

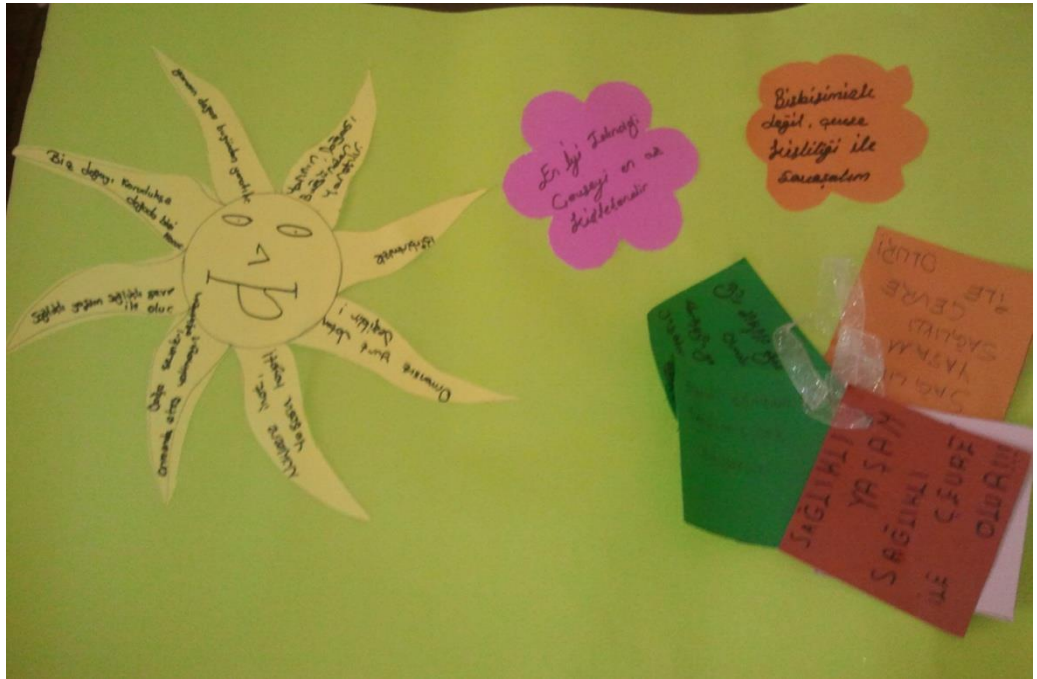

II. İSTASYON MERKEZİ: Dünya'yı nasıl kirletiyoruz? Bununla ilgili bir resim çalışmasının yapılması.

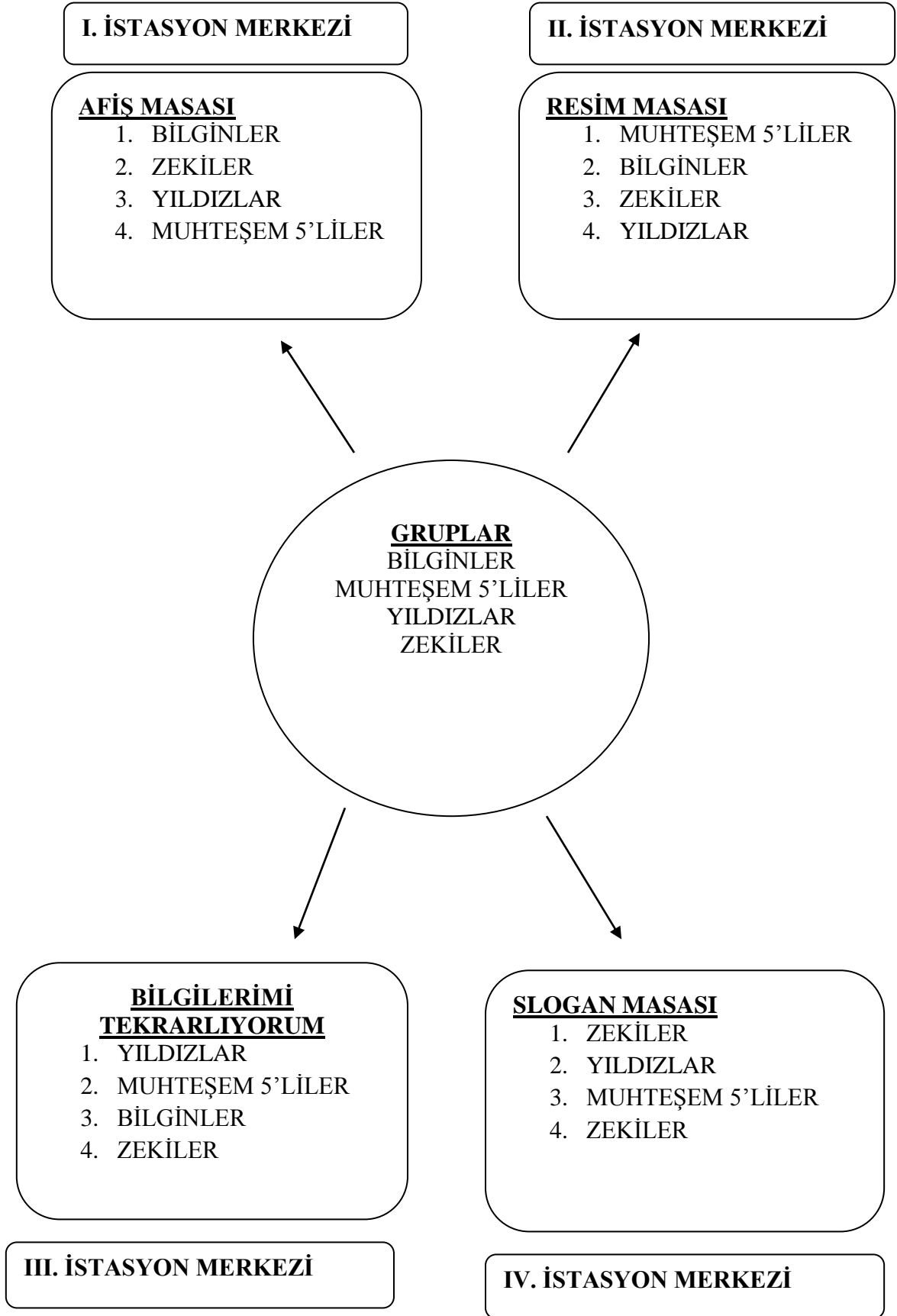

III. İSTASYON MERKEZİ: Enerji kaynakları, ormanlar ve ormanlardaki canlı yaşamı, erozyon, sularımız, hava ve toprak kirliliği ile ilgili etkinlikler ve çalışma sayfaları

IV. İSTASYON MERKEZİ: Slogan merkezi. Öğrencilerden sloganlar bulup bunları görselleştirmelerini isteme.

Grupların kaçınıcı sırada hangi merkezde olacaklarını gösteren Şema

Ölçme-Değerlendirme: Bilgi, Kavrama, Uygulama, Analiz, Sentez, Değerlendirme

- Bulduğumuz yörede ısınma amaçlı hangi enerji kaynakları kullanılmaktadır?
- Jeotermal enerjinin faydalarını sıralayınız?
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının ortak özelliklerini sıralayınız?
- Ormanları korunmak için ne gibi önlemler almalıyız?
- Dünya’da azalan orman varlığı hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Ormanlarla ve ormandaki canlı yaşamıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?
- Hava ve toprak kirliliği sence neden olmaktadır?
- Erozyonu önlemek için sence nasıl tedbirler alınmalıdır?

Dersin Diğer Derslerle ilişkisi: Yeri geldikçe diğer öğretmenlerle iş birliği yapılacaktır.

Planın Uygulanmasına ilişkin Açıklamalar: Planın uygulanmasında zamanlamaya dikkat edilecektir.

Ders planı, etkinlik ve çalışma sayfalarının hazırlanmasında yararlanılan kaynaklar: MEB Müfredatı, Çepni (2010) ve 6. Sınıf Zambak Yayınları Yardımcı Ders Kitabı

Ek-

2. NEREDEN NEREYE!

KAYNAKLARIMIZ KAZANCA DÖNÜŞTÜRÜLÜYOR!

Önerilen Süre: 40 dk.

YÖNERGE

Lütfen aşağıdaki talimatlara uyunuz;

- 1- Verilen etkinlikleri yapınız.
- 2- “BİLGİ KUTUSU” kısmını inceleyiniz.
- 3- Çalışma kâğıtlarını doldurunuz.
- 4- Her bir istasyonun üzerinde o istasyonun ismi yer almaktadır. Birazdan el çırpacağım ve el çırpma ile birlikte 1 numaralı grup, “TARIM” isimli istasyona, 2 numaralı grup “DİLSİZ HARİTALAR” isimli istasyona, 3 numaralı grup, “BİLGİLERİMİ TEKRARLIYORUM” isimli istasyona, 4 numaralı grup, “KAVRAM HARİTALARI” isimli istasyona gidecek ve bu istasyonlarda çalışacak.
- 5- Her grup masasındaki kâğıtta yazan görev dağılımını okuyacak ve her adımı sırasıyla uygulayacak.
- 6- Lütfen masaya oturduğunuzda bu yazıyı okuyunuz.

BİLGİ KUTUSU

Bu çalışma sonunda;

- Ülkemizin kaynakları ile ekonomik faaliyetlerine ilişkilendirilerek bunların ülke ekonomisindeki yerini ve önemini değerlendirebileceksiniz.
- Ülke ekonomisini etkileyen bazı etmenler ve ekonomik faaliyetleri ilişkilendirebileceksiniz.
- Ülkemizde ve bölgemizde yetiştirilen tarım ürünlerini sıralayabileceksiniz.
- Ülkemizde tarımı destekleyen kuruluşlar hakkında bilgi edineceksiniz.
- Tarım açısından yaşadığınız bölgeyi değerlendirebileceksiniz.

Bilgi:

Sanayi, hizmet sektörü, tarım... İnsanlar, yaşamlarını sürdürmek için çeşitli ekonomik faaliyetlerde bulunurlar.

Ekonomiyi etkileyen birçok etmen mevcuttur. Ülke ekonomisini etkileyen bazı etmenler ve ekonomik faaliyetler şunlardır: 1-Coğrafi Etmenler 2-Doğal Kaynaklar 3-Teknolojik Gelişmeler 4- İhtiyaç ve İstekler 5- Devletin Katkısı

Öte yandan ülkemizin ekonomisiyle ilgili bazı önemli noktalara şunlardır:

Tarım Ülkemiz için her zaman önemli olmuştur. Ülkemiz ham madde açısından zengin olmasına rağmen tarım dışındaki ekonomik sektörleri kurmakta bazı ülkelere göre geç kalmıştır.

Geleneksel yöntemlerle yapılan üretimin yerini zamanla modern sanayi kuruluşları almıştır.

Ülkemizde sanayi kuruluşları belli bölgelerde yoğunlaşmıştır. Nüfusun artması ve ekonominin gelişmesiyle hizmet sektörü de gelişmektedir.

Kaynaklarımız Kazanca Dönüşüyor

Verimli topraklar ve farklı iklim özellikleri ülkemizde çok çeşitli ürün yetiştirilmesine olanak sağlar. Tarım ürünleri; Tahıl, sanayi bitkileri, sebze, meyve ve baklagiller.

Nohut: - Yazların sıcak ve kurak geçtiği karasal iklime uyum sağlar.

- Toprağı azot bakımından zenginleştirecek verimli hale getirir.

Mısır: - İlkbahar ve yaz mevsiminin yağışlı geçtiği ortamlar

- Yaz kuraklığı varsa sulamaya ihtiyaç duyar.

- Gözenekli, kabarık ve verimli topraklarda yetişir.

Şeker Pancarı: - Yetiştirme döneminde çok neme ihtiyacı vardır.

-İlkbaharda ekilir, sonbaharda sökülür.

-Ilıman iklim bitkisidir.

-Humusça çok olan topraklarda yetişir.

Ülkemizde Tarımı Destekleyen Kuruluşlar:

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü

Tarım Kredi Kooperatifleri

Devlet Su İşleri

Toprak Mahsulleri Ofisi

Ziraat Bankası

ETKİNLİKLER

1. Öğretmenin bu ünitenin işlenişinde farklı yöntem izleneceği konusunda öğrencileri bilgilendirmesi, ünite boyunca değişik etkinliklerde bulunacağı için sınıfı güdülemesi.

2. Merkezlerde çalışma süreleri her grubun 10 dakikadır.

- Ders kitabı,
- Hazırlık kaynakları,
- Harita,
- Çalışma yaprakları,
- Resimler,
- Boya malzemeleri, fotoğraflar,
- El işi kâğıtları,
- Yapıştırıcı

I. İSTASYON MERKEZİ: Öğrencilerden tarım kataloğu oluşturmalarını isteme.

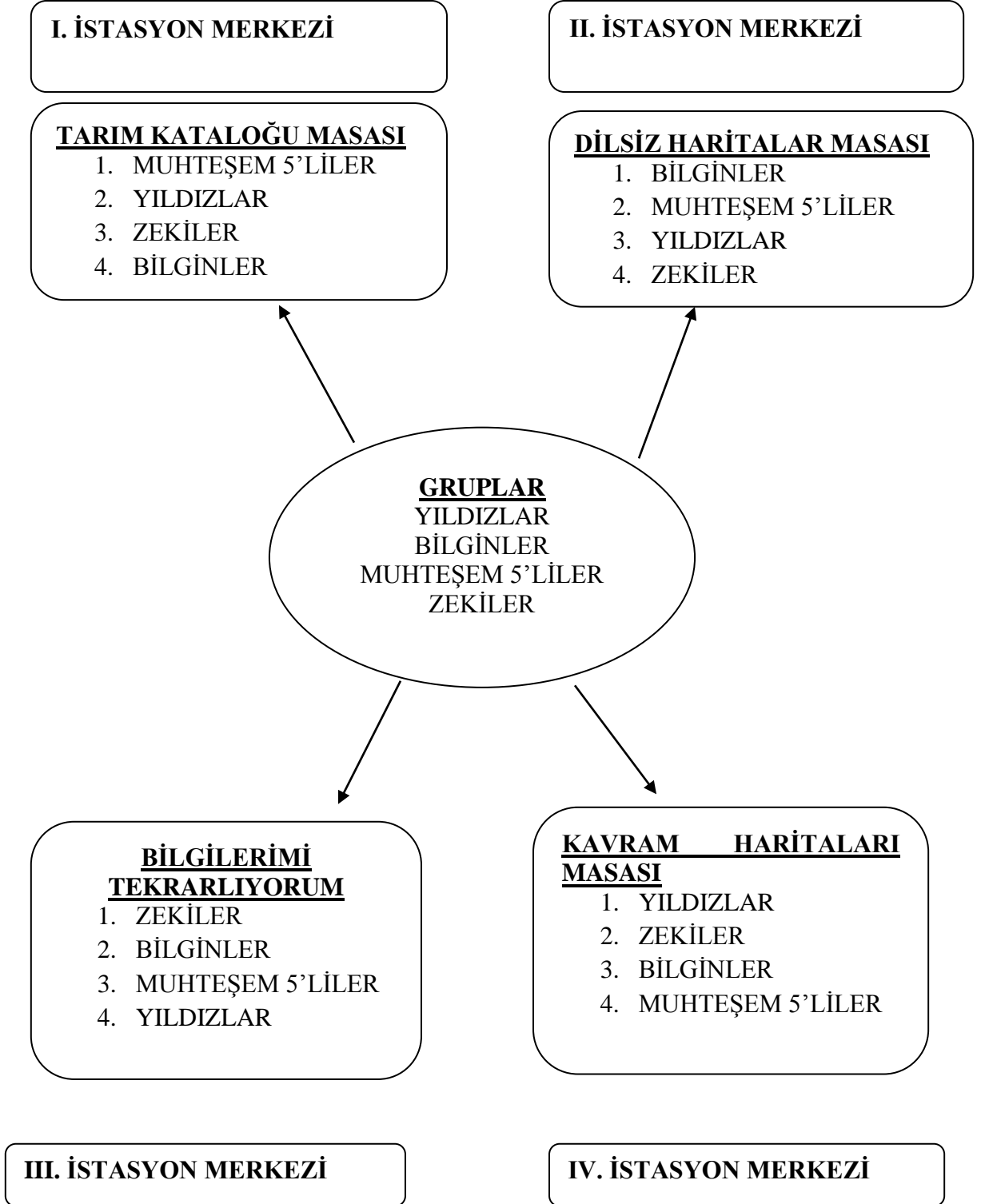
II. İSTASYON MERKEZİ: Öğrencilerden boş haritalar çizmelerini isteme ve bu haritalar üzerinde çeşitli tarım ürünlerinin yetiştirildiği alanları boyamalarını sağlama.

III. İSTASYON MERKEZİ: Çalışma kâğıtları, etkinlik sayfaları, doğru-yanlış ve eşleştirme sorularını çözme ve tamamlama.

IV. İSTASYON MERKEZİ: Tarım ürünleri ve tarımı destekleyen kuruluşların yer aldığı kavram haritaları üzerindeki boş alanları doldurma.

Grupların kaçınıcı sırada hangi merkezde olacaklarını gösteren Şema

Ölçme-Değerlendirme: Bilgi, Kavrama, Uygulama, Analiz, Sentez, Değerlendirme

- Tarım nedir?
- Buğday ürününün yetişmesi için gerekli olan şartlar nelerdir?
- Pamuk tarımının yapıldığı alanları harita üzerinde gösteriniz?
- Ülkemizde şeker pancarının kıyı kesimlerde yetiştirilemiyor olmasının sebepleri nelerdir?
- Tarım açısından yaşadığımız bölgeyi değerlendiriniz?

Dersin Diğer Derslerle ilişkisi: Yeri geldikçe diğer öğretmenlerle iş birliği yapılacaktır.

Planın Uygulanmasına ilişkin Açıklamalar: Planın uygulanmasında zamanlamaya dikkat edilecektir.

Ders planı, etkinlik ve çalışma sayfalarının hazırlanmasında yararlanılan kaynaklar: MEB Müfredatı, Çepni (2010) ve 6. Sınıf Zambak Yayınları Yardımcı Ders Kitabı

Ek-3

3- YER ALTINDAN YER ÜSTÜ ZENGİNLİĞİNE!

Önerilen Süre: 40 dk.

YÖNERGE

Lütfen aşağıdaki talimatlara uyunuz;

- 1- Verilen etkinlikleri yapınız.
- 2- “BİLGİ KUTUSU” kısmını inceleyiniz.
- 3- Çalışma kâğıtlarını doldurunuz.
- 4- Her bir istasyonun üzerinde o istasyonun ismi yer almaktadır. Birazdan el çırpacağım ve el çırpma ile birlikte 1 numaralı grup, “MADENLER” isimli istasyona, 2 numaralı grup “DİLSİZ HARİTALAR” isimli istasyona, 3 numaralı grup, “BİLGİLERİMİ TEKRARLIYORUM” isimli istasyona, 4 numaralı grup, “KAVRAM HARİTALARI” isimli istasyona gidecek ve bu istasyonlarda çalışacak.
- 5- Her grup masasındaki kâğıtta yazan görev dağılımlarını okuyacak ve her adımı sırasıyla uygulayacak.
- 6- Lütfen masaya oturduğunuzda bu yazıyı okuyunuz.

BİLGİ KUTUSU

Bu çalışma sonunda;

- Ülkemizin kaynakları ile ekonomik faaliyetlerine ilişkilendirilerek bunların ülke ekonomisindeki yerini ve önemini değerlendirebileceksiniz.
- Enerji kaynaklarının çıkarıldığı yerleri harita üzerinde gösterebileceksiniz.
- Bor minareleri açısından Dünya’da birinci sıradayız ancak ihracat açısından çok iyi olmamızın sebeplerini sıralayabileceksiniz.
- Ülkemizin yer altı kaynaklarını diğer ülkelerin durumuna göre değerlendirebileceksiniz.
- Ülkemizde madencilik için öneri projeleri oluşturabileceksiniz.

Bilgi:

Madenin Adı	Çıkarıldığı Yer	İşletildiği Yer
Demir	Divriği (Sivas) Hekimhan ve Hasançelebi (Malatya)	Karabük Ereğli (Zonguldak) İskenderun
Bakır	Küre (Kastamonu) Murgul (Artvin) Maden (Elazığ)	Murgul (Artvin) Samsun
Krom	Elazığ Muğla Bursa Eskişehir	Elazığ Antalya

Bor madeni ile ilgili bilgiler:

Geleceğin petrolü olarak tanımlanan bor maden rezervleri, üretimin hızla sürmesi halinde altı yıl sonra bütün dünyada tükenecektir. Ülkemizin bor rezervleri ise 200–300 yıllıktır.

Ülkemiz dünya bor rezervlerinin %63 üne sahip olmasına rağmen, Pazar payı %31'dir. ABD ise %13'lük rezerviyle %41 pazar payına sahiptir. Bunun nedeni ülkemizin işleme tesisi ve pazarlama olanaklarının yetersizliğidir.

Ülkemizde bor, Kütahya, Eskişehir ve Balıkesir illerinde çıkarılır.

Kullanıldığı alanlar ise; jet ve roket yakıtı, sabun, lehim, fotoğrafçılık, cep telefonları, dizüstü bilgisayarları, cep telefonları, cam, kâğıt. Aynı zamanda Dünyanın borla çalışan ilk uydusunu da Türkiye yapmaktadır.

Yaklaşık 80 yıl önce makineye ihtiyaç duyan her türlü sanayi ürününü başka ülkelerden satın alıyorduk. Hammadde zengini olan Türkiye, bugün kendi ürününü kendi fabrikalarında işleyebiliyor. Dış ülkelere sattığımız ürünler arasında sanayi ürünleri de önemli yer kapsıyor ve ülke ekonomisine katkı sağlıyor.

ETKİNLİKLER

1. Öğretmenin bu ünitenin işlenişinde farklı yöntem izleneceği konusunda öğrencileri bilgilendirmesi, ünite boyunca değişik etkinliklerde bulunacağı için sınıfı güdülemesi.
2. Merkezlerde çalışma süreleri her grubun 10 dakikadır.

- Ders kitabı,
- Hazırlık kaynakları,
- Harita,
- Çalışma yaprakları,
- Resimler,
- Boya malzemeleri, fotoğraflar,
- El işi kâğıtları,
- Yapıştırıcı
- Kurdela

I. İSTASYON MERKEZİ: Öğrencilerden maden kataloğu oluşturmalarını isteme.

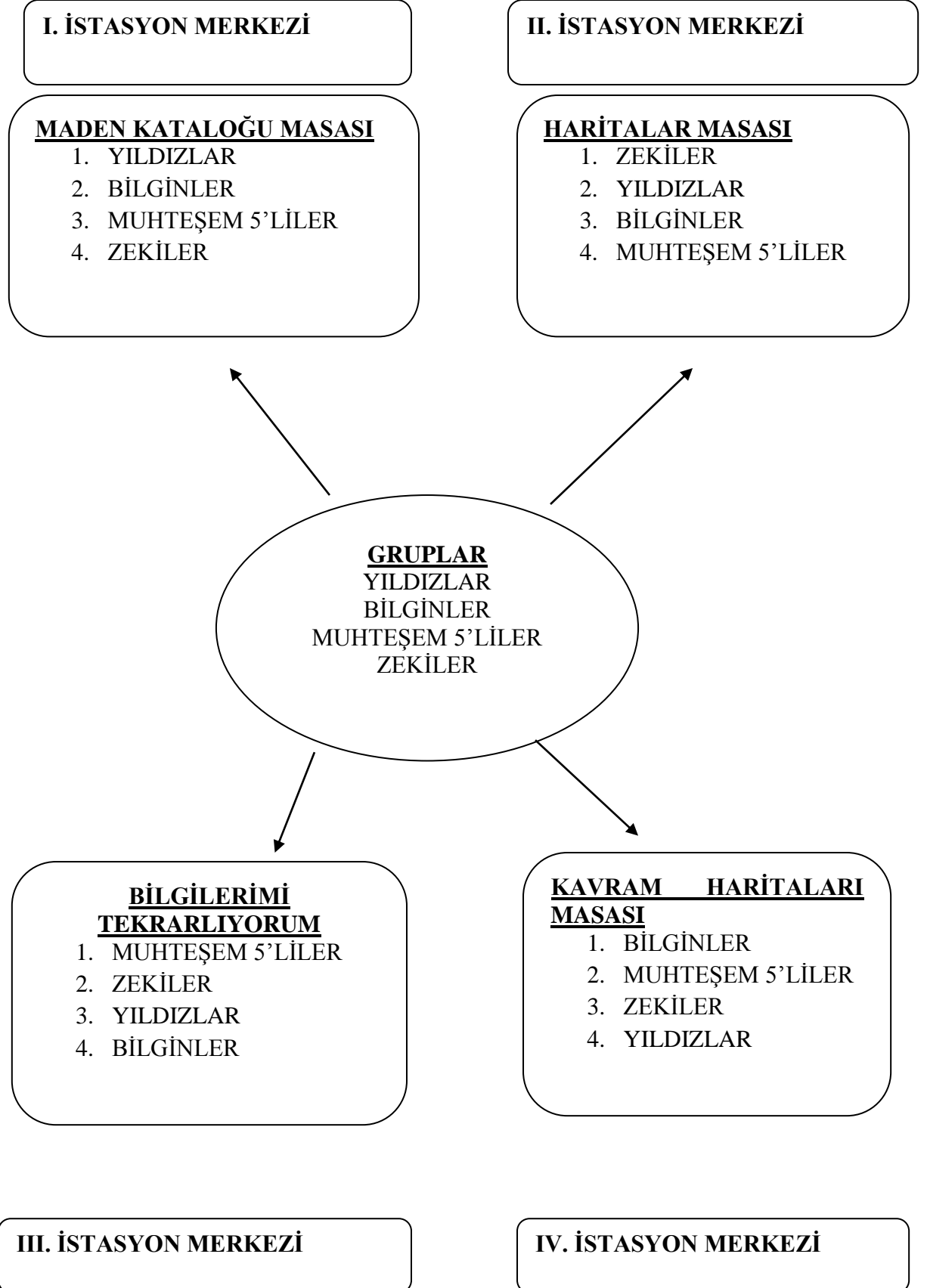
II. İSTASYON MERKEZİ: Boş haritalar üzerinde çeşitli madenlerin çıkarıldıkları alanları boyama

III. İSTASYON MERKEZİ: Çalışma kâğıtları, doğru- yanlış ve eşleştirme soruları

IV. İSTASYON MERKEZİ: Madenler ve çıkarıldıkları alanlarda yer alan işletmelerin olduğu kavram haritaları üzerindeki boş alanları doldurma.

Grupların kaçınıcı sırada hangi merkezde olacaklarını gösteren Şema

Ölçme-Değerlendirme: Bilgi, Kavrama, Uygulama, Analiz, Sentez, Değerlendirme

- Maden nedir? Açıklayınız?
- Bir madenin çıkarılabilmesi için gerekli şartları belirtiniz?
- Enerji kaynaklarının çıkarıldığı yerleri harita üzerinde gösteriniz?
- Bor minareleri açısından Dünya’da birinci sıradayız ancak ihracat açısından çok iyi değiliz. Sebebi ne olabilir?
- Ülkemizde madencilik için öneri projeleri oluşturunuz?
- Ülkemizin yer altı kaynaklarını diğer ülkelerin durumuna göre değerlendiriniz?

Dersin Diğer Derslerle ilişkisi: Yeri geldikçe diğer öğretmenlerle iş birliği yapılacaktır.

Planın Uygulanmasına ilişkin Açıklamalar: Planın uygulanmasında zamanlamaya dikkat edilecektir.

Ders planı, etkinlik ve çalışma sayfalarının hazırlanmasında yararlanılan kaynaklar: MEB Müfredatı,Çepni (2010) ve 6. Sınıf Zambak Yayınları Yardımcı Ders Kitabı

Ek-4

**4. BACASIZ SANAYİ VE
HAYAT VEREN PROJE!**

Önerilen Süre: 40 dk.

YÖNERGE

Lütfen aşağıdaki talimatlara uyunuz;

1- Verilen etkinlikleri yapınız.

2- “BİLGİ KUTUSU” kısmını inceleyiniz.

3- Çalışma kâğıtlarını doldurunuz.

4- Her bir istasyonun üzerinde o istasyonun ismi yer almaktadır. Birazdan el çırpacağı ve el çırpma ile birlikte 1 numaralı grup, “ZİHİN HARİTALARI” isimli istasyona, 2 numaralı grup “KAVRAM HARİTALARI” isimli istasyona, 3 numaralı grup, “BİLGİLERİMİ TEKRARLIYORUM” isimli istasyona, 4 numaralı grup, “GAP” isimli istasyona gidecek ve bu istasyonlarda çalışacak.

5- Her grup masasındaki kâğıtta yazan görev dağılımlarını okuyacak ve her adımı sırasıyla uygulayacak.

6- Lütfen masaya oturduğunuzda bu yazıyı okuyunuz.

BİLGİ KUTUSU

Bu çalışma sonunda;

- Türkiye’nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak yatırım ve pazarlama proje önerileri tasarlayabileceksiniz.
- Ülkemizde turizmin geliştirilmesi için neler yapılabileceğini sıralayabileceksiniz.
- GAP’ın bölge halkına ne gibi katkıları olduğunu kavrayacaksınız.
- Ülkemizde ve şehrimizde yapılan turizm çeşitlerini öğreneceksiniz.

- Yöre halkının GAP'tan önce ile GAP'tan sonraki ekonomik hayat şartlarını karşılaştırabileceksiniz.
- GAP'a neden “Hayat Veren Proje” denildiğini ifade edebileceksiniz.

Bilgi:

TURİZM: İnsanların sürekli yaşadıkları yerden ayrılarak başka yerlerde yaptıkları gezilerin ve bu gezilerdeki faaliyetlerin tümüdür. Turistlerin gerçekleştirdiği faaliyetlerde turistler için yapılan etkinliklerin tümüne turizm faaliyetleri adı verilir.

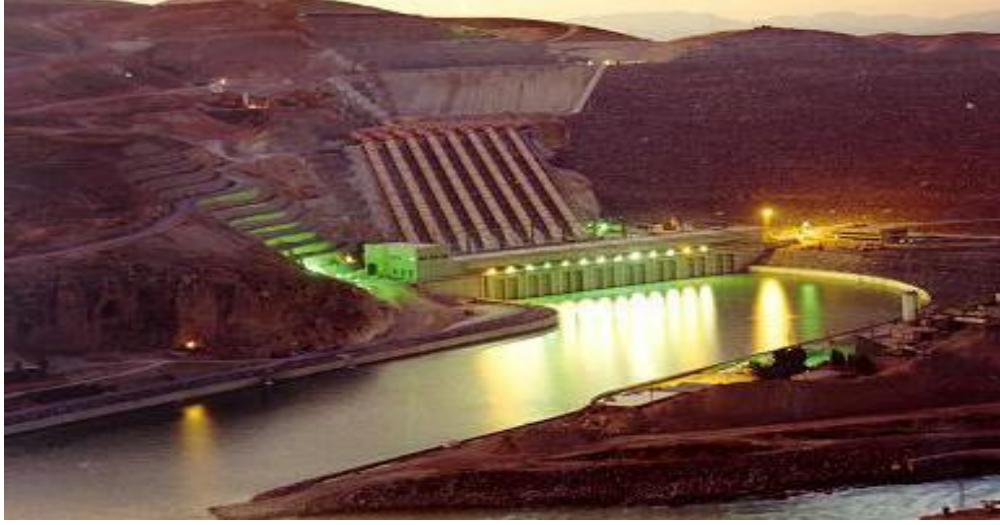
Turizm günümüzde ülkeler için oldukça önemlidir. Çoğu ülke dış ticaret açığını turizmle kapatmaktadır. Türkiye’de turizmin milli gelirdeki payı 2007 yılında %6’dır. Türkiye’de turizmin gelişmesi;

- Ulaşımı,
- Ticareti,
- İnşaat sektörünü,
- Hediyelik eşya gibi birçok ekonomik etkinliği canlandırmıştır.

HAYAT VEREN PROJE

Yıllarca birçok insan kavurucu ve sıcak yazların egemenliğini nasıl yıkacaklarını düşündü durdu. Derken bir mühendis “Dağlar arasında bir bent yapılır ve gerisinde sular toplanırsa neden olmasın” diye düşündü. Toplanan su bölgenin düz ve geniş ovalarına ulaştırılabilirdi.

Kısa süre sonra devlet-halk işbirliğiyle Dünya’nın en büyük 10 projesinden biri Güneydoğu’ya hayat vermeye başladı.

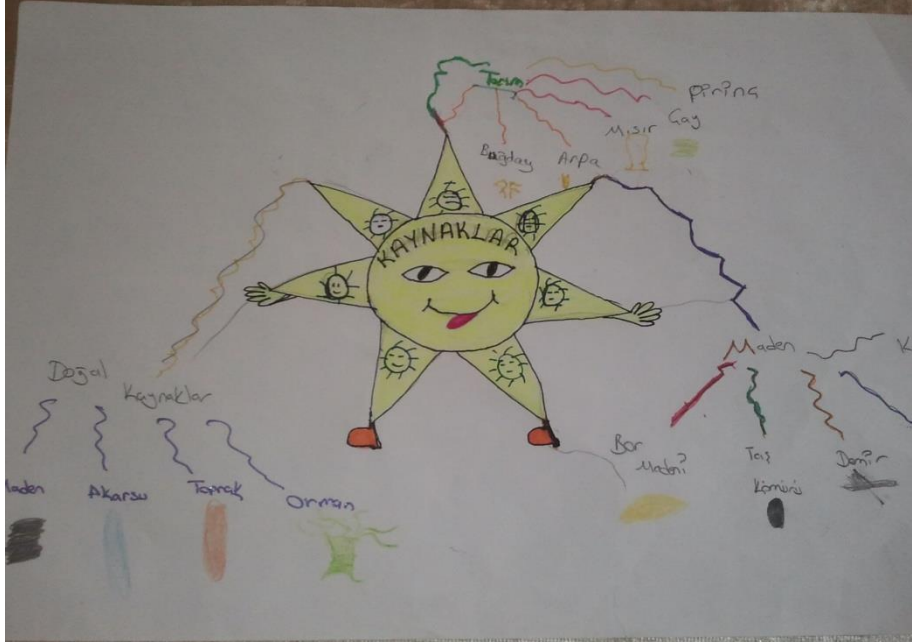
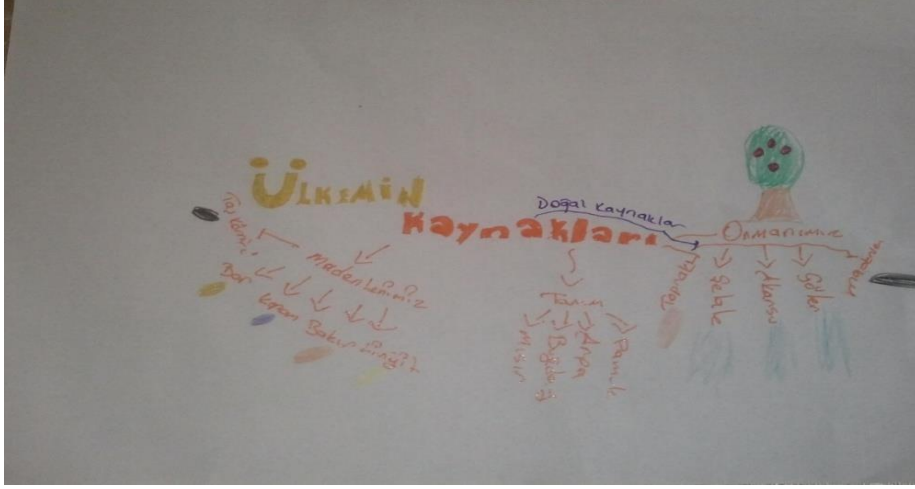
GAP; elektrik üretimi, iş imkânları, sosyal ve kültürel gelişme, ürün çeşitliliği, turizm, balıkçılık ayrıca bölge dışına olan göçün ve işsizliğin azalmasına katkı sağlamıştır. Bugün proje büyük bir oranda tamamlanma aşamasına gelmiştir. Tamamlandığında ülkemizin ekonomik, kültürel ve sosyal faaliyetlerine birçok katkı sağlayacaktır. Örneğin tarımsal üretimimiz bazı ürünlerde katlanırken, bölgeye gelen zenginlikle insanların eğitim seviyesi artacaktır.

ETKİNLİKLER

1. Öğretmenin bu ünitenin işlenişinde farklı yöntem izleneceği konusunda öğrencileri bilgilendirmesi, ünite boyunca değişik etkinliklerde bulunacağı için sınıfı güdülemesi.
2. Merkezlerde çalışma süreleri her grubun 10 dakikadır.

- Ders kitabı,
- Hazırlık kaynakları,
- Harita,
- Çalışma yaprakları,
- Resimler,
- Boya malzemeleri, fotoğraflar,
- El işi kâğıtları,
- Yapıştırıcı

I. İSTASYON MERKEZİ: Zihin haritaları çizme

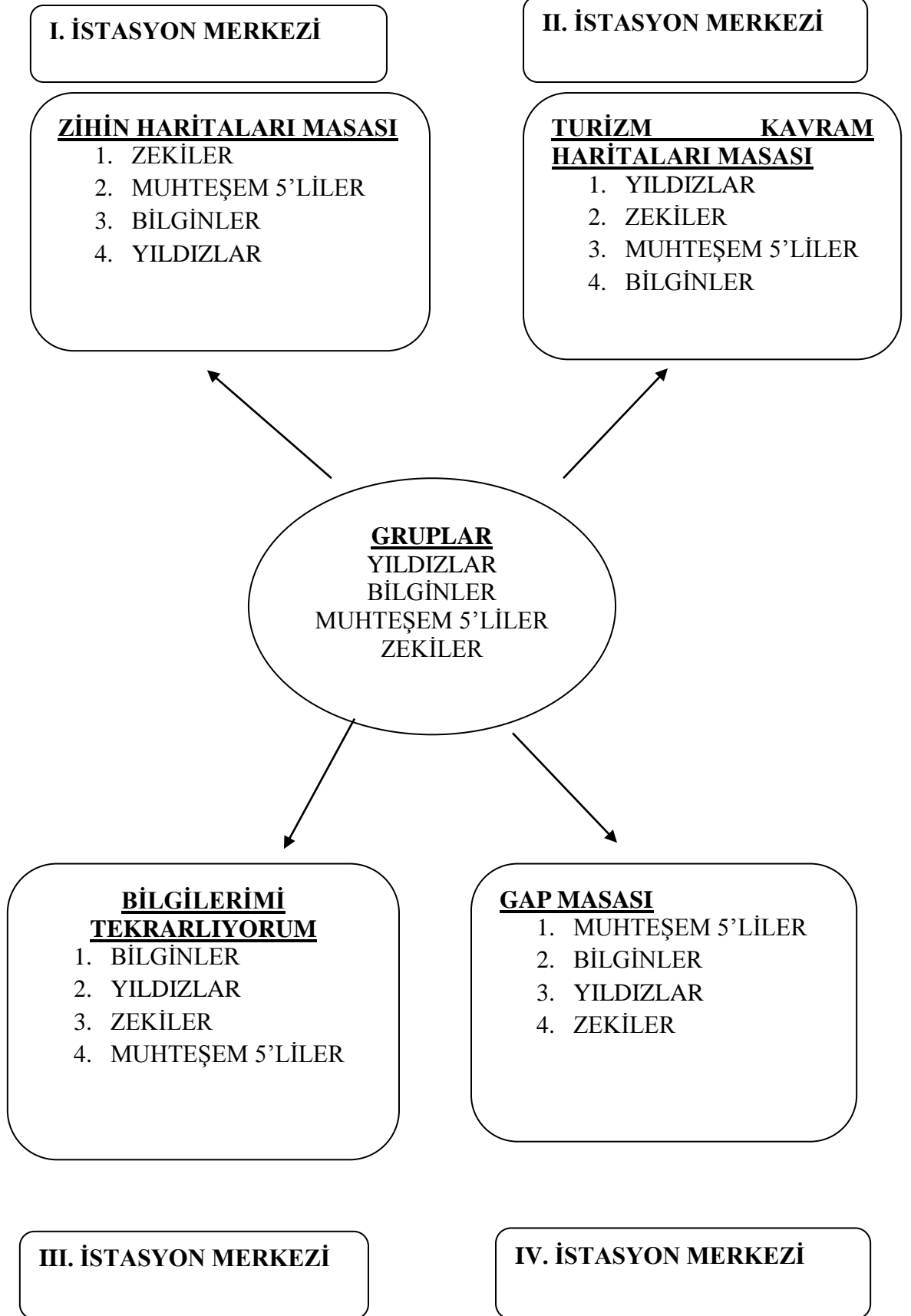

II. İSTASYON MERKEZİ: Ülkemizde ve şehrimizde yapılan turistik faaliyetleri kavram haritalarında boş bırakılan alana yazma

III. İSTASYON MERKEZİ: Çalışma kâğıtları, doğru- yanlış ve eşleştirme sorularını çözme

IV. İSTASYON MERKEZİ: GAP'la ilgili haritalar üzerinde boyama ve etkinlik sayfalarını yapma

Grupların kaçınıcı sırada hangi merkezde olacaklarını gösteren şema

Ölçme-Değerlendirme: Bilgi, Kavrama, Uygulama, Analiz, Sentez, Değerlendirme

- GAP'ın bölge halkına ne gibi katkıları olmuştur?
- GAP'ı kapsayan illeri harita üzerinde gösteriniz?
- Ülkemizde yapılan turizm çeşitleri nelerdir?
- Şehrimizde hangi tür turizm etkinlikleri yapılmaktadır?
- Yöre halkının GAP'tan önce ile GAP'tan sonraki ekonomik hayat şartlarını karşılaştırınız?
- “Su Hayattır” sözünü GAP ile de ilişkilendirerek bu sözü açıklayan resim, şiir veya bir kompozisyon yazınız?
- GAP'ın bölgeye sağladığı en büyük katkı nedir?
- Ülkemizde turizmin geliştirilmesi için neler yapılabilir?

Dersin Diğer Derslerle ilişkisi: Yeri geldikçe diğer öğretmenlerle iş birliği yapılacaktır.

Planın Uygulanmasına ilişkin Açıklamalar: Planın uygulanmasında zamanlamaya dikkat edilecektir.

Ders planı, etkinlik ve çalışma sayfalarının hazırlanmasında yararlanılan kaynaklar: MEB Müfredatı, Çepni (2010) ve 6. Sınıf Zambak Yayınları Yardımcı Ders Kitabı

Ek-5

**5.VERGİM BANA DÖNÜYOR,
İZ BIRAKANLAR, MESLEĞİMİZİ SEÇERKEN**

Önerilen Süre: 40 dk.

YÖNERGE

Lütfen aşağıdaki talimatlara uyunuz;

1- Verilen etkinlikleri yapınız.

2- “BİLGİ KUTUSU” kısmını inceleyiniz.

3- Çalışma kâğıtlarını doldurunuz.

4- Her bir istasyonun üzerinde o istasyonun ismi yer almaktadır. Birazdan el çırpacağım ve el çırpma ile birlikte 1 numaralı grup, “AFİŞ” isimli istasyona, 2 numaralı grup “BİLGİLERİMİ TEKRARLIYORUM” isimli istasyona, 3 numaralı grup, “EL İLANLARI” isimli istasyona, 4 numaralı grup, “HAYALİMDEKİ MESLEK” isimli istasyona gidecek ve bu istasyonlarda çalışacak.

5- Her grup masasındaki kâğıtta yazan görev dağılımlarını okuyacak ve her adımı sırasıyla uygulayacak.

6- Lütfen masaya oturduğunuzda bu yazıyı okuyunuz.

BİLGİ KUTUSU

Bu çalışma sonunda;

1. Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunabileceksiniz.

2. Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişmesindeki rolünü değerlendirebileceksiniz.

3. İlgi duyduğunuz mesleklerin gerektirdiği eğitim, beceri ve kişilik özelliklerini ifade edebileceksiniz.

Bilgi:

Vergim Bana Dönüyor:

Vergiler adlarını konulardan alır. Yani ne üzerimden vergi alınıyorsa o şey verginin konusudur. Örneğin devletin memurundan yıl boyunca kazanmış olduğu gelirine göre verdiği vergi gelirler vergisi, ev gibi bir gayrimenkul sahibi iseniz bunu için ödeyeceğiniz vergi de “Emlak Vergisi”dir. Anayasanın 73. maddesi vergi konusunda düzenleme getirmiş ve vergilerin yasalarla belirlenip bunların değiştirilebilir veya kaldırılabilir olduğuna işaret çekmiştir.

Askerlik nasıl bir vatan borcu ise vergi de vatandaşın ödemesi gereken borcudur. Maliye bakanlığı 1999 yılında Vergi kimlik numarası uygulamasına geçmiş, böylece vatandaşın gelirleri, harcamaları kayıt altına alınmış ve devletin vergi gelirlerinin artırılması

amaçlanmıştır.

Vergi beyannamesi: Vergi mükelleflerinin bir vergi döneminde sağladığı kazancı bildirir belge

Vergi dairesi: Vergi mükelleflerini tespit eden vergiyi denetleyen ve toplayan resmi daire

Vergi kaçağı: Bildirimde bulunmama veya eksik bildirim sonucu ortaya çıkan vergi geliri kaybı.

Vergi Çeşitleri: 1- Gelirler Vergisi 2- Kurumlar Vergisi 3-Özel İletişim Vergisi 4- Katma Değer Vergisi vb.

İz Bırakanlar:

Muhsin Ertuğrul: Çağdaş Türk Tiyatrosunun Kurucusu, oyuncu, yönetmen, eğitimci, çevirmen, makale yazarı

Ahmet Adnan Saygun: Ulusal Türk müziğinin kurucusu, besteci, çevirmen.

Ayhan Songar: Ülkemizde çağdaş psikiyatrinin kurucularından birisidir. Hocaların hocası Ayhan Songar, tıp doktorluğunun yanı sıra tasavvuf, tıp, musiki, sibernetik ve fotoğraf alanında uzmanlaşmıştır.

Çiğdem Kağıtçıbaşı: Sosyal psikolojinin kurucularından ve uluslararası psikoloji dünyasının önemli isimlerindedir.

İlgi, istek ve yeteneği doğrultusunda iyi eğitim almış bir insan(nitelikli insan):

İşini en iyi şekilde yapar

Zamandan, enerjiden, malzemeden emekten tasarruf eder.

İşinde başarılı olur. Ülke ekonomisinin gelişmesine katkıda bulunur.

Daha üretken olur.

Yenilik ve gelişmelere açıktır.

Mesleğimizi Seçerken

Meslek, bir kimsenin geçimini sağlamak için yaptığı sürekli bir iştir. Hiçbir meslek diğerlerinden üstün değildir.

İlgisi, yeteneği ve isteği doğrultusunda iyi eğitim almamış bir insan, işinde isteksiz ve verimsiz olur.

Kendine güven duymaz. Zaman, enerji, malzeme ve emek kaybına neden olur.

Yanlış meslek seçiminde Rol Oynayan Faktörler Nelerdir?

Ailelerin Yönlendirmesi

Çevreden Etkilenme

Kişinin yetenek, bilgi ve becerilerini yeterince tanımamış olması gibi.

ETKİNLİKLER

1. Öğretmenin bu ünitenin işlenişinde farklı yöntem izleneceği konusunda öğrencileri bilgilendirmesi, ünite boyunca değişik etkinliklerde bulunacağı için sınıfı güdülemesi.
2. Merkezlerde çalışma süreleri her grubun 10 dakikadır.

- Ders kitabı,
- Hazırlık kaynakları,
- Harita,
- Çalışma yaprakları,
- Resimler,
- Boya malzemeleri, fotoğraflar,
- El işi kâğıtları,
- Yapıştırıcı

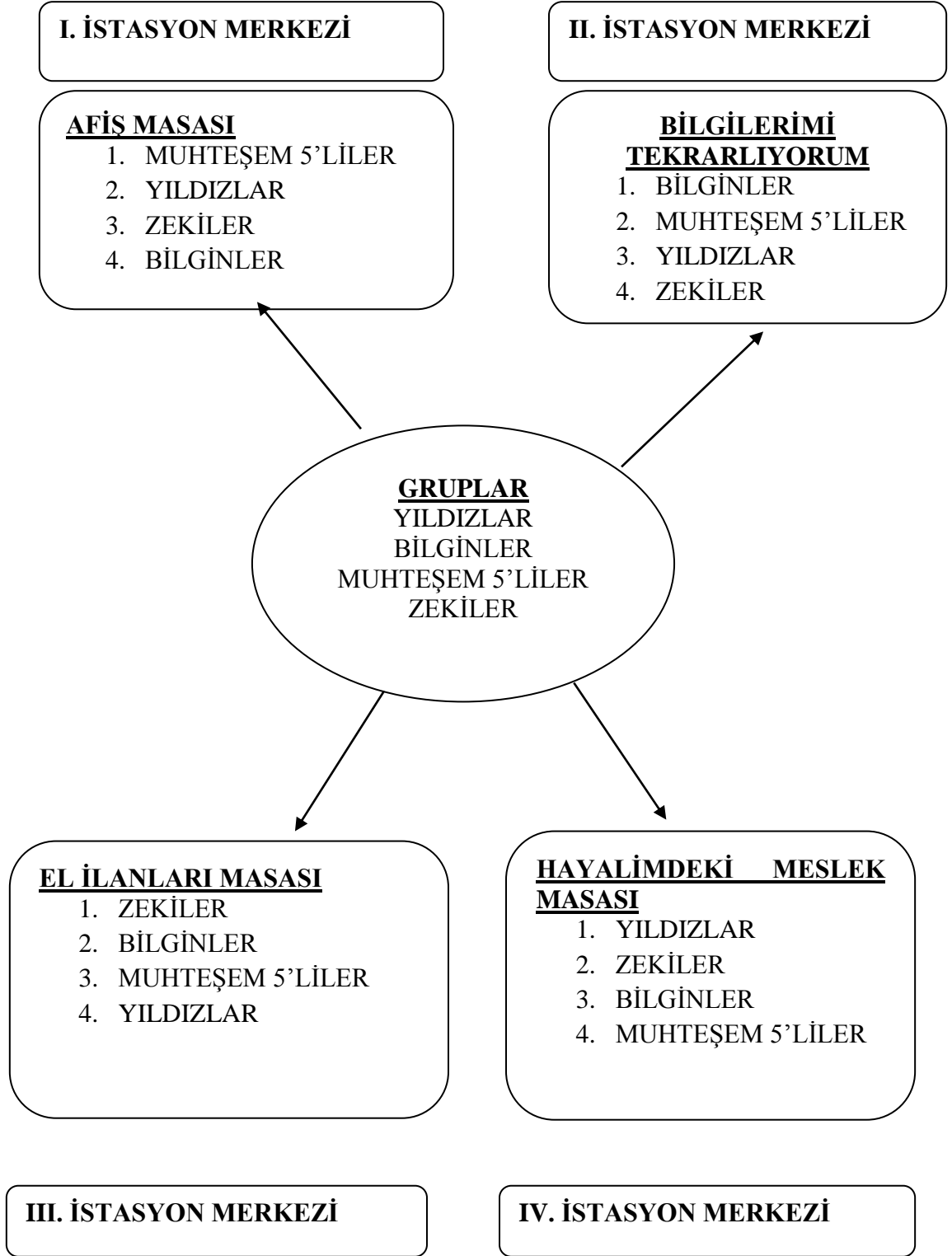
- I. İSTASYON MERKEZİ: Vergim bana dönüyor! İsimli afiş çalışması yaptırma.
- II. İSTASYON MERKEZİ: Vergi temalı etkinlik sayfalarını tamamlama.
- III. İSTASYON MERKEZİ: El ilanları hazırlatma

- IV. İSTASYON MERKEZİ: Öğrencilerin hayallerindeki mesleği ve neden bu mesleği istediklerini ayrıca bu mesleğin gerektirdiği özellikler ile kendi ilgi, istek ve becerilerini karşılaştırarak yazma.

Grupların kaçınıcı sırada hangi merkezde olacaklarını gösteren Şema

Ölçme-Değerlendirme: Bilgi, Kavrama, Uygulama, Analiz, Sentez, Değerlendirme

- Verginin tanımını yapınız?
- Neden vergi veririz?
- Çalışma kâğıdında yer verilen bölüme vergi vermenin önemi anlatan bir yazı yazınız?
- Vergi kaçırmanın önüne geçmek için sence hangi önlemleri almalıyız?
- Verginin düzenli toplanmadığı bir ülkede ne gibi aksaklıklar olabilir? Anlatınız.
- Yatırım yapmak düşüncesinde bir iş adamı olsaydınız ülkemizin hangi bölgelerinde bu düşüncenizi faaliyete geçirirdiniz? Niçin?
- Çevrenizde bulunan nitelikli insanların topluma sağladıkları faydalardan bahsediniz?
- Meslek seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?
- Seçmek istediğiniz mesleğin hangi işleri yapmakla hükümlü olduklarını söyleyiniz?
- Nitelikli insan gücünün ülke ekonomisine katkılarının neler olduğunu söyleyiniz?
- Meslek grupları-ekonomi arasındaki nasıl bir ilişki vardır?
- Meslek seçimi ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki nasıldır?
- Çevrenizdeki meslek sahibi insanların hangi süreçlerden bugünlere geldiklerini anlatan bir yazı yazınız?

Dersin Diğer Derslerle ilişkisi: Yeri geldikçe diğer öğretmenlerle iş birliği yapılacaktır.

Planın Uygulanmasına ilişkin Açıklamalar: Planın uygulanmasında zamanlamaya dikkat edilecektir.

Ders planı, etkinlik ve çalışma sayfalarının hazırlanmasında yararlanılan kaynaklar: MEB Müfredatı,Çepni (2010) ve 6. Sınıf Zambak Yayınları Yardımcı Ders Kitabı

Ek-6

6.ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI ÜNİTESİNİ TEKRARLIYORUM!

Önerilen Süre: 40 dk.

YÖNERGE

Lütfen aşağıdaki talimatlara uyunuz;

1- Verilen etkinlikleri yapınız.

2- “BİLGİ KUTUSU” kısmını inceleyiniz.

3- Çalışma kâğıtlarını doldurunuz.

4- Her bir istasyonun üzerinde o istasyonun ismi yer almaktadır. Birazdan el çırpacağı ve el çırpma ile birlikte 1 numaralı grup, “BULMACA” isimli istasyona, 2 numaralı grup “PANO” isimli istasyona, 3 numaralı grup, “KAVRAM HARİTASI” isimli istasyona, 4 numaralı grup, “DİLSİZ HARİTALAR” isimli istasyona gidecek ve bu istasyonlarda çalışacak.

5- Her grup masasındaki kâğıtta yazan görev dağılımlarını okuyacak ve her adımı sırasıyla uygulayacak.

6- Lütfen masaya oturduğunuzda bu yazıyı okuyunuz.

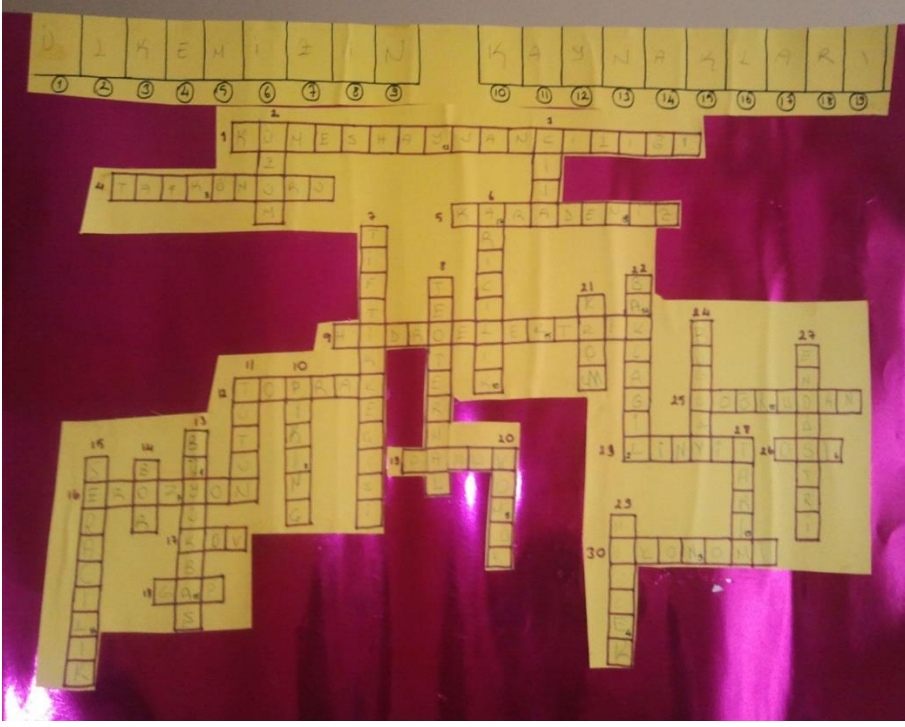
ETKİNLİKLER

1. Öğretmenin bu ünitenin işlenişinde farklı yöntem izleneceği konusunda öğrencileri bilgilendirmesi, ünite boyunca değişik etkinliklerde bulunacağı için sınıfı güdülemesi.

2. Merkezlerde çalışma süreleri her grubun 10 dakikadır.

- Ders kitabı,
- Hazırlık kaynakları,
- Harita,
- Çalışma yaprakları,
- Resimler,
- Boya malzemeleri, fotoğraflar,
- El işi kâğıtları,
- Yapıştırıcı
- Mukavva

I. İSTASYON MERKEZİ: Bulmaca çözmeye

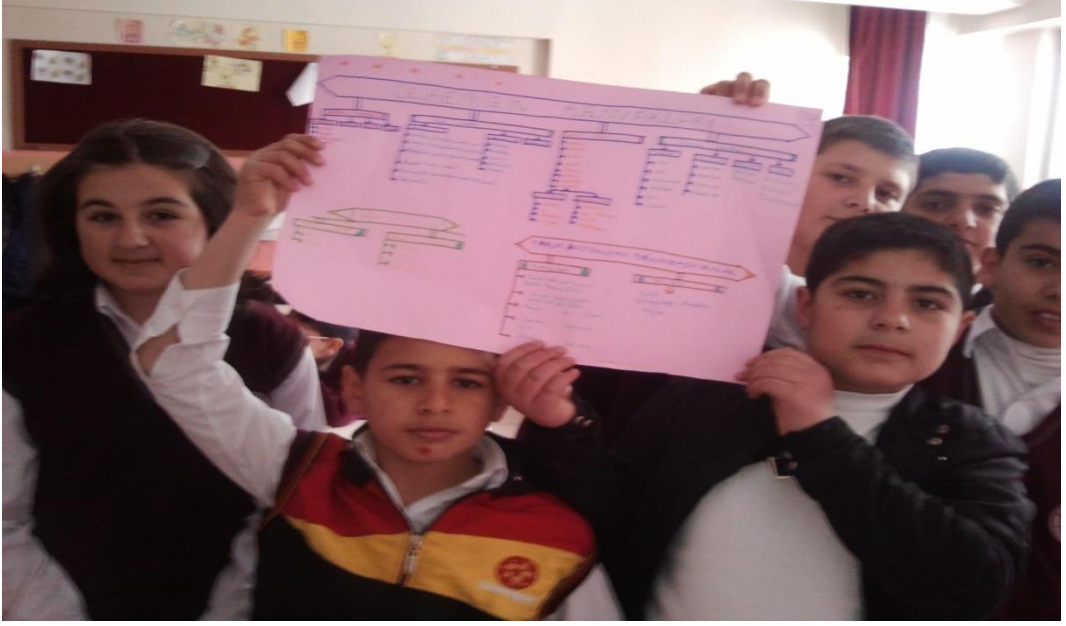

II. İSTASYON MERKEZİ: Pano yapma

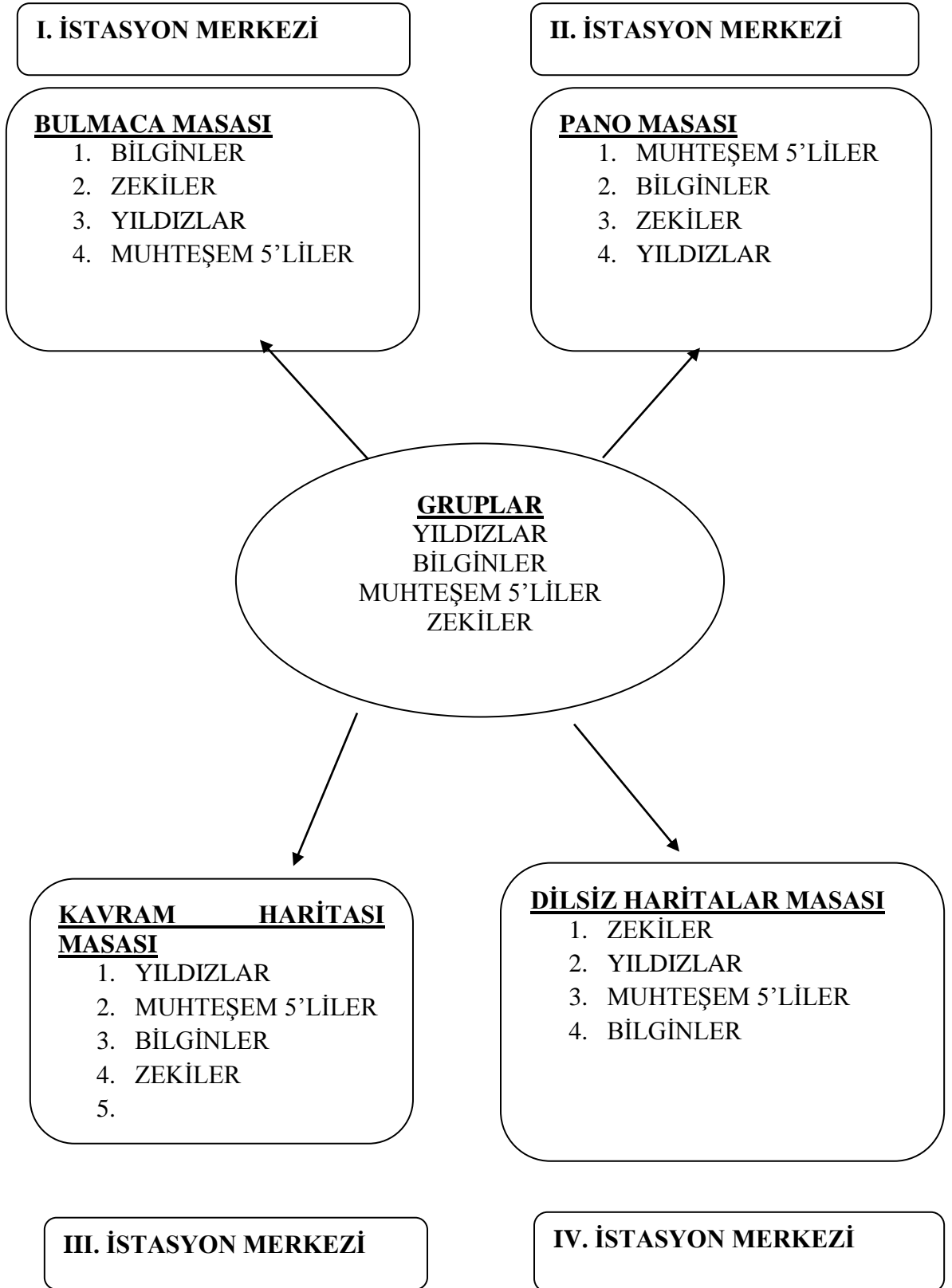

III. İSTASYON MERKEZİ: Kavram haritası oluşturma

IV. İSTASYON MERKEZİ: Ülkemizin ekonomik faaliyetleri görsellerini dilsiz harita üzerine yapıştırma

Grupların kaçınıcı sırada hangi merkezde olacaklarını gösteren Şema

BAŞARI TESTİ

Bu test çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Her sorunun yalnızca bir doğru cevabı vardır. Bir soruya birden fazla yanıt verilmişse o soru yanlış sayılacaktır. Yanlırlar, doğruları götürmeyeceği için soruları boş bırakmamanız önerilir. Her bir sorunun değeri 4 puandır. Testin tümü için verilen yanıtlama süresi 30 dakikadır.

1. Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili olması Türkiyede aşağıdaki dallardan hangisinin gelişmesinde katkısı olmamıştır?

- A) Balıkçılık   B) Turizm
C) Yeraltı Kaynakları   D) Ticaret

2. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde turizmi geliştirmek için yapılabilecek çalışmalardan birisi değildir?

- A. Doğal güzelliklerimizi ve tarihi değerlerimizi korumak
B. Ülke tanıtımına büyük önem vermek
C. Yeni tarihi eserler yapmak
D. Ülkemize gelen her turiste misafirperver, dürüst ve yardımsever olmak

3. Babamın anlattıklarına hâlâ inanamıyorum. Bugün yaşadığımız şehir, 30 yıl önce balıkçılık ve hayvancılıkla geçinen, kendi ihtiyaçlarına yönelik sebze ve meyve yetiştiren küçük bir sahil kasabasıymış. Etrafta dağlık olduğu için yolu da yokmuş elektriği de. Çevresindeki dağlarda bakır yataklarının bulunmasıyla kaderi değişmiş. Bakır işleyen, modern yollar yapılmış. Başka yerlerden de kasabaya çok sayıda insan yerleşmiş. Ticaret hayatı canlanmış. Eskiden 2.000 kişiyi aşmayan nüfusu bugün 200.000 kişiye yükselmiş.

Metne göre kasabanın gelişmesini sağlayan temel unsur aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bakır madeninin bulunması
B) Modern yolların yapılması
C) Kasabanın göç alması
D) Ticaret hayatının gelişmesi

4. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin tabii kaynaklarından değildir?

- A) Madenler   B) Tarihi eserler
C) Ormanlar   D) Akarsular

5. Pamuk tarımı yapmak isteyen Fikret Bey'e, yardımcıları, Adana, Aydın, Erzurum ve İzmir'de eşit büyüklükte birer tarım arazisi bulmuşlar; ancak Fikret Bey bu yatırım için Erzurum ilini uygun görmemiştir. Fikret Bey'in bu kararında etkili olan faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Erzurum'da hayvancılığın ön planda olması
- B) Erzurum'da iklim koşullarının pamuk tarımı için uygun olmaması
- C) Erzurum'da genç nüfus oranının fazla olması
- D) Erzurum'un su kaynakları bakımından zengin olması

6. Kereste fabrikası kurmak isteyen iş adamı öncelikle aşağıdaki illerden hangisini tercih etmelidir?

- A) Eskişehir
- B) Gaziantep
- C) Bolu
- D) Kayseri

7. Karadeniz bölgesinin Zonguldak ve Karabük illerinde demir çelik fabrikası kurulmasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

- A) Taş kömürü
- B) Linyit
- C) Bakır
- D) Demir

8. Sosyal bilgiler öğretmeni Zeynep Hanım öğrencilerine Türkiye'de tarımı destekleyen kurumların neler olduğunu sormuştur. Aşağıdakilerden hangisi Zeynep öğretmenin sorusuna öğrenciler tarafından yanlış cevap olarak verilmiştir.

- A) Ziraat Bankası
- B) Tarım Kredi Kooperatifleri
- C) İş Bankası
- D) Toprak Mahsulleri Ofisi

9. Aşağıdakilerden hangisi sanayinin kurulması için en az etkilidir?

- A) Ham madde
- B) Enerji
- C) Sermaye
- D) İklim

10. Hammaddelerin fabrika ve atölyelerde işlenerek tüketime hazır duruma getirilmesine .....denir.

Yukarıdaki boşluğa uygun düşecek ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Ticaret
- B. Madencilik
- C. Sanayi
- D. Tüketim

11. Yurdumuzda petrol en çok hangi bölgemizde çıkarılır?

- A. Doğu Anadolu Bölgesi
- B. İç Anadolu Bölgesi
- C. Ege Bölgesi
- D. Güneydoğu Anadolu Bölgesi

12. Bir girişimci, ülkemizin bazı illerinde fabrikalar kurmak istemektedir. Ürünün fabrikaya yakın olması ulaşım masrafının azaltacaktır. Buna göre girişimcinin seçeceği il ve ürün aşağıdakilerden hangisinde yanlış verilmiştir?

<u>İL</u>	<u>ÜRÜN</u>
A) Giresun	Kâğıt
B) Ankara	Makarna
C) Rize	Tekstil
D) Balıkesir	Zeytin

13. Halkımızın temel besin maddesi olmasından dolayı aşağıdaki ürünlerden hangisinin üretimini öncelikle artırmak gerekir?

- A) Turunçgiller
- B) Buğday
- C) Çay
- D) Pirinç

14. Doğu Anadolu Bölgesi, yüzölçümü bakımından en büyük coğrafi bölge olmasına rağmen, sebze üretimi diğer bölgelerden daha azdır. Bölgenin aşağıdaki özelliklerinden hangisi bu duruma daha az etki eder?

- A) Tarım alanlarının az olması
- B) Kış mevsiminin soğuk geçmesi
- C) Nüfus yoğunluğunun az oluşu
- D) Yaz mevsiminin kısa sürmesi

15.

Yukarıdaki haritada Türkiye'deki buğday ekim alanları gösterilmiştir. Bu haritaya göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Akdeniz iklimi görülen yerlerde buğday tarımı az yapılır
- B) İç Anadolu'da buğday tarımı daha yaygındır.
- C) Karadeniz kıyıları buğday tarımına uygun değildir.
- D) Buğday tarımı yaz yağışlarının çok olduğu alanlarda yetişir.

16.

Ekonomik Faaliyet Sektörleri			
Yıllar	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmet (%)
1927	89	6	5
1960	75	8	17
2000	35	18	47

Tabloda, bazı yıllar itibariyle Türkiye’de çalışan nüfusun faaliyet kollarına (sektörlerine) oransal dağılışı gösterilmiştir. Tabloya bakarak aşağıdaki sorulardan hangisine cevap alınamaz?

- A) 1927 yılında sanayi sektöründe kaç kişi çalışmıştır?
- B) 2000 yılında en fazla çalışana sahip sektör hangisidir?
- C) En önemli gelişme hangi sektörde yaşanmıştır?
- D) Hangi sektörde çalışan nüfus oranı azalmıştır.

17 •Sanayi bitkisi dir

- En çok İç Anadolu Bölgesi’nde üretilir
- Sulanabilen yerlerde yetiştirilir

Bu özellikler hangi tarım ürününe aittir?

- A) Tütün
- B) Şeker pancarı
- C) Pamuk
- D) Ayçiçeği

18. - Bursa çevresinde ipekböcekçiliği geliştiği için tekstil sanayisi de gelişmiştir.

- Adana çevresinde pamuk üretimi fazla olduğundan dokuma sanayisi gelişmiştir.

- Trakya’da ayçiçeği üretimi fazla olduğundan yağ sanayisi gelişmiştir.

Buna göre Türkiye’de sadece yukarıdaki bilgilere bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Türkiye’de her bölgenin ekonomik etkinlikleri farklıdır
- B) Bursa çevresinde tekstil ipekböcekçiliğine bağlıdır.
- C) Türkiye’deki bölgelerin sanayisi sadece tarıma dayalıdır.
- D) Adana’da Tekstil hammaddesi pamuktur.

19. Türkiye’de turizm hızla gelişmekle birlikte, henüz istenilen seviyede değildir. Aşağıdakilerden hangisi bu durumun nedenlerinden biri olamaz?

- A) Reklam ve tanıtımların azlığı
- B) Doğal güzelliklerin iyi korunamaması
- C) Konaklama tesislerinin artan talebi karşılayamaması.
- D) Turizm sektöründe mevsimlik işçi çalıştırılması

20. Türkiye, Dünya’da bilinen rezervlerin yaklaşık % 65’ine sahiptir. Kütahya, Eskişehir, Balıkesir çıkarıldığı başlıca yerlerdendir. Cam, kâğıt, cep telefonları, sabun-deterjan, jet ve roket yakıtı gibi değişik alanlarda kullanılmaktadır.

Yukarıda bazı özellikleri verilen maden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bor B) Demir C) Bakır D) Krom

21.

Yukarıdaki şemada soru işareti olan kutuya aşağıdakilerden hangisi yazılamaz?

- A) Bütün mesleklerde başarılı olur.
- B) Ülke ekonomisinin gelişmesine katkı sağlar.
- C) Çalışma verimliliği artar.
- D) Kendine güven duyar.

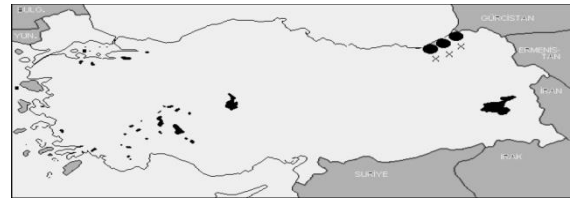
22. Türkiye’de doğal şartlar bakımından buğday üretimi için en az elverişli bölge aşağıdakilerden hangisidir? Niçin?

- A) Güneydoğu Anadolu Bölgesi- Çünkü Güneyden gelen sıcak rüzgârlara açıktır.
- B) Karadeniz Bölgesi- Çünkü her mevsim yağışlıdır.
- C) Marmara Bölgesi- Çünkü Yükseltisi azdır.
- D) Doğu Anadolu Bölgesi- Çünkü kışları soğuk ve uzundur.

23. Aşağıdakilerden hangisi sanayi faaliyetlerinin tarımsal faaliyetlere göre üstün olan yönlerinden biri değildir?

- A) Çevreyi daha az kirletir.
- B) İş imkânları daha fazladır.
- C) Hava şartlarından daha az etkilenir.
- D) Tüm gün üretim yapabilme şansına sahiptir.

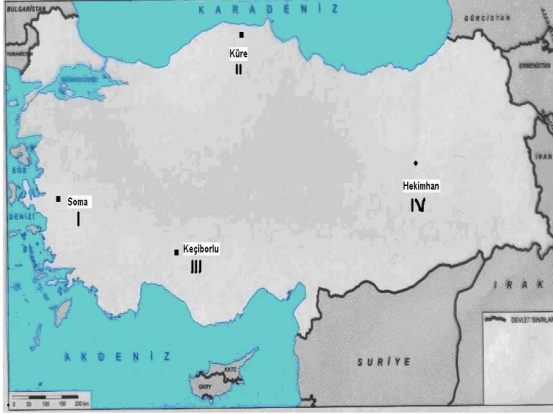
24.

Yukarıdaki haritada işaretli alanda yetiştirilen tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Şeker Pancarı
- B. Pamuk
- C. Tütün
- D. Çay

25.

Haritada yurdumuzda çıkarılan yerleri gösterilen madenler aşağıdakilerden hangisinde doğru sıralanmıştır?

SomaKüreKeçiborluHekimhan

- A) Demir Bakır Linyit Kükürt
- B) Krom Manganez Demir Linyit
- C) Kükürt Demir Linyit Krom
- D) Linyit Bakır Kükürt Demir

TEST BİTTİ. CEVAPLARINIZI KOTROL EDİNİZ .

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Sosyal Bilgiler benim için önemli bir derstir.					
2. Sosyal Bilgiler dersinin bir an önce bitmesini beklerim.*					
3. Gelecekte Sosyal Bilgiler öğretmeni olmak isterim.					
4. Sosyal Bilgiler dersine çalışmaktan nefret ederim.*					
5. Sosyal Bilgiler dersindeki konulara merak duyarım.					
6. Sosyal Bilgiler dersindeki konular, ilgimi çeker.					
7. Sosyal Bilgiler dersine çalışmak yorucudur.*					
8. Sosyal Bilgiler dersi yerine, başka dersleri tercih ederim.*					
9. Kendimi iyi ifade edebildiğim derslerden biri, Sosyal Bilgilerdir.*					
10. Ne yaparsam yapayım, Sosyal Bilgiler dersinden başarılı olamam.*					
11. Sosyal Bilgiler dersine çalışırken sıkılmam.					
12. Sosyal Bilgiler dersini ilgiyle takip ederim.					
13. Sosyal Bilgiler dersinde kendimi gergin hissedirim.*					
14. Sosyal Bilgiler dersinin başlamasını heyecanla beklerim.					
15. Sosyal Bilgiler dersinde zorlanırım.*					
16. Boş zamanlarımda, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin bir şeyler okumaktan hoşlanırım.					
17. Sosyal Bilgiler dersini daha uzun süre işlemek isterim.					
18. Keşke Sosyal Bilgiler dersi hiç olmasaydı.*					

19. Sosyal Bilgiler, kendimi yetersiz hissettiğim derslerden biridir.*					
20. Sosyal Bilgiler dersinin işlenmesini hiç istemem.*					
21. Sosyal Bilgiler dersini gerekli bulurum.					
22. Sosyal Bilgiler dersindeki konular ilgimi çeker.					
23. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiklerim, bana hiç fayda sağlamaz.*					
24. Sosyal Bilgiler dersinde görev almaktan memnun olurum.					
25. Sosyal Bilgiler dersinin başlamasını hiç istemem.*					
26. Sosyal Bilgiler dersinde, kendimi güvende hissedirim.					
27. Sosyal Bilgiler gereksiz bir derstir.*					
28. Sosyal Bilgiler dersinin bitmesini hiç istemem.					
29. Sosyal Bilgiler dersini sevmem.*					

Aşağıda Türkiye'deki turizm çeşitlerinin temel özellikleri verilmiştir. Bu turizm türlerinin isimlerini yazıp örnekler veriniz.

1

Empty box for writing the name of the tourism type.

Türkiye turizminin temelini oluşturur. Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizin bu turizm çeşidine elverişli koy ve körfezleriyle, uygun iklim koşullarıyla gelişmesini sağlamıştır.

2

Empty box for writing the name of the tourism type.

Yıl boyunca üzerinde kar eksik olmayan yüksek dağların varlığı bu alanda Türkiye'nin turizm potansiyelini arttıran bir unsurdur. Özellikle Doğu Anadolu Bölgesi bu konuda potansiyelin en yüksek olduğu bölgemizdir. Ancak tanıtım, ulaşım ve konaklama yetersizliği bu potansiyelin yeterince değerlendirilmesini engellemiştir.

3

Empty box for writing the name of the tourism type.

Bu turizm çeşidi kısa süreli konaklama amacıyla yüksek yerlere yapılan doğa ile iç içe bir turizm çeşididir. Kırsal kesimde geleneksel olarak yapılan doğa gezisi, bitki, hayvan topluluklarının incelenmesiyle desteklenmiş bir turizm çeşididir.

4

Empty box for writing the name of the tourism type.

Anadolu'nun ilk çağlardan beri insanlar tarafından yerleşim alanı olarak kullanılmasıyla her döneme ve dine ait merkezlerin bulunmasını sağlamıştır. İslamiyet'e ve Hıristiyanlığa ait merkezler bu turizm çeşidinin ülkemizde gelişmesini sağlamıştır.

Aşağıdaki boş bırakılan yerleri, cümleyi doğru tamamlayacak kelimelerle doldurunuz.

1. Ekonomik değere sahip hayvanların üretilmesi, beslenmesi ve pazarlanması gibi işlere.....adı verilir.

2. Sığır, manda, deve gibi hayvanların yetiştirilmesi faaliyetine.....denir.

3. Kapalı ortamlarda ıslah edilmiş hayvanlarla, kaliteli yemler kullanılarak yapılan büyükbaş hayvancılık faaliyetine.....denir.

4. ...., toprak örtüsünün akarsular ve rüzgarlar tarafından taşınıp kullanılamaz hale gelmesidir.

5. En fazla balıkçılık faaliyetinin yapıldığı denizimiz,.....'dir.

6. Günümüzde topraklarımızın yaklaşık %.....'si ormanlarla kaplıdır.

Aşağıda verilen ifadeleri değerlendiriniz.

1. Ormanlarımızın büyük bir kısmı yağışların fazla olduğu kıyı bölgelerimizde toplanmıştır.

DOĞRU:

YANLIŞ:

2. Tiftik keçisi yetiştiriciliği en fazla İç Anadolu'da Ankara çevresinde, kıl keçisi yetiştiriciliği ise Akdeniz Bölgesi'ndeki Toros Dağları'nda yapılmaktadır.

DOĞRU:

YANLIŞ:

3. Besi ve ahır hayvancılığında et ve süt verimi düşüktür.

DOĞRU:

YANLIŞ:

4. Göllerimizden yaygın olarak elektrik üretimi ve tarımsal sulamada yararlanılmaktadır.

DOĞRU:

YANLIŞ:

5. Ormanlar; hava kirliliğini, erozyonu ve gürültüyü önler.

DOĞRU:

YANLIŞ:

6. Türkiye'de çayır ve otlaklarda yapılan hayvancılık faaliyetlerindeki verim, iklim koşullarının etkisindedir.

DOĞRU:

YANLIŞ:

Yukarıdaki fotoğraflar hangi madene ait olabilir?

Bu madenimizi hangi ürünlerin elde edilmesinde kullanmaktayız?

Sen yukarıdaki maden olsaydın kendini önemli hisseder miydin? Neden?

Aşağıdaki boş bırakılan yerleri cümleyi doğru tamamlayacak kelimelerle doldurunuz.

1. ....insanların temel besin maddesi olan ekmeğin hammaddesidir. En fazla iç bölgelerimizde yetiştirilir.

2. ....; cam ya da naylon örtülerle kaplanmış alanlarda mevsimi dışında tarım ürünü yetiştirme faaliyetidir.

3. ....kış ılıklığı ve her mevsim yağış isteyen bir tarım ürünüdür. Bu nedenle ülkemizde sadece Doğu Karadeniz kıyılarında yetiştirilir.

4. Nohut, fasulye, mercimek ve bezelye gibi ürünlere .....denilmektedir.

5. ....tropikal iklimlerin meyvesidir. Ülkemizde yetiştirme alanı en az olan meyvedir. Antalya, Anamur civarında yetiştirilir.

6. ...., tarımsal faaliyetlerde gerekli olan sulama ihtiyacını karşılamak amacıyla baraj, gölet ve kanallar inşa eden kurumdur.

7. Sulak alanlarda yetiştirilen çeltik bitkisinin tanelerini.....adı verilir.

8. ....dokuma sanayide hammadde olarak kullanılır. Yetiştirme döneminde yağış ve sulama, olgunlaşma döneminde kuraklık ister. En fazla Güneydoğu Anadolu, Ege ve Akdeniz bölgelerinde yetiştirilir.

9. ....her mevsim yağışlı ılıman iklim bölgesinde yetiştirilir. Karadeniz'in kıyı kesimlerinde yetiştirilir. Türkiye, üretiminde Dünya birincidir.

10. ....ilkbahar mevsiminde yağış, yaz mevsiminde kuraklık ister. İnsan sağlığı açısından zararlı sigara üretiminde kullanılır. En fazla Ege 'de yetiştirilir.

Aşağıda verilen ifadeleri değerlendiriniz.

1. Teknolojik gelişmeler yeni iş kollarının ortaya çıkmasını ve ekonomik faaliyetlerin çeşitlenmesini sağlamıştır.

DOĞRU: YANLIŞ:

2. Ülkemizde yetişme alanı en dar olan meyve incirdir.

DOĞRU: YANLIŞ:

3. Ülkemiz, fındık ve kurutulmuş incir üretiminde Dünya birincisidir.

DOĞRU: YANLIŞ:

4. Düşük sıcaklıklara dayanabildiği için ülkemizde yetişme alanı ve üretim miktarı en fazla olan meyve üzumdür.

DOĞRU: YANLIŞ:

5. Buğday, büyüme dönemi olan ilkbaharda kuraklık, olgunlaşma dönemi olan yaz aylarında yağış ister.

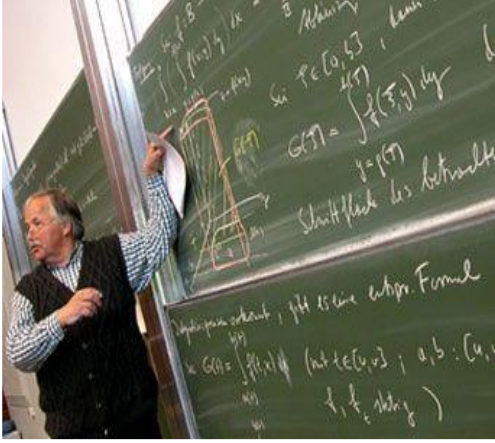
DOĞRU: YANLIŞ:

6. Zeytin üretiminde ilk sırayı Akdeniz Bölgesi alır.

DOĞRU: YANLIŞ:

7. Ülkemizde iklim çeşitliliğinin fazla olması değişik türlerde meyvelerin yetişmesine olanak sağlamıştır.

DOĞRU: YANLIŞ:

Buğra üniversite sınavından çok iyi puan almıştır ve veteriner olmak istemektedir. Puanı da veterinerlik fakültesine yetmektedir. Buğra küçüklüğünden beri bu mesleğin hayalini kurmaktadır. Doğada vakit geçirmekten çok hoşlanmaktadır ayrıca hayvanları da çok sevmektedir. Ama babası ise oğlunun makine mühendisi olmasını istemektedir. Annesi ise oğlunun matematik öğretmeni olmasını istemektedir. Derste meslek seçimiyle ilgili öğrendiğimiz bilgileri de dikkate alırsak siz Buğra'nın yerinde olsanız hangi mesleği seçersiniz. Neden? Buğra babasının veya annesinin istediği mesleklerden birini seçerse içinde mutlu ve başarılı olabilir mi? Neden? Aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BEN KİMİM?

Ben bir madenim. Divriği, Hekimhan ve Hasancelebi' de çıkarılıyorum. Daha sonrada Karabük, İskenderun ve Karadeniz Ereğli' sindeki fabrikalarda işleniyorum. Benimle her yerde her zaman karşılaşabilirsin

**Ben hangi maden
olabilirim?**

.....
.....
.....
.....
.....

**Benden hangi
alanlarda
faydalanılabilir?**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

**Benim olmamam
sanayi üzerinde
nasıl bir etki
yapar?**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Yukarıdaki haritada GAP'ı kapsayan illeri harita üzerinde renkli kalemle boyayınız? GAP'ın geçtiği alanlarda ne gibi faydalar sağlamıştır, aşağıdaki kutucuğa yazınız?

✓ _____
✓ _____
✓ _____
✓ _____
✓ _____
✓ _____
✓ _____

GAP'ın olduğu alanda hangi ırmaklarımız yer almaktadır?

_____

Aşağıdaki resimleri ikiye ayırırsak, hangileri GAP'tan önceye, hangileri GAP'tan sonraya ait olabilir? Resimlerin altında bulunan boşluklara, GAP'tan öncekilere (-) GAP'tan sonrakilere (+) işareti koyunuz.

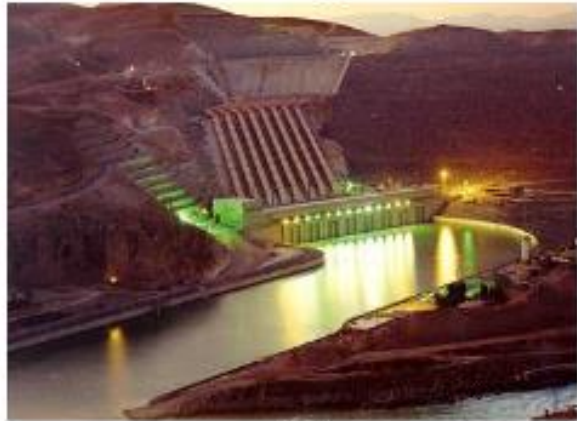
○

○

○

○

○

○

Ülkemizde güneş enerjisiyle çalışan bir elektrik santrali kurmayı düşünüyorsunuz. Kuracağınız santrali aşağıdaki Türkiye haritasındaki hangi yerlere kurardınız? Kuracağınız yerleri kırmızıya boyayınız.

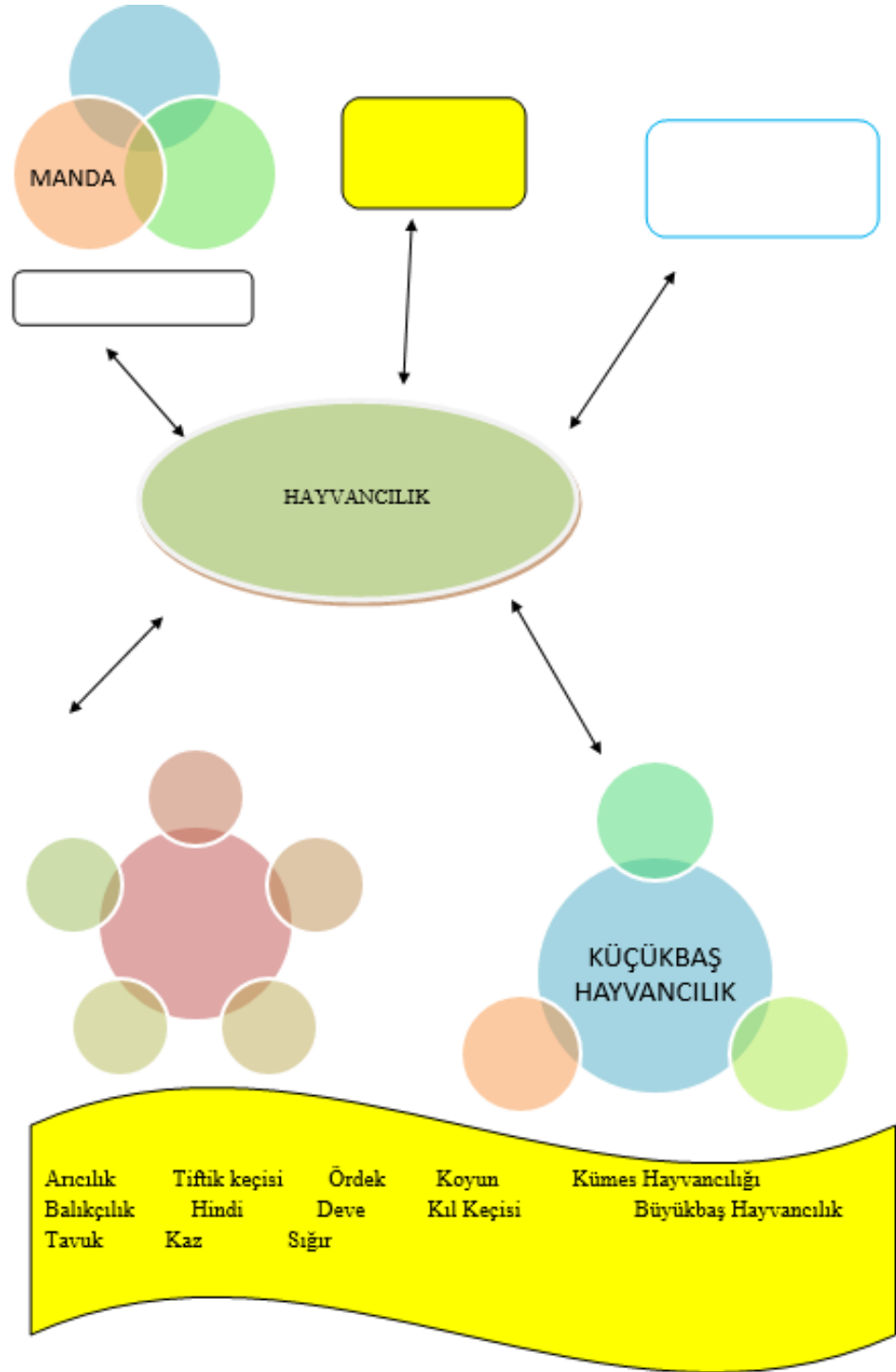
Yukarıdaki haritada numaralandırılmış yerlerdeki turizm faaliyetlerinin hangi alanlarda olduğunu verilen boşluğa yazınız.

1.	6.
2.	7.
3.	8.
4.	9.
5.	

Sen Kültür ve Turizm Bakanı olsaydın ülkemizin tanıtımı için ve ülkemize turist çekebilmek adına hangi faaliyetlere girişirdin? Aşağıdaki boşluğa yazar mısın?

A large rounded rectangular box with a light green border and a white background, containing horizontal dashed lines for writing the answer.

Hayvancılık faaliyetleri ile ilgili verilen aşağıdaki kavram haritasını, aşağıda verilen kavramları kullanarak tamamlayınız.

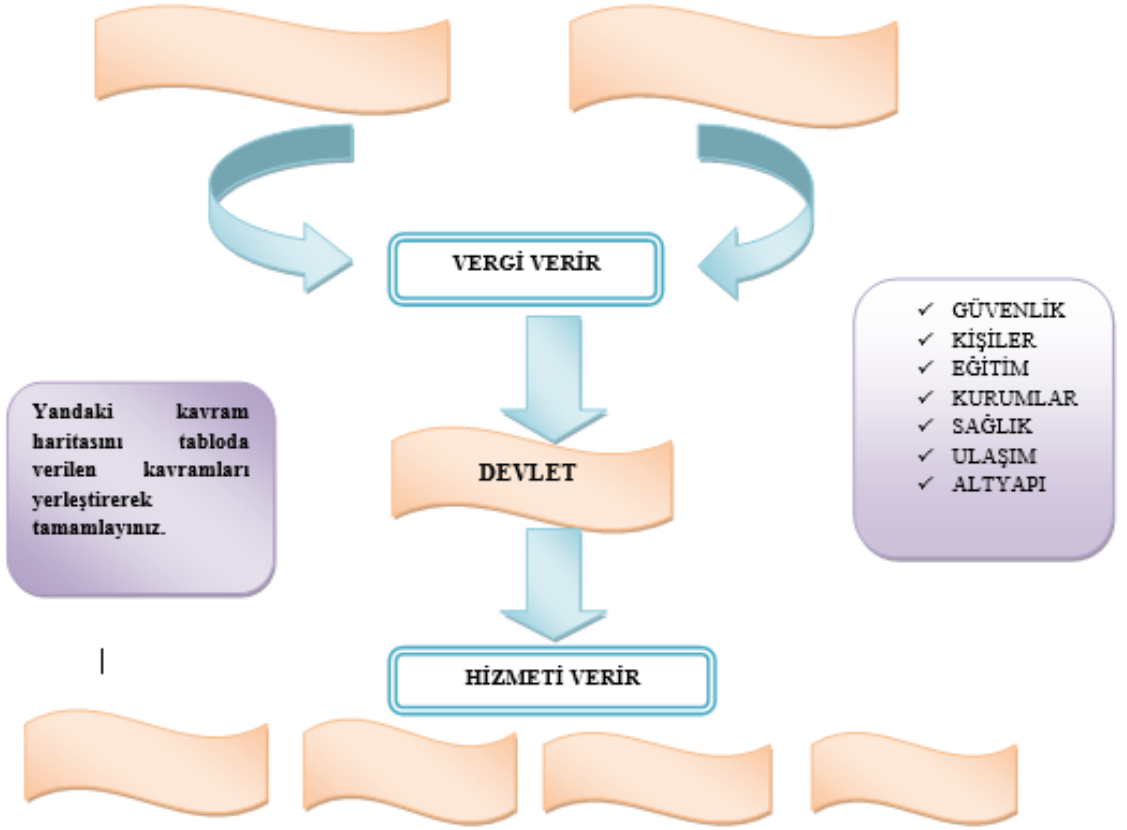

Aşağıdaki boş bırakılan yerleri, cümleyi doğru tamamlayacak kelimelerle doldurunuz.

1. Yer üstündeki ve yer altındaki doğal kaynakların işlenerek kullanılabilen duruma getirilmesi faaliyetlerine ve bu faaliyetlerde kullanılan araçlara ..... veya.....adı verilir.
2. ...., Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin ekonomik ve sosyal alanda gelişmesini amaçlayan bir projedir.
3. Küçükbaş hayvancılığın yaygın olarak yapıldığı bölgelerde..... sanayi gelişmiştir.
4. Doğal kaynakların işlenmemiş haline....., işlenmiş haline ise .....adı verilir.
5. Güneydoğu Anadolu Projesi'nin ..... yılında bitirilmesi planlanmaktadır.
6. Cam, seramik, çimento, tuğla, kiremit fabrikaları..... kolu içinde yer almaktadır.
7. Ülkemizde sanayi ve ticaretin geliştirilmesi amacıyla sanayi ve ticaretle uğraşan kişiler tarafından..... odaları kurulmuştur.

Aşağıda verilen ifadeleri değerlendiriniz.

1. Ülkemizde en yaygın ve en gelişmiş sanayi kolu, maden sanayidir.
DOĞRU: YANLIŞ:
2. GAP'ın uygulanmaya başlamasıyla tarımsal üretim ve tarım ürünü çeşitliliği artmıştır.
DOĞRU: YANLIŞ:
3. Ülkemiz, hammadde açısından zengin olmasına rağmen sanayi sektörünün gelişmesi bakımından bazı ülkelere göre geç kalmıştır.
DOĞRU: YANLIŞ:
4. Çimento fabrikaları ülkemizin hemen her bölgesinde yer almaktadır.
DOĞRU: YANLIŞ:
5. Besin sanayi kolları genellikle tarımsal ve hayvansal üretimin yapıldığı yerlerde kurulmuştur.
DOĞRU: YANLIŞ:
6. GAP'ın faaliyete geçmesiyle hayvancılığa dayalı sanayi kolları gelişme göstermiştir.
DOĞRU: YANLIŞ:
7. Pamuk tarımının yapıldığı bölgelerle büyük kentlerin yakınlarında kimya sanayi gelişmiştir.
DOĞRU: YANLIŞ:

İlgi ve yetenekleri doğrultusunda meslek seçip mesleğiyle ilgili eğitim alan insanları düşünün. Bu insanları, ilgi ve yeteneklerine göre meslek seçmemiş ve eğitim almamış insanlarla karşılaştırın. Bunun için aşağıdaki tabloyu kullanabilirsiniz.

İlgisi, yeteneği ve isteği doğrultusunda iyi eğitim almış bir insan:	İlgisi, yeteneği ve isteği doğrultusunda iyi eğitim almamış bir insan:
•	• İşinde isteksiz ve verimsiz olur.
• ..... tasarruf eder.	• ..... kaybına neden olur.
• Yenilik ve gelişmelere	• .....
•	• Üretken değildir, tembel ve savurgan olur.
• İşinde.....	• İşinde.....
Sonuç: Kendine ve topluma yararlı olur.	Sonuç:.....

Kendinizi ülkemizin maliye bakanı olarak düşünün. Vatandaşlarınıza niçin vergi vermeleri gerektiğini ve alışverişlerinde niçin fiş almalarının önemini belirten bir konuşma yapacaksınız. Yapacağınız konuşmayı aşağıdaki kutucuğa yazınız ve sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Aşağıda vergi türlerinin açıklamaları ve adları verilmiştir. Bunları doğru olanla eşleştiriniz.

Şirketler, kooperatifler, İş ortaklıkları gibi çeşitli kurumlardan alınan vergidir.

İhtiyaç dışında özel olarak kullanılan hizmetlerden alınan vergidir

Her türlü yapmış olduğumuz alışverişlerde belli bir oranda devletin almış olduğu vergidir.

Vatandaşların bir yıl içinde elde ettikleri gelirin belli bir kısmını devlete verdikleri vergidir.

Ev gibi gayrimenkul sahiplerinin ödediği vergidir.

Otomobil, kamyon, otobüs gibi motorlu araçlardan alınan vergidir

ÖTV

Motorlu Taşıtlar Vergisi

Kurumlar Vergisi

K.D.V

Emlak Vergisi

Kendi hayalinizdeki mesleği ve neden bu mesleği istediğinizi ayrıca bu mesleğin gerektirdiği özellikler ile kendi ilgi, istek ve becerilerinizi karşılaştırarak yazınız.

ADIM VE SOYADIM:

Seçmeyi düşündüğüm mesleğin özellikleri:

Bu meslek ve benim uyuşan özelliklerim:

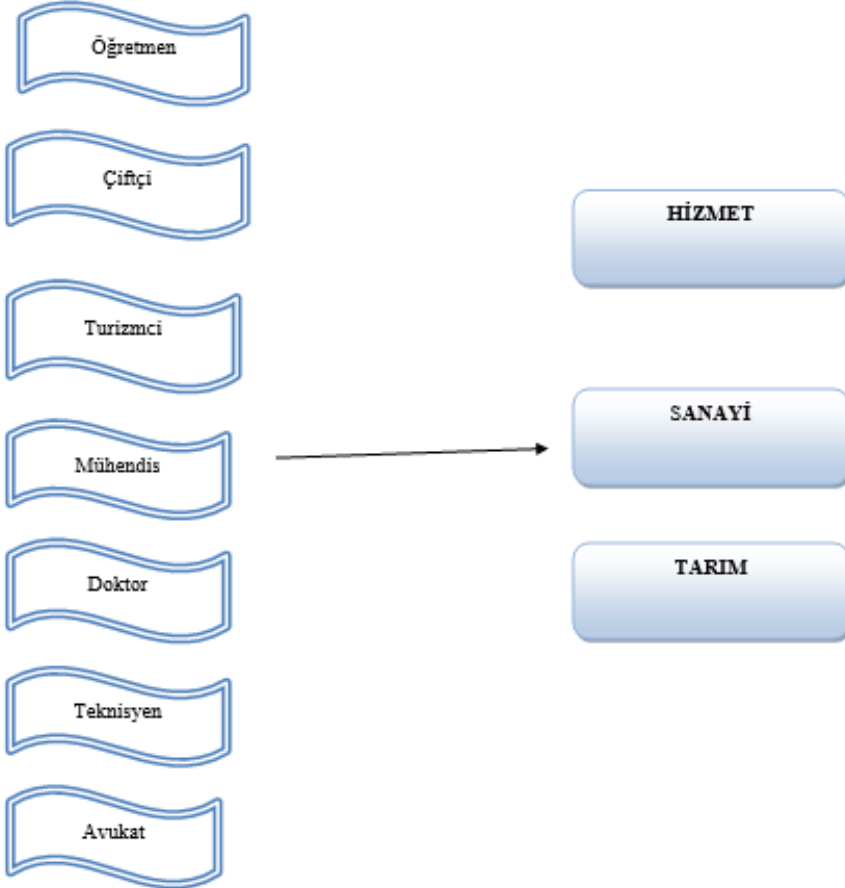
Bu meslek için almam gereken eğitim:

Neden bu mesleği seçmeyi düşünüyorum:

Bu mesleğin iş imkânları:

Seçmeyi düşündüğüm mesleğin ülke ekonomisine katkısı:

✓ Aşağıda Verilen Meslek Gruplarının Hangi Sektörlere Ait olduklarını Verilen Örnekteki Gibi Eşleştiriniz?

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Mesleğimizi Seçerken” Konusu Çalışma Kâğıdı

Ülkemizin uzak bir köşesinde Sema adında küçük bir kız çocuğu vardır. Sema ilköğretim okuluna gitmektedir. Büyüyünce de çocuk doktoru olmak istemektedir. Ama çocuk doktoru olması için ne yapacağı bilememektedir ve çevresinde de kimsecikler yoktur soracağı. İlköğretim okulunu bitirdikten sonra liseye gideceğini bilmektedir. Fakat liseden sonra hangi fakülteye gideceğini ve daha sonra da ne yapacağını bilememektedir. Siz onun yerine araştırıp aşağıdaki alana yazar mısınız?

Handwriting practice area with 15 horizontal dashed lines for writing.

Numaralandırılarak verilen özelliklerin hangi hayvancılık faaliyetine ait olduğunu, numaraların altındaki boşluklara yazarak belirtiniz. (Not: bir özellik birden fazla hayvancılık faaliyetine ait olabilir.

Küçükbaş hayvancılık	Büyükbaş hayvancılık (besi)	Balıkçılık
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
		
Büyükbaş hayvancılık(mera)	Kümes hayvancılığı	Arıcılık
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
		

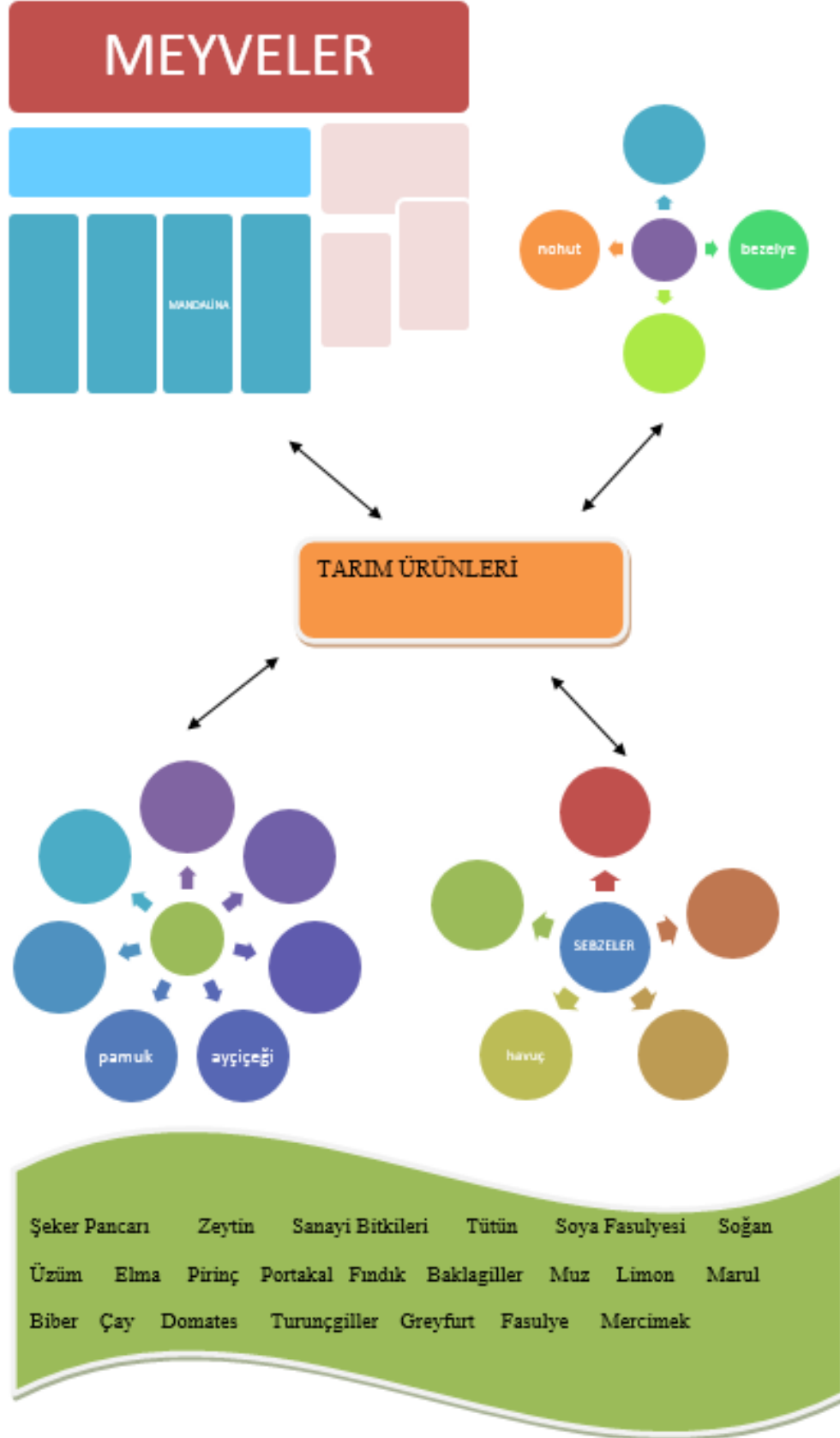
1. Yaz mevsiminin yağışlı geçtiği yörelerde doğal olarak yapılır.
2. Koyun, keçi gibi hayvanların yetiştirilme faaliyetidir.
3. Beyaz et ve yumurta ihtiyacını karşılamak için tavuk, ördek, kaz ve hindi gibi hayvanların yetiştirilme faaliyetidir.
4. Büyük kentlerin çevresinde gelişme göstermiştir.
5. Karadeniz, bu hayvancılık faaliyetinin en fazla yapıldığı denizimizdir.
6. Bozkır bitki örtüsünün görüldüğü yörelerde yaygın olarak yapılır.
7. Ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili olması, akarsu ve göl sayısının fazla olması bu hayvancılık faaliyeti için elverişli bir ortam oluşturur.
8. İklim koşulları üretim üzerinde etkili olmaz.
9. Ülkemizin çok zengin bitki örtüsüne sahip olması bu hayvancılık faaliyeti için elverişli bir ortam oluşturur.
10. Et ve süt verimi mera hayvancılığına göre fazladır.
11. Bu hayvancılık faaliyetinin yoğun olarak yapıldığı yörelerde yünlü dokumacılık gelişmiştir.
12. Ülkemiz çam balı üretiminde Dünya birincisi, çiçek balı üretiminde ilk on arasındadır.
13. Deniz ve kıyı kirliliği bu hayvancılık faaliyetini olumsuz etkiler.
14. Kapalı ortamlarda ıslah edilmiş hayvanlarla, kaliteli yemler kullanılarak yapılan büyükbaş hayvancılık faaliyetidir.
15. Ankara ve çevresinde tiftik keçisi yetiştiriciliği, Toros Dağları'nda ise kıl keçisi yetiştiriciliği şeklinde yaygın olarak yapılan hayvancılık faaliyetidir.

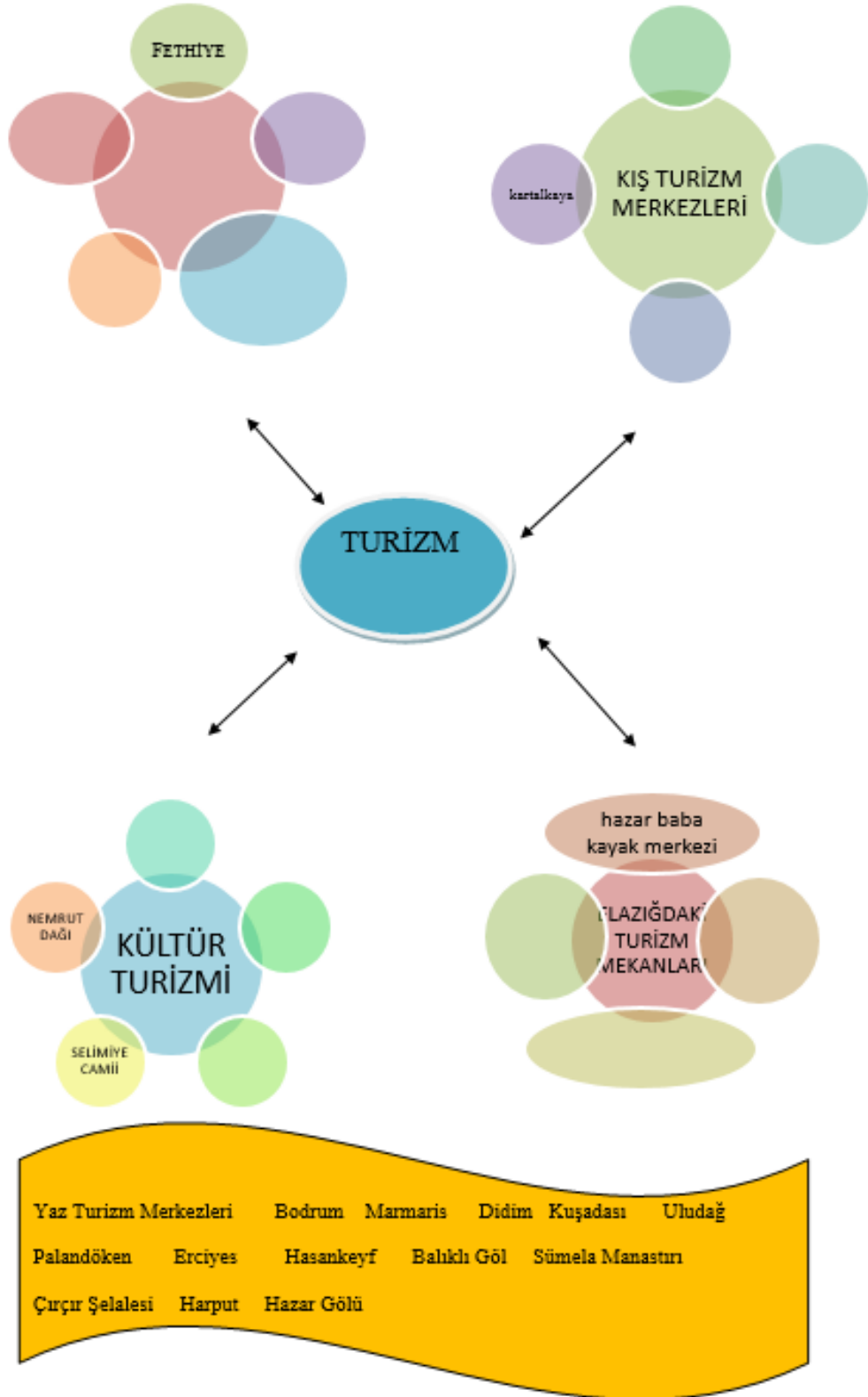
Yukarıdaki ormanların korunmasıyla ilgili afişi inceleyiniz. Sizde aşağıya ormanlarla ve ormandaki canlı yaşamıyla ilgili duygu ve düşüncelerinizi yazınız.

A large dashed-line box containing ten horizontal dotted lines for writing.

Tarım ürünlerinin sınıflandırıldığı kavram haritasını uygun bir şekilde tamamlayınız.

Turizm merkezleri ile ilgili verilen aşağıdaki kavram haritasını, aşağıda verilen kavramları kullanarak tamamlayınız.

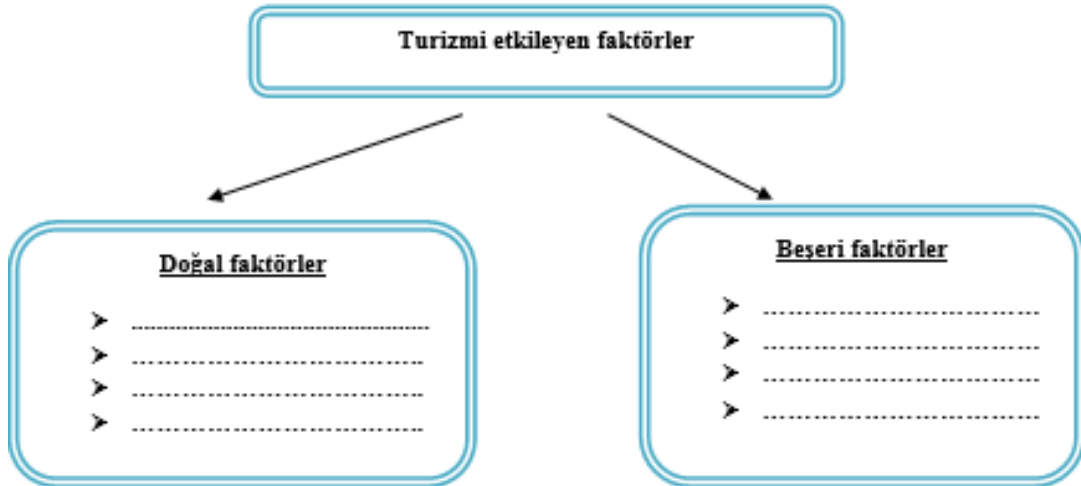

Ülkemizde turizmin geliştirilmesi için neler yapılmalıdır. Aşağıdaki boş alana yazınız.

- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....

Turizmin geliştirilmesinin ülkemiz için yararları nelerdir. Aşağıdaki boşluğa yazınız.

- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....

Yukarıda vergi vermenin önemini anlatan afişleri ve sloganları görmektesiniz. Sizde aşağıdaki boşluğa vergi vermenin önemini anlatan bir afiş ve slogan hazırlayınız.

ÖZGEÇMİŞ

Dilek TAŞDEMİR, 1988 yılında Mersin'in Tarsus ilçesinde doğdu. İlk ve orta eğitimini Tarsus Ali Mistilli İ.Ö.O'da tamamladı. Lise eğitimine Tarsus Cengiz Topel Lisesi'nde devam etti ve lise eğitimini Elazığ Gazi Lisesi'nde tamamladı. 2010 yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünden mezun oldu. 2012 yılında aynı üniversitede yüksek lisans eğitimine başladı.

İletişim: dilektasdemir33@gmail.com